

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВИШИ СУД У БЕОГРАДУ
Одељење за ратне злочине
К-По2 6/20
Дана: 24.12.2024.године
Београд
Устаничка бр. 29

У ИМЕ НАРОДА

ВИШИ СУД У БЕОГРАДУ - Одељење за ратне злочине, у већу састављеном од судије [REDACTED], председника већа и судија [REDACTED] и [REDACTED], чланова већа, са записничарем [REDACTED], у кривичном предмету против **окривљеног Новака Стјепановића** због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СРЈ, по оптужницама Тужилаштва Босне и Херцеговине број Т20 0 КТРЗ 0014039 17 од 20.12.2017. године, која је преузета на заступање и уређена актом Тужилаштва за ратне злочине КТО бр.4/20 од 18.09.2020. године и Тужилаштва Босне и Херцеговине КТ-РЗ 82/09 од 28.10.2009. године, која је преузета на заступање, уређена и измењена актима Тужилаштва за ратне злочине КТО бр.9/22 од 23.11.2022. и 05.11.2024. године, након одржаног главног претреса започетог дана 26.02.2024.године, окончаног дана 09.12.2024.године, у присуству Јавног тужиоца за ратне злочине [REDACTED], окривљеног и његовог браниоца адвоката Милоша Брујића, једногласно је донео и јавно објавио дана 24.12.2024. године,

ПРЕСУДУ

Окривљени Новак Стјепановић, [REDACTED]

[REDACTED]

Крив је

Што је:

за време оружаног сукоба немеђународног карактера у БиХ између Војске Републике Српске са једне стране и Армије БиХ са друге стране, у својству војника Војске Републике Српске, Братуначке бригаде ВП-7042 Братунац, кршећи правила међународног хуманитарног права, поступајући супротно одредбама чл. 3 ст. 1 тач. а) и ц) и чл. 32 и 33. IV Женевске конвенције о заштити грађанских лица за време рата од 12.08.1949. године и правила из члана 1 став 1 те члана 4 став 1 и 2 тачка а) и е) Допунског протокола II Женевске конвенције од 12.08.1949.године о заштити жртава немеђународног оружаног сукоба мучио, нечовечно поступао, пљачкао имовину становништва и са умишљајем помагао у вршењу убистава цивилног становништва бошњачке националности те узео активно учешће у силовању цивила бошњачке националности тако што је:

а) дана 20.05.1992. године у послеподневним сатима у селу Борковац, општина Братунац, у групи са још четири припадника Војске Републике Српске и уз помоћ [REDACTED] учествовао у проналажењу и хапшењу групе од 14 цивила бошњачке националности у којој су се налазили [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED], који су се услед страха од напада војске и полиције Републике Српске скривали у напуштеном каменолому недалеко од села Борковац, где је већина била настањена, а затим заробљене цивиле бошњачке националности спровели до куће [REDACTED], када је неко из групе нападача пуцањем из ватреног оружја усрмио [REDACTED] који се налазио на зачељу колоне а затим дошавши до поменуте куће, уз помоћ [REDACTED] који се ту већ налазио и осталих војника, са пушкама на готово обезбеђивали терен и спречавали заробљене цивиле бошњачке националности да се удаље са лица места, којом приликом их је Стјепановић Новак ударао шакама и ногама по свим деловима тела, одузимао новац и драгоцености уз псовке на етничкој и верској основи, а након злостављања ова група је одведена до падине према оближњем потоку, где су поређани и окренути лицем према потоку, и где је на њих пуцано из ватреног оружја, којом приликом су смртно страдали:

[REDACTED]

б) неутврђеног дана, почетком јуна 1992. године, након што је из просторије Рудника цинка и олова „Сасе“, месна заједница Сасе, Општина Сребреница, где је претходно била заробљена заједно са члановима своје породице и осталим цивилима бошњачке националности, оштећена [REDACTED] заједно са својом сестром [REDACTED] и особом [REDACTED] изведена из просторија комплекса Рудника цинка и олова Сасе од стране њој непознатих војника српске националности и одвежена возилом у правцу Братунца, да би их приликом доласка у Братунац ти непознати војници сместили у

напуштenu кућу у Братунцу, где је оштећена преноћила, да би сутрадан или једном од наредних дана у вечерњим сатима у ту кућу ушао [REDACTED] у пратњи неколико оштећеној непознатих наоружаних војника који су их одвели у другу кућу у Братунцу, где затиче Новака Стјепановића званог „Крке“, којом приликом ју је у тој кући оптужени присилио на сексуални однос (силовао) на начин да јој је у соби на спрату те куће прво наредио да скине одећу са себе, што је иста и урадила, бојећи се за свој живот, скинувши доњи део гардеробе, остајући да стоји насред собе, да би јој затим оптужени наредио да приђе и легне на кревет, што је иста морала да уради, те је оштећену силовао на том кревету свршивши у њу, при чему је оштећена осећала бол и дрхтавицу, јер је била невина, што је све за последицу имало наношење повреде телесног интегритета оштећене [REDACTED],

- чиме је извршио кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СРЈ.

-па га суд на основу наведених законских прописа и применом одредби члана 4, 5, 33, 38 и 41 КЗ СРЈ

О С У Ђ У Ј Е

на казну затвора у трајању од 10 (десет) година.

На основу одредбе члана 258 став 4 ЗКП оштећени се за остваривање имовинскоправног захтева упућују на парницу.

На основу члана чл. 264 ст.4 ЗКП окривљени Новак Стјепановић **се ослобађа** обавезе да накнади трошкове кривичног поступка, те исти на основу члана 265. ЗКП, падају на терет буџетских средстава суда.

На основу члана 264 став 1 ЗКП у вези члана 261 став 9 ЗКП **обавезује се** окривљени Новак Стјепановић да накнади трошкове паушала у износу од 10.000,00 динара у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде, под претњом принудног извршења.

Образложење

Оптужницом Тужилаштва Босне и Херцеговине број Т20 0 КТРЗ 0014039 17 од 20.12.2017. године, која је преузета на заступање и уређена актом Тужилаштва за ратне злочине КТО бр.4/20 од 18.09.2020. године окр.Новаку Стјепановићу стављено је на терет извршење кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СРЈ.

Оптужницом Тужилаштва Босне и Херцеговине КТ-РЗ 82/09 од 28.10.2009. године, која је преузета на заступање и уређена актом Тужилаштва за ратне злочине КТО бр.9/22 од 23.11.2022. године окр.Новаку Стјепановићу стављено је на терет извршење кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СРЈ.

Решењем Вишег суда у Београду, Одељење за ратне злочине К-По2 бр. 11/22 од 29.06.2023. године донетом на главном претресу одржаном дана 29.06.2023. године усвојен је предлог Јавног тужиоца за ратне злочине, спојени су кривични поступци

Вишег суда у Београду, Одељења за ратне злочине, који се воде у предметима К-По2 бр.6/20 по оптужници Тужилаштва Босне и Херцеговине број Т20 0 КТРЗ 0014039 17 од 20.12.2017. године, која је преузета на заступање и уређена актом Тужилаштва за ратне злочине КТО бр.4/20 од 18.09.2020. године, против окр. Новака Стјепановића због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СРЈ и К-По2 бр. 11/22 који се води по оптужници Тужилаштва Босне и Херцеговине КТ-РЗ 82/09 од 28.10.2009. године, која је преузета на заступање и уређена актом Тужилаштва за ратне злочине КТО бр.9/22 од 23.11.2022. године против окр. Новака Стјепановића због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СРЈ, ради вођења јединственог кривичног поступка и доношења једне одлуке. Истим решењем одређено је да ће се предмет убудуће водити под бројем К-По2 6/20 Вишег суда у Београду, Одељења за ратне злочине.

Наведене оптужнице су измењене актом Јавног тужилаштва за ратне злочине КТО бр.9/22 од 05.11.2024. године.

Разматрајући надлежност овога суда, суд је имао у виду да је одредбама члана 2, 3, 9 и 10 Закона о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине прописано да је Одељење за ратне злочине Вишег суда у Београду надлежно за вођење поступка за кривична дела, која су извршена на територији бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, без обзира на држављанство учиниоца или жртве, а ради се између осталог о делима против човечности и других добара заштићеним међународним правом одређена у члановима 370-384 и члана 385 и 386 Кривичног законика (а која су одређена и у глави XVI Кривичног закона Савезне Републике Југославије, а и у глави XVI КЗ СФРЈ) и тешка кршења међународног хуманитарног права извршена на територији бивше Југославије од 01.01.1991. године, која су наведена у Статуту Међународног кривичног суда за бившу Југославију, на налази да је за вођење овог поступка надлежан Виши суд у Београду – Одељење за ратне злочине.

У доказном поступку на главном претресу суд је саслушао окривљеног Новака Стјепановића (транскрипт са главног претреса од 26.02.2024.године), те је уз сагласност странака извршио упознавање са садржином списка предмета КТО.4/20 и то: документа масовни злочини и спаљена српска села на подручју Сребренице, фотодокументација [REDACTED] из 1992. године (регистратор 1, стране 26/3-38/3), документа насловљеног као Прилог за водич хронике Армије БиХ, наставак из првог гтц-а бр.69/94 од 07.03.1994. године где се између осталог наводе оружани сукоби и описи важнијих борбених активности јединица ТО БиХ и на подручју Саса током пролећа и лета 1992. године (регистратор 1, стране 189/43-214/43), извештаја Армије БиХ, Команде 8.оперативне групе „Сребреница“ стр.пов.04-10/95 од 17.01.1995. године (регистратор 1, стране 218/45-239/45), Акта Агенције за истраживање и документацију бр.330/02 од 12.02.2002. године о прегледу затвора и концентрационог логора које су формирале српске цивилне и војно – полицијске снаге на подручју између осталог и Сребренице, где се на страни 8 спомиње логор у руднику Сасе (регистратор 1, стране 267/51-277/51), записника Државне агенције за истраге и заштиту о саслушању сведока [REDACTED] бр.17-04/2-04-2-511/06 од 05.09.2006. године, (регистратор 1, стране 318/56-320/56), записника Државне агенције за истраге и заштиту о саслушању сведока [REDACTED] бр.П-16-14-04-2-188/13 од 19.08.2014. године, (регистратор 1, стране 393/64-408/64), Извода из Матичне књиге умрлих за [REDACTED], издат од стране Одељења за општу управу Града Бања Луке бр.01-202-1221/2017 од 28.02.2017. године (регистратор 2, стране 514/81-517/81) и извода из КЗ за опт.Стјепановић Новака

(регистратор 2, стране 562/88) те је одлучено, уз сагласност странака да остале доказе не треба изводити јер се ради о неспорним чињеницама.

На истом главном претресу суд се упознао и са садржином списка предмета Ктo.9/22 те је извршен увид у: Записник Кантоналног тужилаштва Тузланског кантона о саслушању сведока [REDACTED], бр. КТН-1/05 од 23.11.2005. године, (регистратор 1, стр.48/4-52/4), записник Кантоналног тужилаштва Тузланског кантона о ексхумацији извршеног на локалитету Реповац (Борковац) и Суха, општина Братунац, а поводом ексхумације више скелетних остатака људског порекла са фотодокументацијом и цртежом лица места, бр. КТА-609/04 од 29.04.2004. године; (регистратор 1, стр.227/13-230/13), допис Кантоналног тужилаштва Тузланског кантона бр. КТА-609/04 од 03.10.2006. године о достављању копија записника о утврђивању идентитета са повредама о смрти за лица наведена у допису (регистратор 1, стр. 231/14), записник о утврђивању идентитета, идентификациони број БР.РЕП-1/1-Б на име [REDACTED] (регистратор 1, стр. 232/15), потврду о смрти на име [REDACTED] (324/5) (регистратор 1, стр. 233/16-234/16), записник о утврђивању идентитета, идентификациони број БР.РЕП-1/2-Б на име [REDACTED] (регистратор 1, стр. 235/17), потврду о смрти на име [REDACTED] (84/05), (регистратор 1, стр. 236/18-237/18), записник о утврђивању идентитета, идентификациони број БР.РЕП-1/3-Б на име [REDACTED] (регистратор 1, стр. 238/19), потврду о смрти на име [REDACTED] (269/06), (регистратор 1, стр. 239/20-240/20), записник о утврђивању идентитета, идентификациони број БР.РЕП-1/4-Б на име [REDACTED] (регистратор 1, стр. 241/21), потврду о смрти на име [REDACTED] (86/05) (регистратор 1, стр. 242/22-243/22), записник о утврђивању идентитета, идентификациони број БР.РЕП-1/5-Б на име [REDACTED] (регистратор 1, стр. 244/23), потврду о смрти на име [REDACTED] (188/05) (регистратор 1, стр. 245/24-246/24), записник о утврђивању идентитета, идентификациони број БР.РЕП-1/6-Б на име [REDACTED] (регистратор 1, стр. 247/25), потврду о смрти на име [REDACTED] (673/04) (регистратор 1, стр. 248/26-249/26), записник о утврђивању идентитета, идентификациони број БР.РЕП-1/7-Б на име [REDACTED] (регистратор 1, стр. 250/27), потврду о смрти на име [REDACTED] (50/05) (регистратор 1, стр. 251/28-252/28), записник о утврђивању идентитета, идентификациони број БР.РЕП-1/8-Б на име [REDACTED] (регистратор 1, стр. 253/29), потврду о смрти на име [REDACTED] (85/05) (регистратор 1, стр. 254/30-255/30), извештај о судско-медицинској експертизи од 07.05.2004. године, бр.случаја: БР-РЕП-1/1Б (регистратор 1, стр. 256/31-258/31), извештај о судско-медицинској експертизи од 06.05.2004. године, бр.случаја: БР-РЕП-1/2Б (регистратор 1, стр. 259/32-261/32), извештај о судско-медицинској експертизи од 06.05.2004. године, бр.случаја: БР-РЕП-1/3Б (регистратор 1, стр. 262/33-264/33), извештај о судско-медицинској експертизи од 06.05.2004. године, бр.случаја: БР-РЕП-1/4Б (регистратор 1, стр. 265/34-267/34), извештај о судско-медицинској експертизи од 06.05.2004. године, бр.случаја: БР-РЕП-1/5Б (регистратор 1, стр. 268/35-270/35), извештај о судско-медицинској експертизи од 06.05.2004. године, бр.случаја: БР-РЕП-1/6Б (регистратор 1, стр. 271/36-273/36), извештај о судско-медицинској експертизи од 07.05.2004. године, бр.случаја: БР-РЕП-1/7Б (регистратор 1, стр. 274/37-276/37), извештај о судско-медицинској експертизи од 06.05.2004. године, бр.случаја: БР-РЕП-1/8Б (регистратор 1, стр. 277/38-279/38), ДНК извештај ИЦМП, бр.случаја: БР-РЕП-1/1Б(регистратор 1, стр. 280/39), ДНК извештај ИЦМП, бр.случаја: БР-РЕП-1/2Б (регистратор 1, стр. 281/40), ДНК извештај ИЦМП, бр.случаја: БР-РЕП-1/3Б (регистратор 1, стр. 282/41), ДНК извештај ИЦМП, бр.случаја: БР-РЕП-1/4Б (регистратор 1, стр. 283/42), ДНК извештај ИЦМП, бр.случаја: БР-РЕП-1/5Б (регистратор 1, стр. 284/43), ДНК извештај ИЦМП, бр.случаја: БР-РЕП-1/6Б (регистратор 1, стр. 285/44), ДНК извештај ИЦМП, бр.случаја: БР-РЕП-1/7Б (регистратор 1, стр. 289/46), ДНК извештај ИЦМП, бр.случаја: БР-РЕП-

1/8Б (регистратор 1, стр. 290/47), Фото-документацију места Братунац – Реповац, МУП Тузла бр: 08-02/3-5-04.6-3132/04 од 10.05.2004. године (регистратор 1, стр. 291/48-318/48), скицу лица места Братунац – Реповац, МУП Тузла бр: 08-02/3-5-04.6-3132/04 од 04.05.2004. године (регистратор 1, стр. 319/49-321/49) и копију писма сачињеног од стране [REDACTED] (регистратор 1, стр. 322/50-323/50).

У наставку доказног поступка суд је испитао сведока [REDACTED] (транскрипт са главног претреса од 10.04.2024.године) те је у складу са одредбама Европске конвенције о међусобном пружању правне помоћи у кривичним стварима и члана 9 Другог додатног протокола уз ову Конвенцију, на главном претресу одржаном дана 03.06.2024.године, сведоке [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] испитао путем видео конференцијске везе, а након што је добио обавештење да су ови сведоци из здравствених разлога, због старости и болести, спречени да дођу на главни претрес и свој исказ дају непосредно. Видео конференцијска веза је успостављена Судом Босне и Херцеговине, а пре испитивања сведока од стране судије Суда Босне и Херцеговине, утврђен је и потврђен идентитет сведока, те је на истом главном претресу извршио увид у документ МКСЈ бр: 01321501-списак извиђачког вода бригаде Братунац (регистратор 2, стр.502/60), акт ЦЈБ Бијељина, бр: 12-02/4-230-960/04-1-620 од 21.02.2005. године (регистратор 2, стр. 503/61-504/61), акт ЦЈБ Бијељина, ПС Сребреница бр: 12-I-6/02-235-105/05 од 01.06.2005. године (регистратор 2, стр. 505/62) и извештај из правосудно-информационог система о осуђиваности Новака Стјепановића од 23.11.2022. године (регистратор 2, стр. 712/111), док је на главном претресу одржаном дана 30.09.2024.године, суд испитао оштећену [REDACTED] путем видео конференцијске везе која је успостављена са Судом у Канади и оштећеног [REDACTED] путем видео конференцијске везе која је успостављена са Судом у Даласу, а на главном претресу одржаном дана 31.10.2024.године, суд је испитао сведока [REDACTED] путем видео конференцијске везе која је успостављена са Судом БиХ и сведока оштећеног [REDACTED], те се упознао са садржином извода из матичних књига умрлих за сведоке [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] (регистратор број 4 претресних списа стр. 452-456), записника и транскрипта Тужилаштва Босне и Херцеговине о испитивању сведока [REDACTED], од 22.маја 2007.године (регистратор 1 списа предмета КТО 9/22, стр. 77 – 117), записника Центра за истраживање ратних злочина Државне агенције за истраге и заштиту Републике Босне и Херцеговине о испитивању сведока [REDACTED] од 05. јуна 2007.године, (регистратор 1 списа предмета КТО 9/22 стр. 118-124), записника Центра за истраживање ратних злочина Државне агенције за истраге и заштиту Републике Босне и Херцеговине о испитивању сведока [REDACTED] од 12.06.2007.године (списи предмета К По2 11/22, на странама од 19/14/2-8), записника о сведочењу [REDACTED] на главном претресу од 18. априла 2008.године у кривичном предмету Х-КР-07/382 (регистратор 1 списа предмета КТО 9/22 стр. 155-174), записника о сведочењу [REDACTED] на главном претресу од 18. априла 2008.године у кривичном предмету Х-КР-07/382 (регистратор 1 списа предмета КТО 9/22 стр.186-209) изреке пресуде Суда Босне и Херцеговине Х-КР-07/382 од 29. априла 2008. године (списи предмета К-По2 11/22, стр. 19/14/9-10), изреке другостепене пресуде Суда Босне и Херцеговине у кривичном предмету Х-КРЖ-07/382 од 17. фебруара 2009.године (списи предмета К-По2 11/22 стр. 19/14 од 30-33У, записника Државне агенције за истраге и заштиту БиХ о испитивању сведока [REDACTED] од 13. маја 2015.године (списи предмета КТО-4/20 стр. 417-436), записника Тужитељства Босне и Херцеговине од 01. августа 2017.године о испитивању сведока [REDACTED] (списи предмета КТО-4/20 стр. 754), фото албума Тужилаштва Босне и Херцеговине од 24. марта 2017.године, број Т20 0 КТРЗ 0009790 14, записника са главног претреса од 13. септембра 2021. године, када су испитани сведоци: [REDACTED]

██████████, ██████████, ██████████, ██████████ и ██████████, записника са главног претреса од 28. фебруара 2022. године када је испитана сведокиња ██████████, записника са главног претреса од 14. априла 2022. године када је испитана сведокиња ██████████, записника са главног претреса од 13. септембра 2022. године када су испитани сведоци ██████████ и ██████████ и записника са главног претреса од 26. јануара 2023. године када су испитани сведокиња ██████████ и сведок ██████████, па је ценећи све изведене доказе, брижљиво и савесно, како појединачно тако и у њиховој међусобној повезаности, у смислу чл.419 ст.2 ЗКП, непристрасно и по слободном судијском уверењу, сходно чл.16 ЗКП утврдио чињенично стање као у изреци пресуде, у чију је извесност уверен, са закључком о несумњивом постојању чињеница заснованим на објективним мерилима расуђивања.

За све сведоке, сем за сведоке ██████████, ██████████ и ██████████ овом суду су достављени записници о испитивању истих пред Тужилаштвом Босне и Херцеговине или Државном агенцијом за истраге и заштиту БиХ, а који сведоци су потом дали свој исказ на главном претресу. Њихови искази дати пред Тужилаштвом Босне и Херцеговине или Државном агенцијом за истраге и заштиту БиХ, су им предочавани током поступка, па је ове изјаве суд третирао као саставни део исказа сведока, који су предмет оцене од стране овога већа, а о чему ће касније бити речи.

Окривљени Новак Стјепановић је у својој одбрани датој пред Окружним судом у Београду, Веће за ратне злочине дана 03.09.2009.године, у поступку по замолници Тужилаштва Босне и Херцеговине Кт-рз-140/05 од 05.03.2009.године за саслушање окривљеног, у вези са догађајем од 20.05.1992.године, навео да је 1992.године живео у месту Сасе, општина Сребреница, где је и рођен. Био је припадник ЈНА од новембра 1991.године, а затим је био припадник Војске Републике Српске, када је она формирана. Све време је био припадник Братуначке бригаде, био је обичан војник. ██████████ не познаје, за њега је чуо када је у јавности објављено да је ухапшен и да му је суђено са ██████████ којег није познавао у мају 1992.године, али га је касније упознао. ██████████ такође не познаје. У догађају од 20.маја 1992.године није учествовао, али је у току тих збивања био од места критичног догађаја једно 300, 400 метара. У то време Муслимани су напустили и место и подручје око места Борковац. Нашао се у Борковцу јер је у априлу месецу једва преживео заседу војника ██████████ па је са још једним рањеним војником и једним неповређеним, дошао до српских стража које су га упутиле у Борковац и дали му аутомобил да се врати у Сасе. Имао је обавезу да аутомобил врати у Братунац па је дошао до робне куће у Братунцу и вратио га када су га војници добровољци коју су се затекли ту, повели са собом. Када су дошли до Борковца, видео је да се оформио положај заузимања тог места, схватио је да ту има домаћег живља, па како није био из те јединице, решио је да се не упушта у догађаје који се ту дешавају и гледао је да све време буде по страни. Није ни на који начин активно учествовао у тој операцији заробљавања становника. Схватио је да се добровољци сви међусобно познају. Не сећа се када је дошао у Борковац, али се сећа да је био дан и задржао се тамо најдуже сат времена, па је искористио прилику да оде па га је одатле неко одвезао према Братунцу. Добровољци су дејствовали у неколико група и не може ни приближно да каже колико је људи учествовало у свим тим догађајима. Са места где је био, или можда из каснијих прича је схватио да су добровољци заробљавали становнике тог места, не сећа се да је видео становнике заробљене, али је чуо, колико се сећа, да су добровољци неким говорила „ајде“ па је ваљда на тај начин схватио да се ради о заробљавању људи. Имена страдалих цивила бошњачке националности му нису позната. Ником ту није наређивао и уопште не зна ко је кога

нашима. Један је од оних који је од своје ближе родбине изгубио тринаесторо. У борби су сви имали прилику да искажу ко су и шта су. Мисли да је велики број њих свестан да је он један од тих који је стао у одбрану српског народа и јуначки се понео, први је био у Хрватској. Њима је после рата био циљ да их све елиминишу са тих простора на било који начин. Радије би прихватио да га неко изведе пред строј и стреља, него ово што му се ставља на терет. У напуштеној тој кући, у околини Братунца је живео. Познаје [REDACTED], али са њим се није дружио, није био у пријатељским односима. [REDACTED] је генерацијски млађи од њега, можда седам, осам година, и он није био у његовој јединици и није припадао његовој формацији. У послератном периоду се бавио мало политичким радом и имао је прилику да дође до одређених сазнања шта су представници Међународне заједнице радили и на који начин су желели да елиминишу све који су нешто значили оном народу. Чак и људи који су радили у државним институцијама су подлегли њеним утицајима и настојали су или да против њих воде неке судске кампање или да им тамо каче свашта на терет. Један од њих је и он кога они позивају. Говорио им је да се никад није бавио тим стварима, да никада није био криминалац, да би му начелник полиције рекао да то нема везе јер ако је невин, скинуће одговорност. Стално је неки потенцијални осумњичени за нешто јер није подржавао политички систем државе. Знао је да се у просторијама рудника „Сасе“ налази некакав логор, затвор, место где су привођени и задржавани цивили. Није имао никаквог учешћа у томе, није никог доводио или водио и никог није ни видео од њих. У том периоду се налазио на простору општине Братунац, није боравио у Сасама. Оштећену и њену сестру је видео последњи пут можда у априлу или мају 1992. године, можда ту и испред њихових кућа, није могао нигде друго да их види. [REDACTED], у улици која води ка руднику, с десне стране. Нису оне њему ништа у животу значиле да би их памтио. Лично видео није да су оне затваране заједно са родитељима, да их је неко из Саса одвео у Братунац, да су биле по неким кућама злостављане, али се свашта причало. Први пут је чуо за силовање 2017., 2018. године. Касније је чуо да њега стављају у контекст силоватеља. Чуо је разноразне коментаре, чак и од правника, да су они формирали Удружење жена које су наводно силоване на територији Босне и Херцеговине и да све оне добијају доживотно новчану накнаду у висини од 500 марака због чега се масовно почело пријављивати силовање. Зна се и политичка позадина тога, да је то у намери да се Република Српска прогласи геноцидном творевином. Ако се то десило, не види због чега се то није пријавило одмах, него се чекало да се формира некакво удружење.

На главном претресу одржаном дана 26.02.2024.године након спајања поступака окривљени је остао при одбрани коју је дао пред Окружним судом у Београду, Веће за ратне злочине дана 03.09.2009.године, у поступку по замолници Тужилаштва Босне и Херцеговине, те је додао да није крив и да је то све последица кампање државе Босне и Херцеговине која је обећала новчану надокнаду у висини у од 500 марака или евра, до краја живота, ако се докаже суђење и кампање да осуде Републику Српску као геноцидну и насилничку творевину, јер је сулудо да се неко наводно нечега сетио после 25 година. Тврди да са оштећеном није имао ни насилни ни ненасилни сексуални однос. [REDACTED] сестра, која је саслушана као сведок тврди да га је видела последњи пут 1991. или 1990.године и када је судија питао да ли познаје оптуженог, она као да је са њим коначила претходну ноћ, говори да је он Новак Стјепановић, звани Крке, а када судија тражи да га опише, описује га сулудо. Није му било дозвољено да је пита да ли је њу неко спремао. Остала му је у сећању [REDACTED]. То се десило и са другом сведокињом, мисли да се презива [REDACTED]. Није учествовао у стрељању 14 цивила. [REDACTED] и [REDACTED] су осуђени за то. Смео би главу да положи на пањ да они то нису урадили.

На посебна питања Јавног тужиоца за ратне злочине окривљени је навео да да надимак Крке има од рођења. У пресуди [REDACTED] је видео да се помиње и његово име јер се свако ко је притеран уза зид брани на разне начине. 20. маја није био ни у Борковцу ни у Братунцу. Није био у униформи, сви су били наоружани па је онда и он припадао тој целини. Имао је аутоматску пушку. 20. маја је био у Братунцу, вратио је ауто када су га добровољци повезли аутом са собом у Борковац који је удаљен око три километра. Кренуо је са њима да врати ауто, јер човек чији је ауто, није био ту. Добровољце није познавао касније је упознао неког [REDACTED] и [REDACTED]. [REDACTED] га је вратио из Борковца у Братунац. У Борковац је ишао зато што су га они повезли да врати ауто који је требао да врати у „Фонтани“ у Братунцу али је добровољац који је ауто узео од неког Муслимана био у Борковцу. Ауто су возили они, зато што га је он предао и рекао да мора да се да њему, нашта су му они рекли да није проблем и да крене са њима јер је тај којем је требао лично да врати ауто у Борковцу. У Борковцу је био можда десет минута. Када су стали и изашли у даљини од 300 метара се чула галама, а неко од тих добровољаца, од тих мештана који су већ били упућени му је рекао да су неки отишли да похватају неке Муслимане. Претпоставља да су они претходно видели и оне из територијалне одбране и друге војнике који су отишли по том питању. Мештане Борковца није познавао. Био је на хрватском ратишту као војник, добровољац при Бањалучком, мисли корпусу, потчињени војсци ЈНА. [REDACTED] познаје, [REDACTED], а упознао га је преко [REDACTED] са којим је [REDACTED] био у некој родбинској вези. [REDACTED] не познаје. [REDACTED] није познавао до 1992. године, а упознао га је као становника Братунца. Касније је дошла информација да су цивили убијени у Братунцу, а то је сазнао у Рековцу. Не зна од кога је дошла та информација, сви су причали када се нешто деси. Дошао је у Братунац да врати ауто и требало је да се врати кући, у Сасе.

На посебна питања председника већа, окривљени је навео да су се око свих насељених места из којих су се иселили, неки задржавали и остајали у близини села али не зна да ли је због хране или напада које су вршили на њих и прављења заседе, па и оружане заседе. Зна за један случај када је клинац од 16, 17 година направио заседу на релацији Сасе – Три краља када су једног убили, а двојицу ранили. Можда су се цивили скривали у напуштеном каменолому зато што су рачунали да ће све брзо да се заврши и да ће се вратити на своје. По њему је требао да се врати свако на своју имовину. Помогло је [REDACTED], Муслиману, из чега се види да му нису сметали цивили бошњачке националности. Сестра од ујака му је погинула и једна њена ћерка је била са [REDACTED], а [REDACTED] се насилнички односио према њима. Срео га је у граду па је дошло до обрачуна, хтео је да га удари пиштољем по глави али је пиштољ опалио. [REDACTED] Да није мрзео и да не мрзи Муслимане говори и то да је Муслимана који му је убио брата пустио.

а)

У вези са лишавањем живота осам бошњачких цивила пре свега су испитана четворица преживелих оштећених, као сведоци.

Сведок [REDACTED] је у свом исказу који је дао у Кантоналном тужилаштву Тузланског кантона [REDACTED] навео да је непосредно пре избијања ратних дејстава [REDACTED] живео у породичној кући у Братунцу, али да су се средином априла месеца, због несигурности и страха, преселили у насеље Хранча које је удаљено 4 километара од Братунца. Комшије, жене и деца српске националности су се свакодневно селили у Србију, а он је након пар дана са

женом децу одвезао код рођака [REDACTED], па се са супругом вратио назад. Дан након тога је намеравао неке своје рођаке да одведе [REDACTED] али је у Кравици био блокиран пролаз, биле су постављене барикаде. Са супругом је око пет дана провео у Братунцу и за то време није излазио из куће, обзиром да су свакодневно пролазили транспортери из правца Братунца у правцу Кравице, што је видео. Са комшијама је контактирао и исте обилазио углавном ноћу. Сви су били јако уплашени. Након боравка у Братунцу донео је одлуку да се са супругом пресели у Суху, насеље у Братунцу. Тамо су се сместили у кућу [REDACTED].

Почетком маја 1992. године спаљена су насеља Хранча и Бљечева у којима су живеле искључиво особе муслиманске националности. 10. маја 1992. године након што им је [REDACTED] рекао да погледају кроз прозор, видео је колоне наоружаних људи који су полако стварали обруч око насеља Суха. Ухватио их је панични страх, осећао је потребу да бежи. Са супругом је дошао до ивице шуме која се налазила испод куће у којој су до тада били. Подвукли су се под осушену остругу. Чули су вриску људи, псовке, лупу и обијање врата. Када се све стишало, предвече, кренули су према кући [REDACTED] и тада је испален метак у њиховом правцу, због чега су се поново вратили у шуму, али су после два сата успели да се врате у кућу. Насеље Суха је било у тоталном мраку, претпоставио је да је становништво протерано. У једном тренутку у кућу је ушао [REDACTED], [REDACTED] који им је рекао да се пакују и брзо напусте кућу. Стотинак метара од куће су наишли на групу од око двадесетак људи, мештана Сухе који су се успели сакрити пре протеривања. Било је и непокретних људи који су остали у својим кућама. Упутили су се према узвишењу „Кик“. Преноћили су у шуми и наредни дана 11. маја су провели на истом месту. У току ноћи 12. маја око 02,00 часова раздвојили су се у групе па је заједно са супругом [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] кренуо својој кући у Борковац, мислећи да су тамо сигурнији. У Борковцу нису смели да уђу у куће па су преспавали у шуми. Када је свануло видео је старију особу да иде ка њима. То је био његов отац [REDACTED] који им је донео хлеб и воду и који им је рекао да се протеривање мештана десило и у Борковцу, али да је он то избегао тако што се склонио у Ранчу. Када се разданило јасно је видео наоружана лица која су била распоређена на сваких десетак метара између Каолина и насеља Јерковац. Њих шеснаест се крило у шуми изнад насеља Борковац осам дана, дакле до 20. маја када су их опколили мештани Борковца које познаје. Видео је тада четири особе и то [REDACTED], [REDACTED] Стјепановић Новака званог Крке из Саса и особу [REDACTED]. [REDACTED] и [REDACTED] су из насеља Борковац. Обојица су били наоружани, а [REDACTED] је био у војничкој униформи. Неко им је рекао да баце оружје, које нису ни имали, а потом и да се построје у колону по један и да иду у правцу насеља Борковац. Све време су морали да гледају у земљу. Док су пролазили поток неко је пуцао у [REDACTED] када су га и убили. Стјепановић Новак им је наредио да стану у близини куће [REDACTED] и рекао им да новац, накит и остале вредне предмете изваде и баце испред себе. Он је лично покупио злато. У једном тренутку је покушао са земље да узме свој сат, али се Новак окренуо, ошамарио га и питао шта ће му време. Након што су им одузели накит, [REDACTED] су одвели у неку кућу. Стјепановић Новак и [REDACTED] су им рекли да у колони један по један иду у правцу потока, па када су стигли, да се окрену леђима према потоку. Иза леђа се налазила провалија. [REDACTED] који је био од њих на 4 до 5 метара им је рекао да се помоле Богу, репетирао је аутоматску пушку и почео је да пуца по њима. Сећа се да је држао [REDACTED] за руку и у једном моменту ју је повукао са собом. Пали су у провалију дубине 3 до 5 метара. Био је у шоку и свестан само да су он и супруга живи. Док су лежали до њих је допирао тихи шапат и нечије речи да виде оне доле, шта је са њима. Одмах након тога је чуо пуцањ, а потом је осетио пад нечијег тела поред њега. Он је био једним делом тела у жари, а другим у потоку. Потом је чуо разговетне речи да виде „ону“ жену, након чега је поново уследио пуцањ. Осетио је

бацио испред Кркета окренуо, тако да је видео да је било 18,15 часова. Зна да је [REDACTED] дао већу количину новца који је потицао из цамије [REDACTED] и који му је дао [REDACTED], а видео је да су већу количину новца дали и [REDACTED]. Крке је покупио новац, златни накит и сатове у своје џепове, ако како у њих није могло све да стане, новац је ставио у недра, испод кошуље. Након тога су Крке, [REDACTED] и још један војник одвели [REDACTED] и [REDACTED], под изговором да изврше претрес његове куће. После десетак минута, један војник је вратио [REDACTED], док су Крке и [REDACTED] остали негде са [REDACTED]. Крке је после дошао до њих, а у правцу [REDACTED] куће је отишао други, њему непознати војник, док се [REDACTED] и [REDACTED] и даље нису појављивали. Код поменуте куће су задржани око 15 минута и тамо су их сва шесторица физички злостављали и тукли их кундацима и ногама. Највише су тукли [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED]. Чуо је како је Крке рекао да их воде према базенима, па су их поново постројили у колону и повели их према брду у близини места Бурнице. Када су дошли под брдо Крке је рекао да нису они вредни његових џепела и да их построје. Тада су у врсти поређани један до другог, лицем окренутим према њима шесторици који су од њих били на удаљености од 3 метра. Док су их ређали у врсту, са његове леве стране је у потоку видео тело [REDACTED] коме је ишла крв на нос и уста. Схватио је да је [REDACTED] убијен када су их спроводили од места заробљавања до [REDACTED], када је чуо пуцањ. Видео је како војник скида женску чарапу са главе и тада је одмах препознао [REDACTED] [REDACTED]. [REDACTED] познаје добро још од пре рата, заједно је са њим радио пет година у истој фирми, а и кошије су. Када је скидао чарапу стајао је испред њега на удаљености од 3 метра, климао је главом али ништа није говорио. Тада им је Крке рекао да се помолe Алији и Богу, да им они помогну. Војник, црне ретке косе је уперио аутоматску пушку према њима и из исте је почео рафално да пуца, са удаљености од 3 метра. Стајао је у средини врсте, баш у правцу војника који је почео да пуца. Видео је да су са његове десне стране сви попадали. Тада је и он пао лицем окренутим према земљи, са главом под међом. Чуо је поново рафалну пуцњаву. Око њега су падала тела, а једно је пало на његову руку. Ишли су међом да виде да ли има преживелих па су осетили да има двоје. Прво су једним метком пуцали у тело које је лежало близу њега, а затим је чуо како говоре да има још живих, након чега је чуо још један пуцањ. Касније је сазнао да је други пуцањ испаљен у [REDACTED] што му је испричао [REDACTED] који је преживео стрељање и који му је још рекао да су се он и [REDACTED] држали за руке. У моменту стрељања било их је четворица и то Крке, [REDACTED] и још двојица непознатих војника, док у том моменту [REDACTED] и још једног непознатог није видео. Није видео да ли су ова тројица пуцали после његовог пада у поток јер је био окренут лицем према земљи. Док је лежао у потоку, чуо их је још десетак минута и није их чуо наредних сат, сат и по времена након чега је чуо да су довели [REDACTED]. Чуо је када јој је један од српских војника рекао да иде горе према њима, на шта је она одговорила да их нема, након чега јој је један рекао да погледа мало боље. Чуо је да је [REDACTED] зачуђено изговорила „Ај“, а затим и један пуцањ. Наставио је да лежи све док није пао мрак односно док није почела да пада киша и ако је тог дана било сунчано и топло, након чега су сви преживели устали и то [REDACTED], [REDACTED] који је једини био рањен у пределу једног рамена, [REDACTED] и [REDACTED] који је рекао да му је сестра [REDACTED] силована и да је видео да јој је одећа била растргана и шлиц од фармерки отворен јер је њено тело након убиства пало на њега. Следећег дана 20.05.1992.године су прешли на подручје Бљечеве, општина Сребреница и тада је, док је посипао воду [REDACTED], да опере косу, видео на њој скорену сукрвицу и мозак који је могао потицати од [REDACTED]. Рат је провео у Сребреници, а у јулу месецу

1995.године је успео да пређе на подручје Тузле. Познато му је да је прошле године вршена ексхумација тела из масовне гробнице у Борковцу.

На главном претресу одржаном дана 31.10.2024.године сведок је изјавио да остаје при исказу који је дао пред Државном агенцијом за истраге и заштиту, Центар за истраживање ратних злочина [REDACTED]. Додао је да се случај десио 19., а можда и 20., предвече, било је тачно 15 до 6, што је видео када је бацио цепни сат. Њих 14, 15 је било близу кућа, у шуми, од 10.маја до 19.-20.маја. Лежали су у тој шумици и око 5 сати предвече, дошла су двојица и похватала их. Друга двојица су ишли једном страном, а трећа двојица са друге стране. Они су били некако у средини и [REDACTED] и [REDACTED] су их похватали и довели до куће [REDACTED]. У путу је [REDACTED] ишао напред, он му је притрчао и рекао му да нешто учини и спасе их, међутим [REDACTED] је одговорио да им не може помоћи и да су требали да се предају па би били спашени, након чега се вратио на своје место у средину колоне. Код [REDACTED] куће су се појавила још двојица с једне стране и двојица с друге стране, од којих је један био „Крке“, Стјепановић Новак. Ту су их испитивали и ударали, а најгори је био тај Новак Стјепановић. Из колоне су извели једног и одвели 20 метара од њих, пуцали су, али га нису убили и касније су га вратили некон чега су наставили да их ударају кундацима. Новак је рекао да дају паре, злато и сатове, он је бацио очев цепни сат, железничар који се преврнуо и тада је видео да је 6 и 15 навече. Не зна да је ико икад скупио више пара. Имао је војничку „ону“ на себи, прслук, блузу, пантале и ципеле, жуте канађанке, паре није могао да потрпа у цепове па је трпао у недра. Када се то завршило, повео их је на стрељање. Пред њим је ишао [REDACTED] којег је најбоље познавао јер су комшије. Повели су их на друго место али је Новак рекао да стану и да они нису вредни његових ципела. Постројили су их код једног воденог наплавка, на равници па је један од њих репетирао пушку и пуцао. Није пуцао ни [REDACTED] ни [REDACTED], а није ни Стјепановић који је само наређивао. Са његове десне стране све је попадало, пао је и он и мислио је да је мртав. Касније мало се опет чуо рафал и неко је пао на његову руку. Мислио је да је само он жив. Након једно сат времена је отворио очи. Од шест до пола девет навече су ту лежали. У међувремену, тај Новак и још један су одвели [REDACTED] да му претресу кућу која је била близу и одвели су и једну цурицу од 17-18 година. После једно два сата су довели цурицу и рекли јој да иде у правцу њих. Када је дошла до њих, није их видела пошто су били под међом па је рекла да нема никог. Неко од њих јој је рекао да има и да види боље, након чега се чуо метак и она је пала на свог брата. Звала се [REDACTED] или [REDACTED]. Од њих 14, 6 је остало живо, један је био само рањен. Киша је почела да пада па су преживели око пола девет кренули пут Сребренице, преко брда.

Након што је сведок завршио слободно излагање, питао је суд да ли може да се види са Стјепановићем и да се суоче јер би волео лично да се гледају у очи и да причају.

На констатацију председника већа да је оптужени иза њега и питање да ли је то човек о коме говори, сведок је навео да је то тај човек али да је имао комплет црвену браду, да се сада угојио мало више, да је његове висине и да је млађи од њега 10 година.

На посебна питања Јавног тужиоца за ратне злочине сведок је навео да окривљеног познаје јер је радио [REDACTED] Братунац, да је иначе из Братунца из Ранче и да је Новака Стјепановића виђао сваки дан по Братунцу са аутоматском пушком, опремом и комплет униформом, војничком кошуљом, прслуком, панталонама и жутим ципелама канађанкама, те да је био упадљив, зато што

је имао браду. Он је сваки дан радио, а Новак је сваки дан био у Братунцу и са пушком се шепурио по граду. Када је причао ко је био, нико из околине, комшија, није знао његово име и презиме него су говорили то је „Крке“, тако су га звали. 90% га је знало као „Кркета“, [REDACTED]. Код куће [REDACTED] „Крке“ је све њих, било их је 14, ударао чим је стигао, кундаком. Од те куће до поточића где су их одвели има једно 30-40 метара. Планирали су да их воде на друго место али је Новак рекао да они нису вредни његових цепела па су их ту на некој као обали тог потока. Новаково име је скоро сазнао, зна га као Кркета. Он их је постројио све, али није пуцао. За девојку која је силована и убијена зна да се презива [REDACTED], једној сестри је име [REDACTED], а једној, чини му се [REDACTED], није сигуран која је од њих две. Зна да јој је отац [REDACTED], а мајка [REDACTED]. Када су је убили пала је на свог брата који је био заједно са њим и осталима у потоку и коме је на коси био њен мозак јер су јој пуцали у главу, а што је видео сутрадан кад су дошли на Пале, близу Сребренице и када је њен брат прао косу. Видео је њено тело. Преживели су колико се сећа, [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED].

На посебна питања браниоца окривљеног сведок је навео да је у то време имао [REDACTED] година, а да је Крке, мисли, био млађи од њега десетак година, тачније једанаест. Зна да је Крке [REDACTED] годиште, јер је његов комшија рекао да су заједно ишли у школу. Са Кркетом пре догађаја није имао никакав контакт. По Братунцу га је виђао на удаљености од десет метара. Новак их је постројио, а када су попадали, отишао је да претреса кућу.

Након што је суд донео решење да се изврши суочење између оптуженог и сведока-оштећеног због разлика у њиховим исказима, окренути један другом лицем у лице, оптужени је навео да је евидентно да сведок лаже, те га је питао где ће му савест јер је и [REDACTED] и [REDACTED] осудио безразложно, да ли су [REDACTED] и [REDACTED] стрељали људе за које сведок тврди да су стрељани те зашто на суду у Тузли није рекао да они то нису учинили него је пре него што је дошао овде с неким имао консултацију и тај неко му је дао упуте шта ће да прича, као и да није упамтио ко је био са њим у критичном тренутку, као жртва, али да је изузетно добро упамтио његово име и презиме, надимак, а прича и о униформи коју је мали број људи носио јер их тада није било. Надаље га је питао шта је неко од њега могао узети, обзиром да прича о пуним цеповима, јер је разумљиво да су пошли у избеглиштво и да су новац дали онима којима су гарантовали да ће да оду и да буду пребачени на неку слободну територију односно на територију где су становници муслиманске вероисповести, а да је он остао у шуми, па га пита „је ли тако?“, „са енормном количином новца и ту енормну количину неко ти је узео, од тих неко и ја“, на крају говорећи „Ма хајде, пусти ме тих ствари.“ Након што га је сведок питао да ли је завршио, навео је да је његова кућа удаљена од места стрељања [REDACTED] метара, на шта је окривљени рекао да је то небитно где је његова кућа од стрељања, а сведок га је питао како сад каже да су у избеглиштву и да ли је имао војничку униформу и жуте..., а окривљени је одговорио да није и да нико није имао војничку униформу, а да не зна ни сада шта има на ногама, док не погледа. Сведок је поновио питање да ли је имао жуте „цепеле“, „канађанке“, а окривљени је питао шта су „цепеле“, не разуме, након чега је сведок поновио да је он рекао „цепеле“ па га је питао зашто је променио имиц, јер је имао браду и косу, црвену, на шта је окривљени казао: „Ја промијенио имиц, какав имиц, ја не видим...то су на основу препричавања... Ја никад нисам имао браду“. Сведок је на то рекао. „Чекај, ко да ја немам очију, ко да нисам имао очију бар у то доба“, па га питао: „Због чега не кажеш ко је још с вама тројицом био, због чега их кријеш? Колико вас је било пред кућом, ондје код [REDACTED]...?“, а окривљени је одговорио: „1300... О чему причаш?“, па је сведок наставио: „Чујеш ово...Ајде још једно питање. Што си ишао из Братунца...у Љубовију,

што ниси живио са браћом..... што ти брат не оде, и један и други?“, окривљени је одговорио:“ Зато што сте такви.....сасвим је природно да човјек мигрира из одређених разлога, неко из економских, неко из неких других... ја сам дошао из Љубовије у Београд, због чега....нисмо ми сви истих интелектуалних способности, немамо сви исте потребе...не могу да разумем о чему ми расправљамо, моја браћа су обадвојица нежењени, немају потребу нигде да иду, ја имам потребу мојој деци да обезбеђујем будућност“, на шта је сведок рекао да је обезбедио довољно будућност, а окривљени да их јесте обезбедио. Надаље је сведок навео:“ Кажеш ти мени, од нас 14, да ти истину причам, а дајте укључите тако ти бога детектор лажи, дајте мени и ја останем место њега у затвору ако буде ишта ја од овог слагао...знадеш ли ти да је [REDACTED] био, овог [REDACTED] и ову што је убијена цурица, даица? Не знаш... не мораш ни да знадеш...он је дао паре, [REDACTED] и ми смо подијелили те паре сви заједно, [REDACTED], а на питање окривљеног коме су дали паре, сведок је одговорио:“ Теби дали, лично, само си ти паре купио, нико други није купио паре, јединог ми оног, ако има, ако постоји...“, након чега је окривљени рекао:“У реду онда је истина, ако је истина, ако ти за толико бога цијениш и поштујеш“, на шта је сведок навео:“Ма не бога него дјецу коју најволим на свијету, да ти се кунем дјецом, то није добро... што нисам рекао да је неко други узео, што не кажем да је узео [REDACTED]“, а окривљени је одговорио: “Па зато, гледај, ви сте њих осудили, ви радите врло вјешто, свака вам част, ви браните државу, ја то цијеним.... ја рекох мало пре, пре него што си дошао овдје, имао си ти оних који су теби давали савјете како да се понашаш, да, да...и онда, ови су осуђени, дај да осудимо и овог, јер он није пожељан на том простору...доста сте ви мени загорчали живот, уништили га“, а сведок га је питао коме је он загорчао живот, на шта је окривљени одговорио: „Ја нисам загорчао, гледај, ја коме сам год могао да помогнем, ја сам помогао...код мене је 1994.године осам дана у кући, то могу стотине људи да доведем који ће да потврде, био човјек муслиманске вјероисповести који је живео до тада у Сребреници, којег сам ја водио у том периоду и на свадбу српску, којег сам водао по Братунцу, нисам никоме дозволио да спусти руку на њега да не би био повређен, у том периоду оставим га са мојом женом која је била у другом стању“, на шта је сведок рекао:“ Да има човјек храбрости овако да прича, а гледали се у очи, што каже, ја му лично сат, очев сат, железничар, овако бацио, сат се преврнуо, 06 и 15 навече, је л' било 06 и 16?“, а окривљени: „Гледај, ја ни сада не носим ништа и никад нисам носио“, а на констатацију сведока да не носи јер је отишло све, окривљени је питао:“.. и узео твој сат који је безвредан?“, након чега је сведок питао:“ А паре, а паре што си стрпао у џепове, није могло стати у џепове?“, окривљени је одговорио:“ Ено чувам код куће, дођи после да ти дам.... ено пара оних што сам све сачувао за тебе...дај...“ Напоследку сведок је рекао окривљеном да је сувишно да расправљају о томе јер не говори истину ни мало, а окривљени њему нека му је на част, на шта је сведок одговорио:“Нека на част ономе ко лаже“, након чега је окривљени навео да живи за неке друге вредности, да се остварио као родитељ, да је извео децу на пут, васпитао их и да сви они који га познају не могу да кажу да је лажов, тер је сведок рекао:“Ја бих најволио да каже ону истину.“

На посебна питања председника већа сведок је потом навео да се критични догађај десио у Борковцу, да није у Хранчи, да је Хранча, из које је, попаљена, 09.маја, да је радио до 08., те да су десет дана били у шуми, конкретније месту где се некад копао мајдан, мекши камен, али да то није каменолом. У шуми су и спавали и јели, помагао им је [REDACTED] који је у своју кућу изместио четири вреће брашна. [REDACTED] је имао викендицу, стотинак метара од места где су стрељани, а доле код [REDACTED] је био мали „пони“ шпорет, па су увече, после 10, 11 сати и после поноћи, кували хлеб, купили из кокошијих гнезда јаја која су кували и ако је било нешто да се још спреми. Преко дана су спавали, али не по кућама, него у том мајдану, у

шуми, под буквом чија је крошња била пала до земље. Њих 14 су сви из Борковца и он је из Борковца, односно рођен је у Хранчи, али је од 1986.године, са кућом у Борковцу. Нико од њих није имао оружје са собом, никог није видео. [REDACTED] је старији од њега једно десетак година, можда осам, умро је скоро, али је преживео догађај и није имао никакву рану, није је видео. [REDACTED] је имао, мисли да је био рањен у лево раме. [REDACTED] и [REDACTED] су заједно дошли до њих, нашли су их на лежању, први су дошли. [REDACTED] је ишао напред, [REDACTED] позади. [REDACTED] је старији годину од њега, [REDACTED], жена му се зове [REDACTED] а [REDACTED] је млађи, [REDACTED]. Његовој кући је била ближа [REDACTED] кућа, а [REDACTED] је била горе у брду, али је [REDACTED] пролазио поред његове куће. Њих двојица им нису помагали у шуми око хране или било чега другог. Једно или две вечери пре критичног догађаја упуцан је метак у поменућу букву, па је рекао [REDACTED] да су примећени и да треба да беже одатле, али му је [REDACTED] рекао да само бунтовни. Да су отишли то вече, ништа не би било. Са њима је био [REDACTED] и њега је, претпоставља, убио [REDACTED]. Док су били код куће [REDACTED] није ни приметио да је [REDACTED] убијен. Видео је да се [REDACTED] опружио преко потока када су их вратили да их воде на постројавање. [REDACTED] није био постојан са њима, ишао је на зачељу колоне, па су по његовој логици убили [REDACTED] убили посебно као задњег. [REDACTED] је питао да их спасе јер је очекивао да ће им помоћи због комшилука, а он му је одговорио уобичајено да им ништа не може помоћи јер се нису предали. [REDACTED] му је био бољи комшија, а [REDACTED] му је убио [REDACTED], био је наклоњен томе. [REDACTED] је звао [REDACTED] да га пита где су укупани људи који су остали иза њих и представио му се као [REDACTED] који није био са њима кад се догађај десио, након чега му је [REDACTED] одговорио на питање и рекао да други пут неће имати прилике да разговара са њим. У групи, критичном приликом од [REDACTED] је он био једини, а једини рођаци, мало даљи су му [REDACTED] која је била силована и [REDACTED]. Критичном приликом било је шест наоружаних војника, а њих, у строју, је било 14-15. Иако их је било далеко више него војника нису се побунили, нису смели ни да причају. Стјепановић их је само постројио и након тога одвео једну женску особу и [REDACTED]. Није пуцао, само је ударао и наређивао, под његовом командом су били сви. Први је пуцао и када је испуцао метке које је имао у аутоматској пушци, узео је оружје од другог колеге.

Након што му је председник већа предочио наводе из исказа [REDACTED] који је дао пред судом у Сарајеву, сведок је навео да му је [REDACTED] прво рекао да није био ту никако, а да га је после питао где је био када је [REDACTED] убијен, исто као што каже Новак Стјепановић да никако ту није био. Као да је луд па да није видео.

Након што му је председник већа предочио наводе из исказа [REDACTED] који је дао пред судом у Сарајеву, сведок је навео да су ујутру, 08.маја, заједно, њих тројица, четворица, [REDACTED], [REDACTED] и он, отишли на посао, али их је зауставила полиција и рекла да туда не могу да пролазе. Дакле, то је било дан пре поплаћивања Хранче. Месец, два дана после догађаја у Борковцу била је акција на Залазје одакле је, мисли, Стјепановић Новак. Од [REDACTED] нису добијали никакву помоћ. Он је осуђен и мисли да је одлежао своје, а [REDACTED] је у бекству.

Сведок [REDACTED] је у свом исказу који је дао у Тужилаштву Босне и Херцеговине [REDACTED] навео да је 1992.године са својом породицом живео у месту Суха које је приградско насеље града Братунца. 10.05.1992.године у његово место су, поред Новосадског корпуса ЈНА који је већ био ту, дошле полувојне формације са људима, од којих су неки били у војничким уноформама, неки у деловима униформе, а неки у цивилу, наоружаним аутоматским и полуаутоматским пушкама који су извршили етничко чишћење места Суха у коме је до тада живело више хиљада

становника бошњачке националности. Протерали су Бошњаке, а не и ретке припаднике српског народа. Обзиром да је видео из правца Подградца колону од 30-40 наоружаних мушкараца и из правца брда, с друге стране још једну колону од 10-20 исто наоружаних мушкараца, који су почели да пуцају из пушака по насељу, то је био знак за њега и остале становнике насеља бошњачке националности да морају да беже. Плашили су се за своју сигурност јер је претходних дана у ширем подручју Братунца, од стране Срба, убијено око 40 Бошњака. Тада, када је напад извршен на њихово село, нико од Бошњака им пружио отпор, јер су оружје већ бих предали Србима. Крио се у подруму једне куће, заједно са својим [REDACTED] и једном женом из комшилука и могао је да чује да нападачи усмеравају народ према стадиону који се налази у центру Братунца. У подруму су остали до 21,00 сат када су се на једној ливади окупили сви мештани који су се скривали. Било их је између 20 и 30. Тада му је [REDACTED] рекао да је његова [REDACTED] која је била непокретна, убијена тога дана у својој кући, након чега је он отишао то да провери те је затекао [REDACTED] у кући, мртву, а на њеној одећи је било крви. Одлучили су да напусте место Суха па су се упутили у групи од петоро, шесторо према селу Глогова. Са њим су били [REDACTED] и [REDACTED]. Када су дошли у шуму близу села Глогове, затекли су неке њихове пријатеље који су им рекли да је цело село Глогова спаљено и да је бошњачко становништво протерано од стране Срба, па су се сутрадан увече вратили у своје место јер нису знали шта им се догодило са ближњима. У шуми близу села су боравили све до 20.05.1992. године заједно са [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] које су затекли ту. Преко дана су се скривали у једном напуштеном каменолому обраслом трњем, а ноћу су одлазили до својих кућа, по храну. Задржали су се на том подручју да би сахранили [REDACTED], али у том енису успели. Нико од њих није био наоружан. Неко је касније рекао да је [REDACTED] имао пиштољ, али он то није видео. Дана 20.05.1992. године у поподневним сатима, док се налазио у каменолому скривен испод трња, пробудила га је пуцњава и гласови мушкараца који су говорили да су опкољени и да се предају, називајући их Балијама и усташама. Устали су и предали се. Први се појавио [REDACTED] који му је од раније био познат јер му је први комшија а и његова [REDACTED] је помагала његовој мајци да га подиже и у исхрани, јер је био без оца. [REDACTED] је био висине 1,75 цм, око 70 килограма тежак, био је приближно [REDACTED] годиште и био је наоружан. [REDACTED] му се тихим гласом обратио и рекао да им не може помоћи и да је помогао онима којима је могао. Око њих се стално чула пуцњава. У колони на челу које је био [REDACTED] наоружан пушком, и у којој су били он, [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] су дошли до његове куће. Док се кретала, колони су и са једне и са друге стране прилазили наоружани пушкама М-48, паповкама и аутоматским пушкама, српски војници, међу којима је препознао Стјепановић Новака зв. „Крке“ којег је упознао 1991. године. Новак је као први униформисани добровољац са хрватског ратишта дошао у Братунац. Видео га је у граду у униформи, био је наоружан пиштољем, а и имао је неку жуту браду мало дужу. То је сазнао од мештана Братунца, који су говорили да је то Стјепановић Новак са надимком „Крке“. Од тада па до 20.05.1992. године, Стјепановић Новака је видео 10, 15 пута и тог 20.05. када га је видео био је потпуно сигуран да је то Стјепановић Новак. Имао је и тада браду можда мало краћу него раније, жуту, која иде на црвено. Када су се у колони приближили његовој кући, команду је преузео управо Стјепановић Новак који је почео псовкама и увредама. Говорио им је да су балије, да су Турци, да их треба побити, да им јебо Алија мајку, те да су хтели муслиманску државу, па да им ето сад. Стјепановић Новак је све време док су били постројени близу његове куће псовао, испитивао, отимао накит, новац и

вредности и udarao ih. Њега лично је више пута udarao шакама у лице и ногама обувеним у војничке чизме по гениталијама, а псовао му је и мајку. Видео је да на исти начин udara и [REDACTED] и све остале. Није видео да је на тај начин поступао са женама, морали се да држе главу с погледом обореним према земљи. Морао је да преда златну бурму, ручни сат, неку чакијицу и нешто новца. Видео је да су и други из строја сличне ствари предавали. Све одузете ствари је узимао својом руком Стјепановић Новак. Док су били постројени [REDACTED] између 16 и 17 сати, било је још 5-6 војника који су се кретали испред строја, али није препознао ни једног. Када је завршено одузимање новца, накита и вредности Стјепановић Новак је наредио да крену према кући [REDACTED] која се налази 100 метара одатле. Код [REDACTED] су их поново постројили што је наредио Стјепановић Новак и поново је отпочело псовање, испитивање и udaraње. Све је то радио Новак. Два млађа војника су из строја издвојили [REDACTED] и одвели је, држећи је између себе за руке, у кућу његове [REDACTED], али није видео да ли се је у њу и увели. Стјепановић Новак је извео пред stroj [REDACTED] и испитивао га за остали муслимански народ након чега га је повео према оближњем потоку, удаљеном 5 до 10 метара. Зачуо је рафал из аутоматске пушке. После тога се Стјепановић вратио строју и извео је њега, опсовао га и питао да ли зна где су остали, на шта је он одговорио да зна где је [REDACTED] који се скривао у оближњој земуници, након чега га је Новак ударио шаком у лице и рекао му да није он поп да крсти. Стјепановић га је вратио у stroj и отишао је до места на које је одвео [REDACTED] те га довео живог и неповређеног пред stroj. Схватио је то као покушај Стјепановића да на тај начин изазове страх код свих њих при испитивању где се налазе остали мештани из села. Одмах после тога је дошао један војник, висине 180 цм, старости од 28 до 30 година који је рекао Новаку да их у колони одведе према шуми. Тај војник је, док су се кретали према шуми, пришао његовом [REDACTED] и питао га шта ће он овде, на шта му је [REDACTED] рекао да је он ту рођен, да ту живи па је из разговора закључио да се познају, али није чуо да га [REDACTED] ословљава именом. Крећући се према шуми, на 50 метара од [REDACTED] куће, у потоку, је приметио леш човека и по одећи је препознао да се ради о његовом комшији [REDACTED]. Није могао са сигурношћу да оцени да ли је мртав, али је видео да је био непомичан, окренут потрбушке, лицем према потоку. [REDACTED] је из каменолома где су се скривали заједно у колони кренуо са осталима, али га није видео у строју код своје куће. Поменути војник који је на неки начин водио главну реч је питао остале српске војнике колико још има до тамо, па када су му рекли да има још пола сата, наредио је да се врате и построје на једно проширење уз сами поток. Све време, уз њих је био Стјепановић Новак и још 5,6 српских војника. Када су почели да се постројавају, војник којег је описао са капуљачом на глави ју је у једном моменту скинуо и он је препознао да се ради о [REDACTED] и чија је кућа од његове удаљена [REDACTED], [REDACTED], црне косе и висине до 170 цм. Потпуно је сигуран да је то био [REDACTED] који је свакодневно пролазио поред његове куће, зна да је његовом оцу име [REDACTED], познавао је и његовог брата и мајку, а и ишао је код њих често у кућу и куповао ракију. Постројили су их на саму ивицу потока чије је корито било ширине 2,5 метара и дубине 2 метра и који је био са обе стране обрастао копривом, трњем и ситним шибљем, леђима окренутом њему а лицем према војнику који их је постројавао. Испред строја су били [REDACTED], [REDACTED], Стјепановић Новак звани Крке и још 2-3 војника који су сви били наоружани пушкама. Војник који је остављао утисак главнокомандујућег и који је од Стјепановића преузео команду испред [REDACTED] куће им је рекао да се помоле Богу, подигао је своју пушку, усмерио је према њима након чега је зачуо рафал. Пао је на леђа и скотрљао се у поток лицем окренутим у поток. После петнаест секунди чуо је следећи рафал и осетио је како поред њега и на њега падају тела комшија. Није отварао очи и није се померао. Након тога је у неправилним

размацама од пар секунди до минут, два чуо појединачне пуцње у близини. Истовремено се чуо и жамор између српских војника. Чуо је да је један рекао да су их све побили. После пола сата од престанка пуцњаве, чуо је један пуцањ и осетио је да се на њега свалило тело човека. Након што се уверио да се не чује прича српских војника и пуцњава и када је претпоставио да су отишли, много касније, је отворио очи и видео је да је тело које је пало на њега, тело [REDACTED]. На његовом врату је била нога од [REDACTED]. У потоку је осетио да се ниво воде подиже, па је испод свог лица подметнуо две шаке. Било му је све теже и теже да под [REDACTED] ногом трпи притисак на врату, па је у сами сумрак, отворио очи и видео људску руку како прави покрет, што га је мало охрабрило. То је био [REDACTED] који је био жив. Убрзо је пао мрак, није се чуо жамор и није се могло осетити присуство када је устао заједно са [REDACTED]. Прегледали су тела која су лежала у потоку и уверили се да су били мртви [REDACTED] и [REDACTED]. Од преживелих у стрељању, једино је [REDACTED] био рањен, имао је прострелну рану у пределу рамена. Место на ком је видео тело [REDACTED] је од места где су они били попадали у поток је удаљено 5-7 метара. Његов [REDACTED], који је прошле године умро, је био критичном приликом удаљен 50 метара од места стрељања. Он му је причао да је све посматрао са места на ком је лежао у трави, да их је видео постројене код [REDACTED] куће, да их је видео постројене и на ивици потока као и момка који пуца у њих, да је на месту стрељања препознао [REDACTED] и Стјепановић Новака, и да је у дворишту своје куће видео и [REDACTED], када је пролазио са оружјем тог истог дана, док је трајало испитивање и пуцање.

Исти сведок је на главном претресу одржаном дана 03.06.2024.године, када је испитан преко видео конференцијске везе са Судом у Босни и Херцеговини, остао у потпуности при исказу који је дао у Тужилаштву Босне и Херцеговине дана [REDACTED]. Поновио је наведени исказ те је додао да су се њих 15-16 крили на месту где је био један мали рудник из ког се вадило камење за куће, да је било кишно време због чега су били покривени најлоном, те да је био заспао када га је пробудила пуцњава и галама. Говорили су им да се предају, да дигну руке у вис и да баце оружје. У једном моменту је приметио двојицу комшија које зна добро, а било је још пар наоружаних војника. Свели су их у један поток и ту их постројили. Тада му се [REDACTED] извино и рекао му да му не може ништа помоћи. Након тога су их одвели можда једно сто метара ниже, где има мало проширење и постројили их. Тај поступак, по понашању је водио Новак Стјепановић по надимку „Крке“. Он је испитиво, одузимо новац, лична документа, малтретирао, псово и ударао кога је стигао. После тога су их повели поред поточића, 100 метара даље и поново су их постројили и испитивали. Колегу из групе је издвојио „Крке“ и питао га да ли има још неког од њих а да није присутан, на шта му је одговорио да нема, након чега га је склонио у поток иза једне шупе и запуцао рафалом према њему. После тога је њему поставио исто питање, с он му је одговорио да има још двоје, након чега га је ударио пар пута и реко му да није он поп па да крсти. Човек којег је одвео у поток и наводно убио, појавио се жив. Појавила се група од два или три униформисана лица којима је Новак испричао шта је било и како је било након чега су их поређали један за другим и повели једном шумом. Пошто је било лоше време и у шуми мрачак, тај човек који је дошао је наредио да се врате једно двадесетак метара у зараван, где их је постројио и реко да се помоле богу. Измакао се од њих неких 6-7 метара и испалио рафал према њима, након чега је пао, али се не сећа зашто. Чуо је још један рафал, али не зна ко је пуцо, а после тога је неко пришо и пиштољем оног кога се мрдао и ко је показиво знаке живота, убио. Када је престала

тишина и пао мрак видели су да их је 5 или 6 било живих, [REDACTED] је био рањен у раме. Покупили су се и отишли у шуму да се сакрију.

На посебно питање председника већа навео је да је [REDACTED], а да је осим њега био [REDACTED], [REDACTED] те да је и он негде у иностранству, а да му је отац негде у [REDACTED]. [REDACTED] је старији од њега можда једно 5-6 година, а [REDACTED] је млађи, мисли да је имао 17-18 година тада. Преживео је и [REDACTED]. За [REDACTED], [REDACTED] мисли да је међу живима [REDACTED].

На посебна питања Јавног тужиоца за ратне злочине сведок описује Новака Стјепановића, наводећи да је имао аутоматску пушку, да је био обучен у шарено, класично одело, да је имао војничке чизме, да је био мршав, необријан, риђе браде, мало дуже косе и висине метар и седамдесет пет до метар и осамдесет максимално. У животу га је видео свега четири, пет пута, по пар секунди. Два или три војника које је поменуо да су дошли су били мало височији, шири, лепушкасти момци и развијени. Није их познавао. Наводно се ради о неком [REDACTED], али то не може да потврди јер га никад у животу није видео. Стрељање је преживео [REDACTED], али је он пре 3, 4 године умро [REDACTED]. Познаје [REDACTED], он је умро пре шест, седам година. Био је са њим у контакту, [REDACTED]. Он је критични догађај посматрао са удаљености од можда 200 метара, из једног воћњака у ком је трава била висока метар, метар и по. Рекао му је да је видео шта се десило, да није смео да се појави и да се ту ноћ у кући удаљеној од места стрељања педесетак до сто метара, сакрио, да су после дан, два дошли и запалили ту кућу јер су наводно приметили да је неко долазио и да је он када је ватра дошла до њега, скочио са спрата те оштетио кичму и да је ту провео, мисли неких четрдесетак дана. [REDACTED] му је спомињао нека имена али се не сећа која. Зна за две особе сигурно да су биле тамо а то су [REDACTED] и [REDACTED]. Њих двојицу зна сигурно и Новака Стјепановића зна из виђења, остале не зна.

На посебно питање браниоца окривљеног сведок је навео да може бити да је Новака видео и шест пута, не верује да га је видео 10 до 15 пута, али могуће, време је учинило своје па се заборави. Сећа се два детаља када га је први пут видио у Братунцу док је био рат у Вуковару. Појавио се као први униформисани човек у Братунцу и тада га је видео са удаљености од 150 до 200 метара. Видео га је још неколико пута до момента стрељања, али је све то било кратко време када га је могао посматрати.

На посебно питање окривљеног сведок је навео да је познавао [REDACTED], да су радили заједно и да је чуо да је био униформисан и да је био добровољац. Тврди да је окривљени узимао документа и новац. Он није имао неког новца, све је то било ситно, али је све што је имао у џепу морао да баци.

На посебна питања председника већа сведок је навео да су критичном приликом настрадала два његова рођака [REDACTED], да је његов [REDACTED], те да је то један део фамилије [REDACTED] и дође неко пето, шесто колена. Њих троје [REDACTED] је било тада. Место где су се претходно крили и место где је дошло до егзекуције припада Борковцу. Место стрељања је 100 метара максимално удаљено од куће [REDACTED] уз један поточић. Тог 20.маја су се крили зато што је 10.маја била рација у Братунцу, па су сматрали да им прети опасност. Кренули су према Глоговој, где су им рекли да даље не могу је у Сребреницу примају само оне који имају оружје. То су им рекли обични људи из Глогове, који су покушали прећи према Сребреници. Рекли су им и да нема хране

довољно и да само они који имају оружје могу ући тамо, али то није била истина. Из Глогове су се вратили да виде шта се дешава, шта је са осталим фамилијама и да сахране [REDACTED] која је убијена у кући 10.маја. Скоро сви су били мушкарци. Била је једна девојка која је убијена на месту стрељања. Она је у једном моменту била издвојена из групе и одведена у кућу [REDACTED], па је враћена после њиховог стрељања, дакле посебно је доведена. Чуо је пар метака па је и она пала. Све је то чуо, био је удаљен 2 до 3 метра одатле. Била је још једна жена, [REDACTED]. Она је убијена у моменту стрељања. Сви мушкарци сем оног што је поменуо да је имао 17,18 година и [REDACTED] који је био старији од њих, су били средњих година. Мисли да су били здрави и војно способни. Нико од њих није имао оружје. Он је имао ловачку пушку и карабин, али је то предао када је тражено у Братунцу. [REDACTED] је имао наоружање али није тукао и ударао. [REDACTED] и Стјепановић им нису рекли да се помоле већ је то рекао човек који је пуцао. Прича причу од људи који су рекли да је пуцао [REDACTED], али он то не зна и не познаје га. Први рафал је сигурно он пуцао, а ко је други не зна. Све што је требало, што се тиче стрељања и приче, мисли да је све он рекао. Нису сви пуцали који су били. Било је можда појединачног пуцања околу или 100 метара удаљено, а што се тиче пуцања у њих, први рафал је пуцао, по причи других, [REDACTED]. Претпоставља да је и други рафал он пуцао, међутим, то не зна, јер је већ био у потоку. Није био рањен том приликом. Само је [REDACTED] метак закачио у раме. Критичном приликом је у принципу видео 3 плус 2, 5, па можда до 7 Срба с тим што се чуло околу пуцањем један, два метка на удаљености од 100 до 200 метара. [REDACTED] зна, познаје га добро. Он није био у групи. Њих су, када су прешли према Сребреници, односно прешли у Бљечеву, довели до куће [REDACTED] да се пресвуку, једу и одморе се. Новак није пуцао у њега први рафал, а за други не зна, али претпоставља да је иста особа пуцала. Позната ду му имена [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], они су сви из Братунца, знао их је, Братунац је мало место. Критичног дана су можда били али то не може да потврди зато што их није видео. Не може тачно да се сети ко је био маскиран по лицу, мисли да је био [REDACTED], а не може да се сети да ли је био и [REDACTED] маскиран, чини му се да јесте, али није сигуран 100 посто. [REDACTED] је убијен, не зна ко га је убио и када. Од места стрељања, лежао је у потоку, удаљен 10-15 метара. Приметио га је када су их довели на место стрељања, односно када су их водили према шуми. [REDACTED] је преживео, али са њим није у контакту.

Међу четворицом оштећених последњи је испитан сведок оштећени [REDACTED] који је у свом исказу датом на главном претресу одржаном [REDACTED] путем видеоконференцијске везе успостављеном са судом [REDACTED] навео да је 10.маја отишао код деде на село где су боравили 5-6 дана када се десило чишћење јер је Војска Републике Српске или Југославије опколила то село. Сакрио се у оближње гробље, где је трава била мало већа, а после тога су ту дошли његова сестра и два рођака. Касније је сазнао да су сво муслиманско-бошњачко становништво одвели на стадион у Братунац. На гробљу су се крили до ноћи, након чега су се сакрили у оближњу шуму. После два дана, њихов комшија [REDACTED] је рекао да треба да се врате близу кућа како би покушали да контактирају неког комшију који им може рећи шта се дешава и да их спаси и изведе из те ситуације. Након неколико дана [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] и он су дошли у мали шумарак близу својих кућа, код малог поточића, где су нашли на још неколико људи и то на старијег човека, [REDACTED] или [REDACTED], мисли са [REDACTED], био је [REDACTED], [REDACTED]. Било их је укупно 14,15 и ту су боравили можда два, три дана. Након тих дана је стигла [REDACTED] која је вичући рекла [REDACTED] да ће га неки официр из Београда одвести у Србију и даље у неку другу државу. [REDACTED] је отишао са њима и никад се

није вратио. Мисли да је његова сестра рекла да ће покушати и остале да пребаце на неку слободну територију. Тада је имао [REDACTED] година. 20. маја, можда предвече, њих 14 су се договарали где ће да оду по храну. Мисли да је петнаести човек био [REDACTED] који се крио са друге стране тог малог поточића, јер је његова мајка била убијена, па је био љут на остале јер нису хтели да му помогну да је укопају како неко не би сазнао да се ту крију. Те ноћи или тог дана после подне, можда њих шесторица су опколили то место где су се крили. Међу њима је познао комшију [REDACTED] или [REDACTED]. Имао је капу, само је могао његове очи да види, али није знао ко је. То је касније открио, када су му наредили да скине капу. Морали су да се построје у ред и рекли су им да крену из тог шумарка доле даље према насељу. Зачуо се један пуцањ и тада су убили једног човека, мисли по имену [REDACTED], што су сазнали касније, када су их довели на место стрељања. Сви су били у страху и нико није смео да се окрене јер су им тако наредили. Одвели су их до једног малог мостића, на раскрсници и тада су рекли [REDACTED] или [REDACTED], да оду да чувају стражу на две стране пута и да вичу ако неко наиђе. Питали су их да ли имају новац, злато и сатове, и све су морали да скину и да им предају. Питали су их и заште се крију и убијају српски народ, псовали су им турску мајку, а неке старије су и тукли. [REDACTED] је писао писмо [REDACTED], заклинајући га његовим сином да им помогне и хтео је да га однесе стражару који би га проследио [REDACTED], али су га они натерали да чита писмо наглас. Док је читао, они су га тукли и говорили му да не може и не сме заклинати [REDACTED] децу. Питали су га и за наоружање јер је [REDACTED] био [REDACTED], али то оружје је било предато. Сем [REDACTED] тукли су још двојицу, тројицу, можда је био [REDACTED]. Након 15, 20 минута су их вратили до једне оближње куће где су морали да се построје, поред зида и где су наставили да туку још неке људе. Њега и његову [REDACTED] су питали да ли су нека родбина, након чега су њу одвели у једну оближњу кућу, заједно са [REDACTED]. После неких 30 минута, [REDACTED] се вратио, али [REDACTED] није. Покушао је да пита [REDACTED] шта се дешава али он није могао да му одговори. Питали су их да ли има још неко са њима и [REDACTED] којег су тукли им је рекао да има, [REDACTED]. Наставили су да га туку јер није смео да га назове [REDACTED], јер је то српско име. Мисли да су ту тукли [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED]. После тога су их вратили до малог поточића где су их постројили на ивицу истог. Био је први у реду, један од њих се попео на једну високу међу на малом путућу, поред, на неких три метра од њих, уперео је пушку према њему и рекао им да се помоле Богу. Дигао је руке и рекао да сачека да прође на десну страну тако да је са првог места прешао на шесто, седмо. Имао је торбу и контао је да је, када почну да пуцају, пребаци на стомак, али у међувремену је почео да пуца. Мисли да је гађао по главама, имао је доста промашаја. Не зна да ли је од страха или се оклизнуо или се земља одронила, пао, а после су почели и други да падају, неки су били рањени па се чуо њихов јецај. Осећао се барут који мирис још не може да заборави. Онда се све стишало. Он је лежао, правио се да је мртав, али од толиког страха је осећао да одскоче од земље. Није могао да се смири. И дан данас му није јасно како га нису видели. Говорили су да има још неко жив и у том моменту је мислио да је то он, па су опет пуцали. Неко је рекао „та жена, та жена“ и зна да су убили [REDACTED]. Након што су отишли, они су лежали и нико се није померао нити је смео да говори. Након можда 30 минута су се вратили и довели његову [REDACTED], где су је убили. Пуцали су јој у главу и она је пала преко њега. После можда неких тридесетак минута више се није чуо нико. Он је био можда међу првима који је подигао главу. Сви су око њега лежали. Мисли да је [REDACTED] био поред њега. Ударио га је мало по глави, али се [REDACTED] није јавио, па је након што га је пипнуо, подигао главу и рекао му да легне још мало. Вода је расла у поточићу и од бола и страха ноге су му утрнуле па није могао више да лежи. Устао је, а за њим и [REDACTED] и мисли још троје људи. На тренутак је помислио да сања. Преживели [REDACTED] је био рањен и говорио је да му треба помоћ. Међу убијенима је била

██████████, а већина њих му је била ██████████. Плакао је све време. Киша је падала, али су се уз помоћ једног од преживелих који је познавао тај терен Братунац, Сребреница пребацили до Бљечеве, оближњег села у Сребреници. Мисли да су путовали целу ноћ и у то село су стигли рано ујутру, пре зоре. Ту су видели неке пријатеље од тог човека који су им рекли да морају да иду на Пале и даље према Поточарима. У Поточарама започиње нека нова фаза тог ратног живота и ту је провео три-четири године. '95. када је Сребреница пала, преко шуме се пребацио у подручје Сапна, а после тога је стигао у Тузлу где се први пут нашао са мајком. Након нека два-три месеца је изашао из Босне и Херцеговине.

На посебна питања Јавног тужиоца за ратне злочине сведок је навео да не познаје Новака Стјепановића. Након одласка у Сребреницу неки су причали ко је био критичном приликом, само су знали имена двојице комшија. Није му лако да прича о догађају, покушавао је да заборави тај дан јер му је тако било лакше. Када је дошао ██████████, написао је оцу писмо у ком је описао догађај и остаје при свему ономе што је тада написао оцу.

На посебна питања председника већа сведок је одговорио да том приликом није био рањен. Тада је ██████████ имао је ██████████ година. ██████████. Поред ██████████, има још једну ██████████. Тих дана ██████████ и он су били сами. Отац је увек радио у иностранству, а мајка је била протерана у мају месецу из Сухе на стадион у Братунцу, одакле су пребачени у Кладањ или у Живинице. Тада је било чишћење босанског становништва, сви су били стерани из тих неких оближњих села на стадион у Братунцу и одатле су мушкарце пребацили у Основну школу „Вук Караџић“ у салу за спорт, док су жене, децу и старије пребацили у, мисли, Кладањ. ██████████ је била у ██████████ на факултету и дошла је у Братунац са другарицом у посету. Пошто се већ почело гужвати, њена другарица је отишла назад у Цазин. Мисли да је то био можда последњи аутобус који је изашо из Братунца. ██████████ и он су остали ту. Мајка је говорила да су требали да оду, али он није веровао да може бити рата. После тога су отишли код деде у село Суха, Братунац, где су се крили, до прогона становништва села на стадион, о чему је причао. Од драгоцености су све морали да предају. Он је имао цепни сат, а његова сестра можда прстен, минђуше или оглицу. Мушкарци су већином имали сатове. Зна да је једна од присутних подигао један сат и рекао да су љубитељи цепних сатова. Све је то скупила једна особа, са нараџастом, жутом косом. Та особа није била ни ██████████ ни ██████████ које је знао од раније. Они то нису однели, они су чували стражу и њих двојица нису командовали. Дакле, били су њих двојица, тај жути и један са црном косом налик на човека који седи у судници.

Након што је сведок питао да ли може да се увелича слика како би окривљеног боље видео и након што је окривљени стао за говорницу сведок је навео да окривљени изгледа као човек који је пуцао, али да је тада имао црну косу.

Како је поменути преживели оштећени ██████████ преминуо, а да није претходно испитан као сведок, испитан је сведок ██████████ који је у свом исказу датом Државној агенцији за истраге и заштиту Министарства безбједности Босне и Херцеговине ██████████ навео да је крајем априла 1992. године, након избијања ратних сукоба и појаве првих рањеника, у приземљу породичне куће ██████████, општина Сребреница, импровизовао амбуланту с обзиром да је био једино лице медицинске струке на том подручју. У месецу мају 1992. године у југарњим сатима су у импровизовану амбуланту дошли ██████████ и ██████████, који су били у цивилној одећи и без наоружања. Мисли да су га

пробудили када су дошли јер је у амбуланти и спавао обзиром на присуство већег броја рањеника. Када су се појавили на вратима препознао је [REDACTED] којег је од раније познавао, док [REDACTED] није знао. Видео је да је [REDACTED] био блед у лицу и на основу тога је знао да је медицински случај. Увео их у амбуланту у којој су му саопштили да су рањени и замолили су га за помоћ. Очистио им је ране, превио и дао адекватну терапију за спречавање појаве инфекције. Приликом обраде ране и превијања [REDACTED] видео је да је имао прострелну рану у пределу рамена, мисли левог. Улазна рана му је била у пределу лопатице испод кључне кости и протезала се испод кључне кости до излазне ране на рамену. Није имао адекватну опрему за снимање рамена, па не може да тврди да није било повреде кости али на основу покрета његове руке мисли да није имао озбиљније оштећење. Код [REDACTED] повреда је била у пределу меког ткива изнад кука у виду прострела а улазна рана је била на леђима. Након што их је медицински збринуо издао им је потврде да се ослабајају свих физичких активности. Њихове повреде је описао у медицинском протоколу који је уредно водио за сваког повређеног и оболелог на подручју које је покривао. Наведену документацију је током рата пренео у болницу у Сребреницу и похранио је у архиву. Кроз разговор са повређеним лицима сазнао је да су били постројени са осталим становницима муслиманске националности из Хранче и Глогове који су стрељани. [REDACTED] му је рекао да је тада стрељање преживело пет људи јер су неки испред стрелачког строја, након што су схватили да ће бити стрељани, побегли преко потока. Такође, [REDACTED] и [REDACTED] су му казали да су у стрелачком строју биле њима познате комшије српске националности, али не може да се сети имена јер није са тог подручја, а и пролекло је много времена од тог догађаја. Сећа се да је [REDACTED] донео канистер од 5 литара из којег је пио воду од места стрељања до села Пале и да су путовали целу ноћ, а да су код њега дошли у јутарњим сатима. Познато му је да је [REDACTED] крајем 1992.године или почетком 1993.године погинуо на подручју Глогове.

Сведок је на главном претресу [REDACTED] када је испитан преко видео конференцијске везе са Судом у Босни и Херцеговини додао да се сећа да су код њега у импровизовану амбуланту дошла три човека са стрељања које је предмет овог суђења. Један се звао [REDACTED], други [REDACTED] и [REDACTED], којем зна презиме јер га је познавао пре рата. Од њих тројице [REDACTED] је био рањен у пределу рамена испод кључне кости, а друга двојица су били само нервно растројени и уплашени од тога што су доживели и преживели, али физички нису били рањени. [REDACTED] је остао код њега на лечењу, зато што је имао прострелну рану у пределу рамена и морао је да добија и инјекције и да се редовно превија а друга двојица су наставили пут ка Сребреници, пошто је његова амбуланта била у месту Пале на путу одакле су они дошли између Братунца и Сребренице. Инсистирао је да и они остану на разговорима, у смислу психотерапије и подршке, међутим нису, само је [REDACTED] остао. Сва тројица су му испричала догађај са стрељања па се према њима односио као према уплашеним људима који су доживели све то. Помињали су да су у групи са осталим комшијама из тог насеља били одведени негде изнад својих кућа, да су били постројени онако како се постројавају људи када се стрељају, у стрелачку линију, да је пуцано у њих, да су пали и да их неке од њих није погодио метак. Касније је добио информацију да је њих 5 или 6 преживело то стрељање, али он зна за тројицу који су му се јавили, као здравственом раднику.

На посебно питање браниоца окривљеног сведок је појаснио да је у Државној агенцији за истраге и заштиту Министарства безбједности Босне и Херцеговине [REDACTED] навео да су код њега у амбуланту дошли [REDACTED] и [REDACTED] јер се [REDACTED], сећа као пацијента те да је [REDACTED], када је било стрељање у Глогови, исто преживео, али да је био рањен, па је можда та два догађаја

пљачкају и силују припаднике српског народа, да су им [REDACTED] и Стјепановић Новак наредили да одложе новац, накит, сатове и друге вредности, да су их после тога вратили у поток код [REDACTED] где су их постројили, а да су његову ћерку [REDACTED] Новак, [REDACTED] и [REDACTED], одвојили и одвели у [REDACTED] кућу, да јој је Стјепановић Новак рекао да је запикао за себе док су ишли заједно у школу. [REDACTED] му је рекао да су управо када су [REDACTED] одводили, отпочели са пуцањем из пушака на постројене који су били леђима окренути ка потоку. Сви су имали чарапе на главама сем [REDACTED] и Стјепановић Новака. [REDACTED] му је испричао да је приликом стрељања пао и да је повукао своју жену, да нису били погођени и да је после сат времена видео да су се појавили они из [REDACTED] водећи [REDACTED], да је чуо Стјепановић Новака како јој говори да гледа доле, односно према потоку након чега јој је пуцао у слепоочницу, тако да је [REDACTED] пала на [REDACTED], да је чуо како је неко рекао да је нека жена жива у потоку и да је после сишао доле и пуцао у [REDACTED], докрајчивши је, да су нападачи након тога почели са песмом, одлазећи са места догађаја, да су након што се смрачило преживели, [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED], кренули шумом и да су дошли у Сребреницу. О целом догађају је био обавештен и од [REDACTED] који се налазио у склоништу недалеко од места где је извршено стрељање и који је видео шта се догодило. [REDACTED] му је рекао све онако како му је казао и [REDACTED], сем што је [REDACTED] сутрадан када је свануло гледао како су трактором дошли Срби из Цивилне заштите који су покупили тела из потока и однели их иза старе куће [REDACTED] где су неком машином ископали рупу у коју су убацили тела те да је тада препознао тело [REDACTED] којој је преко груди била пребачена јакна, на ногама је имала патике, док је доле била потпуно гола. О критичном догађају, врло штуро му је јављао и син [REDACTED] преко радио-аматера и Црвеног крста, те да му је, након што се пробио, после пада Сребренице, послао писмо у ком му је све детаљно написао. Сведок је даље навео да је, када се [REDACTED] вратио у децембру 1997.године, срео доброг познаника [REDACTED] који му је изјавио саучешће и рекао му у поверењу да му је највише зла нанео [REDACTED] и Стјепановић Новак са својом пратњом, [REDACTED] и [REDACTED], са којима је био и [REDACTED] у полицијској униформи. [REDACTED] му је детаљно објаснио где се налази место где су убијени, закопани, у дну [REDACTED] њиве до [REDACTED], на дубини од 1 метар, јер је присуствовао покопавању лешева, што се показало тачним јер је на том месту извршена есхумација тела 29.04.2004.године. [REDACTED] му је такође рекао да је дан након стрељања [REDACTED] подигао војску да изврше претрес терена јер је сазнао да је шесторо из групе преживело.

На главном претресу [REDACTED], испитан путем видео конференцијске везе са судом у БиХ сведок је прво изјавио да остаје при исказу који је дао у Тужилаштву БиХ [REDACTED]. На посебна питања председника већа сведок је навео да је са [REDACTED], да је [REDACTED] живи сведок када су његову сестру [REDACTED] одвојили и силовали, да је први комшија био [REDACTED], затим [REDACTED] и после тога [REDACTED], да је [REDACTED] преживео страхоте и голготе. Даље је навео да је [REDACTED] после пада Сребренице отишао у Поточаре, где је био код родбине и рођака и да је тада од њега добио пар писама, које не може никако да опише, те да је све то предао тужиоцу. [REDACTED] у Зворнику, тако да није био пунолетан када се одвио критични догађај, био је у средњој школи [REDACTED]. Када су дошли у Сарајево, где су добили стан, покушао је да упише неки факултет, међутим, нису га примили па је, када је постао пунолетан [REDACTED]. [REDACTED]. Стално је заузет, не може да дође [REDACTED]. Био је два пута

у Босни када је сестри била цена на гробљу [REDACTED] је долазила [REDACTED] 20. маја 1992. године, [REDACTED] су били у кући у Борковцу.

[REDACTED]. Десило се то што се десило, њу су одвели. У кући је било још 14 цивила, заробљени, [REDACTED] је живи сведок који је рекао да су пуцали у његову сестру [REDACTED] и да је пала преко њега, а да ју је први силовао комшија [REDACTED], други [REDACTED] и последњи Новак Стјепановић. [REDACTED] дошла је у Немачку [REDACTED]. Убијене људе је познавао, све су то биле његове комшије, зна им имена.

[REDACTED]. Прво су убили [REDACTED] првог комшију. Када су његову сестру [REDACTED] довели то је био Новак Стјепановић звани Крке, који је из Саса, Босна и Херцеговина, касније је прешао у Сребреницу, завршио је своје село. Новак Стјепановић је пуцао [REDACTED] у главу и убио је. [REDACTED] је погинуо у Сребреници. [REDACTED] је исто умро и његов отац [REDACTED] и његова жена [REDACTED]. [REDACTED] је рекао да су пуцали и да су убили 8 цивила а да је 6 преживело. Међу преживелима је био и [REDACTED] који је познавао пут, па су преко шуме ишли. [REDACTED] је то све записао и запамтио. [REDACTED] му је рекао да да пристаје да буде сведок и да ће сведочити док је жив. [REDACTED] је у Живиницама. Он му је причао више пута, чули су се телефоном, а долазио је у Сребреницу, када је било сведочење [REDACTED] и [REDACTED] који је био једини у затвору у Фочи. Прихватио је да лежи одговорност и одслужио је своју казну. [REDACTED] који је исто био у групи је истог дана побегао у Србију. Нашао га је [REDACTED], који га је питао зашто се не преда, а [REDACTED] му је одговорио да се неће предати док се не похапсе они маскирани. [REDACTED] никад није отишао у затвор, кажу крије се [REDACTED].

Истакао је имовинско-правни захтев у износу од 80.000,00 марака. Супруга има свој захтев. Осуђени [REDACTED] никада нису платили.

Према записнику о сведочењу [REDACTED] на главном претресу у кривичном предмету Х-КР-07/382 [REDACTED] у коме је оптужени, исти је у својству сведока одбране изјавио [REDACTED]

[REDACTED] где га је и задесио рат. Била је општа мобилизација и негде 17. априла 1992. године је добио позив од Територијалне одбране и да је то била СМБ униформа, а 20.04. су долазили из Братунца. Од наоружања је добио пушку паповку. 20. маја је одвезао бицикло на поправку код стрица и када се враћао срео је петорицу униформисаних, наоружаних и маскираних људи, од којих само један није имао маскирну капу на глави. Питали су га где је пошао па када им је одговорио да иде кући, рекли су му да мора да се врати са њима. Дошли су до кућа [REDACTED] и [REDACTED] које су једна до друге. Један је вероватно питао где је [REDACTED] и они су му рекли да је отишао да коси траву. Пошто им је он рекао да зна где се налази та њива они су му казали да мора да пође са њима да им покаже. Када су дошли, позвали су [REDACTED] и [REDACTED] који су сишли. Како је [REDACTED] копао њиву у близини, позвали су и њега. Пошто он није реаговао, један човек је опалио метак у ваздух па је [REDACTED] сишао. Тај човек је [REDACTED] гурнуо са пушком и питао и њега и [REDACTED] да ли знају где је кућа [REDACTED]. Знали су јер су комшије. Раздвојили су их у две групе. У једној је био он са [REDACTED], [REDACTED] и још једним војником у маскирној униформи са капом на глави, а у другој је био [REDACTED] са Кркетом и осталима које не познаје. Ишли су једно петнаестак минута кроз шуму и тада је неко зовнуо и рекао „ајте долам, ево их“. [REDACTED] је предложио да он и тај добровољац иду једним путем, а [REDACTED] и [REDACTED]

другим. Он и добровољац су сишли доле, а [REDACTED] и [REDACTED] а се никад нису појавили. Није могао да пође са [REDACTED] и [REDACTED] јер добровољац није знао пут, па је зато кренуо са њим. Није ни имао могућност да оде са њима од тог добровољца. Доле је стајао човек у униформи, са пушком у руци, ана једно 30 до 40 метара у страни, даље од њега је стајао [REDACTED]. Пришли су том војнику и тај други у униформи га је питао где су, на шта му је одговорио да су у кући. Пошао је према тој кући, али му нису дозволили, вратили су га, након чега су се поменута двојица упутила ка истој. Пошто су рекли да ће да их воде у команду, вероватно у Братунац, он се окренуо, сишао на главну цесту и отишао кући. [REDACTED] му је у притвору причао да је и он тада пошао кући. После његовог одласка из Борковца, сутрадан предвече, пошто је падала киша, чуо је да су људи побијени и није могао да верује поготову када је чуо ко је од тих људи био ту јер их све познаје, комшије су му, цивили, часни и поштени људи.

На посебна питања тужиоца одговорио је да није имао прилике да објасни породицама страдалих шта се десило или да им укаже где су можда кости њихових најмилијих. Критичног дана пушку није имао, није био маскиран јер није имао потребе да се крије. [REDACTED] тада није ни видео и није учествовао у његовом хапшењу. Кркета није познавао, живео је у Сребреници и он би морао да каже који су то што су имали капе на глави и маскиране очи.

Према записнику о сведочењу [REDACTED] на главном претресу у кривичном предмету Х-КР-07/382 [REDACTED] у коме је оптужени, исти је у својству сведока одбране изјавио да од свог рођења живео у [REDACTED] општина Братунац. Његова кућа је била на самку, а око ње су биле и српске и муслиманске фамилије. И испод и изнад куће су биле шуме. До рата је радио у [REDACTED] у којој је радило и десетак његових комшија. Са комшијама се дружио до последњег дана мира. Помагали су се у сваком погледу. Више времена је провео са комшијама Муслиманима него са Србима и посећивали су се свакодневно, чак је у његовој кући живела девојчица [REDACTED] која му је чувала децу. Да је Хранча попаљена пре Ђурђевдана сазнао је од комшије [REDACTED] који је са њим радио, а којем је брат убијен. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] и он су заједно ишли до општине како би се [REDACTED] распитао код власти око сахране. За Глогову да је попаљена, сазнао је од комшије [REDACTED]. 20.05.1992.године са сестром [REDACTED] и покојним братом [REDACTED] је копао кромпир у њиви. После 40 минута копања је видео [REDACTED] и [REDACTED] да пролазе путем поред њиве са колицима. Одједном је чуо да неки човек говори да пођу и он и [REDACTED]. Пошто је пуцао у вис, кренули су. Рекао је да је тамо у кућама и када је дошао до тих кућа видео је групу од њих пет, шест. Ту га је човек, који је имао жуту браду и жуту косу, висине 170 до 180 цм напао и рекао како копа и сарађује са Муслиманима а да они наше кољу и пале. Репетирао је пушку на њега, ударио га истом у леђа и натерао да иде у један поток. Када је отишао у поток, није могао да види шта је даље било јер су тај човек и још двојица стајали на врху ливаде. Када је ту дошао само је препознао [REDACTED]. На путу је видео групу од њих 5,6. Његовог покојног брата су одмах отерали да стигне ту групу. Речено му је да се креће потоком према [REDACTED] кући. После 15 минута је чуо пуцањ и да човек виче да се крећемо доле и да су нађени. Код шупе [REDACTED] која је била поред самог потока је видео двојицу маскираних, [REDACTED] и њеног брата. Кренуо је кући али 50 до 70 метара од [REDACTED] гараже га је дочекао човек са маскирном, у шареном оделу и након што му је рекао да иде кући, казао му је да је он тај [REDACTED] који сарађује са Муслиманима и храни их. Натерао га је да уђе у шуму која се налазила одмах испред њега, а након тога да иде напред, а они за њим, те га је псовао. Није знао да се његове комшије ту крију. Када је дошао близу комшија где су били стрељани, видео је човека са коврцавом

косом, висине 180 цм и још једног у маскирном оделу са маском на глави. Са пушкама на готовс су наредили комшијама крену за њим, а њега су пратила двојица. Код гараже се оном што га је стерао придружују и други. Хтео је да побегне у шуму али се оклизнуо и наређено му је да стане. Његовим комшијама је наредио човек коврцаве косе да се построје поред потока и окрену ка њему те да се помоле Богу. Са тим човеком је био још један у маски. Обојица су имали аутоматске пушке. Почео је да пуца по њима. Стајао је испред њих, на неких 10, 12 метара и погледао је у [REDACTED] који га је рукама питао што није смео да проговори, на шта је само слегао раменима и главом показујући тиме да није у моћи да им помогне. Када су људи попадали у поток, онај што је пуцао је извадио пиштољ гледајући да ли се неко помера па је опалио два три пута. [REDACTED] је видео само поред шупе. Двојици у шареним маскирним оделима са аутоматским пушкама је објашњавао колико су ти људи њему ваљали али је добио репетирање пушке. Није смео више ништа да каже јер су му рекли да ће да убију и њега јер их храни и сарађује са њима. Када се докопао пута и дошао кући, испричао је жени шта се десило и почео је да плаче. Место где су стрељани је удаљено од његове куће [REDACTED] метара ваздушном линијом, налази се испод његове куће, у правцу ближе Братунцу. Ко је знао за место где се они крију сазнао је од [REDACTED] који му је лично рекао да је ишао три-четири пута да их пријављује у команду. Критичног дана на глави није имао ништа, када иде у лов носи шешир, а овако качкет, а није имао никакво ни оружје, на себи је имао плаве радне панталоне и црну кошуљу, а на ногама гумене чизме. Пре догађаја у току ноћи је чувао страже са пиштољем од покојног брата, а ловачку пушку је добио после рата. Кркета никад до тада није видео нити је то име чуо. Од униформисаних никог није познавао, први пут је тада видео шарену униформу.

Имајући у виду да је из Извода из матичних књига умрлих за подручје Братунац утврђено да су сведоци [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] преминули, суд је на основу чл.406 ст.1 тач.1 ЗКП извршио увид у записник Тужилаштва БиХ о испитивању сведока [REDACTED], и записнике Државне агенције за истраге и заштиту БиХ о испитивању сведока [REDACTED] и о испитивању сведока [REDACTED].

Сведок [REDACTED] је у том свом исказу који је дао у Државној агенцији за истраге и заштиту БиХ [REDACTED] навео да је до 15.04.1992.године радио у [REDACTED] Београду, а његова супруга са двоје малолетне деце је живела у породичној кући у Реповцу, општина Братунац. Од наведеног датума није више ишао у Београд већ је ангажован на ноћним стражама око насеља Реповац. Био је на стражама са комшијама [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED], [REDACTED] и другим. Задужили су оружје које су дужили до краја рата. Он је имао полуаутоматску пушку ПАП, [REDACTED] је имао нови пушкомитраљез марке „ЦЗ“, његов брат [REDACTED] ПАП, [REDACTED] АП и [REDACTED] Паповку. У мају месецу 1992.године, након протеривања Муслимана из Глогове око 6 часова ујутру је са [REDACTED] отишао на своју ливаду [REDACTED] да косе траву. Тог јутра је видео [REDACTED] испред своје куће. Скоро су покосили целу ливаду када је око подне наишла група од 8-9 војника одевених у СМБ униформе. На главама су неки имали мараме тамне боје повезане преко чела, а неки плетене црне капе. Кретали су се у правцу куће [REDACTED]. Пролазећи поред њих на удаљености од око 500 метара, није препознао никог од војника. Позвали су их да пођу са њима и да им помогну у чишћењу потока јер се пре неколико дана причало да је остала једна група Муслимана који се крију у шуми, односно потоку изнад насеља Борковац. Кренули су за групом, а косе су оставили на ливади. Видели су да се група

војника креће према том потоку, а он и [REDACTED] су остали на том путу, у близини [REDACTED] њиве. Група војника је ушла у шуму, односно поток тако да их више нису могли видети. Нису хтели даље да иду јер су знали да се у потоку крију њихове комшије Муслимани јер су могли да их препознају. Седели су на путу сат времена и чули су појединачне пушчане пуцње у трајању око 5 минута. Након тога су отишли својим кућама. Наредног дана је сазнао да је у поменутом потоку убијено осам Муслимана међу којима се налазила једна девојка [REDACTED], са којим је ишао у основну школу, његов комшија [REDACTED], и [REDACTED]. Чуо је да су тела убијених, следећег дана радници Комуналног предузећа из Братунца закопали у близини једног стабла у њиви, испод куће [REDACTED], а на том месту је наредних дана и видео гомилу свеже ископане земље. Сећа се да је тог дана када су убијене његове комшије Муслимани, у поподневним сатима, падала киша. Тврди да му није познато ко је убио Муслимане, не може да тврди ни да јесу ни да нису у томе учествовали [REDACTED] и [REDACTED].

Сведок [REDACTED] је у свом исказу који је дао у Тужилаштву БиХ [REDACTED] навео да је рођен у Хранчи те да је био у резервном саставу цивилне заштите а да су га 04.маја када је почео рат позвали у цивилну заштиту и да је добио плаву униформу. Позвали су их у комунално где је главни био [REDACTED] да иду по селима Хранча, Церовац, Борковац, Суха, без оружја да пусте стоку или је напоје, да побијену стоку покопају као и да лешеве људи покупе на гомилу на једно место. Ишли су по групама од два, три човека. Кренули су прво од Хранче. У мају месецу отишли су у Борковац, после прогона што је био да скупљају лешеве. Са њим је био [REDACTED] и [REDACTED]. [REDACTED] им је рекао увече да морају ујутру да иду на ту локацију. У 7 сати ујутру су се скупили њих четворица. То је било у једном потоку код куће неког [REDACTED]. Дошао је и тракториста у чији трактор су их потоварили, а и багериста. Било је и пет, шест војника, ошишаних на нулу и маскираних, који су им гласно, јасно и оштро наредили да иду у поток где има 11 људи убијених, да их потоваре и ставе под орах на тој њиви где ће доћи ровокопач да ископа јаму где ће их ставити. У потоку је препознао једног [REDACTED] који је био старости преко 60, 70 година и којег је познавао. Био је сто посто мртав. Видео је да је оружјем убијен и да су два метка прошла кроз њега те да му је са леђа пуцано у потиљак. Препознао је и [REDACTED], којег је добро познавао. Био је укочен, погурен и убијен. Код свих које су потоварили је видео да су са леђа побијени. Нашли су и једног [REDACTED], једну жену [REDACTED] и једну девојку од петнаестак година неког [REDACTED] која је била у фармеркама и блузици, а у руци тапшницу коју је скинуо по наредби једног а у којој су били шминка, чешаљ. [REDACTED] је пре две године дошао код њега како би је нашао и он му је рекао да ће на место где су закопани бацити чарапу и да уз помоћ међународне заједнице ту копа. Тако је и урадио и међународна заједница их је поварила све из те раке. Убијени су увече, по ноћи, при мраку, а ујутру су покупљени. То је схватио зато што нису били много укочени, вероватно су дуго били живи. Било је доста крви. Лешеве су ставили у трактор који је возио [REDACTED]. На крају су још једну бабу Муслиманку од 70, 80 година однекуд довели, не зна да ли су је убили одмах или пре, али мисли да ју је одмах убила та војска која их је чувала и која је била око њих на неких 200 до 500 метара. Када је дошао код потока, јаму је неки [REDACTED] већ био ископао и он је након што су убацили тела после то и загнуо. Није му познато ко је извршио стрељање у Борковцу. Новака Стјепановића не познаје, зна [REDACTED] и [REDACTED].

Сведок [REDACTED] је у свом исказу који је дао у Државној агенцији за истраге и заштиту БиХ [REDACTED] навео да је почетком рата мобилисан и

распоређен у радну обавезу у ЦЗ општине Братунац где је радио по наређењу [REDACTED]. Почетком рата је радио на скупљању стоке у власништву Муслимана који су протерани и убијени из села Суха, Михаљевићи, Вољавица, Бјеловац заједно са [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED]. Поред стоке сакупљали су и грађевински материјал, намештај и опрему из муслиманских кућа. У мају месецу 1992.године, око 6 сати ујутру код њега кући је дошао [REDACTED] и рекао му да се спреми и крене за њим. Поступио је по наређењу и трактором марке ИМТ 560 са кабином, црвене боје којег је задужио за потребе ЦЗ је кренуо за аутом којим је управљао [REDACTED]. Дошли су до зграде комуналног предузећа у Братунцу где су их чекали [REDACTED] и [REDACTED]. По наређењу они су ушли у приколицу трактора којим је он управљао након чега су за њим кренули те дошли до куће [REDACTED]. Зауставио је трактор испред куће а радници са приколице су заједно са [REDACTED] кренули ка потоку. Вожњом уназад је ушао у поток на дужини од око 100 метара од [REDACTED] куће. Изашао је из кабине трактора и на горњој страни од потока на 3,4 метара је видео 6 врећа смб боје по чијем облику је могао да закључи да се унутра налазе тела. У његовом присуству вреће нису отворане али је од присутних сазнао да су то тела убијених Муслимана и то [REDACTED] и [REDACTED]. На удаљености од 10 метара од врећа са телима био је [REDACTED] у војној маскирној униформи са аутоматском пушком у руци кој је био присутан и приликом утовара врећа. По наређењу је трактором одвезао тела до њиве [REDACTED] која је била изнад [REDACTED] куће и код једне крушке су радници вреће са телима скинули. [REDACTED] и [REDACTED] су отишли у Братунац да прибаве одобрење да се тела укопају на том месту, а он је по наређењу [REDACTED] отишао да скупља ратни плен. Када је одлазио са тог места већ је био дошао ровокопач којим је руковао [REDACTED]. Није био присутан када је [REDACTED] ископао гробницу али је касније од њега сазнао да је испод стабла крушке у њиви [REDACTED] ископао гробницу у коју су затврпане вреће са телима. Одговорно тврди да је на приколицу натоварено 6 тела које је и довезао до поменутог места. Није му познато да ли је касније донешено још тела. За време рата је носио радно одело плаве боје као и сви припадници цивилне заштите.

б)

Надаље, сведок оштећена [REDACTED] је у свом исказу који је дала у Тужилаштву Босне и Херцеговине навела да [REDACTED] у Сасама, општина Сребреница [REDACTED] провела живот до заробљеништва од стране српских војника које се десило у мају 1992.године. Живела је [REDACTED] заједно са родитељима [REDACTED], сестром [REDACTED] и братом [REDACTED]. Сестре [REDACTED] су отишле из Саса пре маја 1992.године. У Колонији су живели и Муслимани и Срби, а било је и Рома и Хрвата. Кренуле су приче о могућем рату и у мају 1992.године, сукоб је ескалирао па је дошло до бежања и хапшења муслиманског становништва, али је њена породица остала у Колонији. У другој половини маја месеца у јутарњим сатима, кроз прозор је видела силуте особа и чула њихове повишене гласове, како се приближавају њиховом стану. Испред стана се појавило 6, 7 војника у униформама и са пушкама. Међу њима је препознала [REDACTED], којег је од раније познавала, а мисли да је са њим у друштву био и [REDACTED], док осталих не може да се сети. Почели су да лупају на врата, али како њен отац у почетку није хтео да их отвори, војници су их развалили и улетели у њихов стан. Њен брат [REDACTED] је искочио кроз прозор и побегао у правцу шуме.

[REDACTED] је први ушао, водио је главну реч и када је сазнао да је [REDACTED] побегао почео је да виче и да их псује, рекавши да су га послали у Зелене беретке. [REDACTED] им је наредио да крену према комплексу рудника удаљеном око један километар. Послушали су његову наредбу, изашли су из стана и кренули пешице према руднику и ништа нису понели са собом. Око њих су били [REDACTED] и други српски војници. Видела је како је [REDACTED] кундаком пушке ударио њену мајку у пределу леђа, погрдно је назвао Туркињом и рекао јој да пожури и да не иде полако. Довели су их до комплекса рудника где су их предали непознатим војницима на чијим униформама је писало ЈНА, а за које је касније сазнала да су добровољци из Србије. Увели су их у једну већу просторију где је затекла цивиле муслиманске националности, жене, децу и мушкарце. Видела је [REDACTED] и [REDACTED], њихове родитеље и њихова два брата који су били деца. Осталих имена, које је знала, не може да се сети, али јој је посебно остао у сећању један дечак од две године чију је мајку њена мајка знала. Ту су били затворени и нису смели нигде да излазе. Временом се број затворених Муслимана повећавао, а посебно када су доведени из Сухе и Михаљевца, међу којима је било жена и дечака узраста од 15, 16 година. Међу српским добровољцима је видела [REDACTED] за којег је схватила да је главни, са којим је често био у друштву војник [REDACTED]. Једног дана су у рудник довели њој од раније познату [REDACTED] са оцем и тетком [REDACTED]. Крајем маја, почетком јуна 1992. године је било највише затворених Муслимана, мисли да их је у просторији било око 60. Мисли да је почетком јуна на врата просторије где су били затворени дошао [REDACTED] који је са списка читао имена за које је рекао да иду на размену. Међу прозванима су били и њени родитељи које је кроз прозор видела да се пењу у камион. То је последњи пут био да их је видела живе и данас трага за њима. У просторији су поред ње остали сестра [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] и [REDACTED], [REDACTED] са двоје деце и мисли да је била још једна девојка из Братунца. Добро се сећа да је тај дан, или тих дана, заједно са сестром [REDACTED] и [REDACTED], одведена у Братунац. Не зна да ли су и друге жене одведене или само њих три. Такође се добро сећа да су њих три силоване у једној кући у Братунцу. Српски војници су их прво довели у једну кућу, све три су биле у различитим собама и не зна шта је било са [REDACTED] и [REDACTED]. Код ње у собу је дошао један непознати војник који је није дирао, већ је само преспавао и ујутру отишао. Наредни дан или једне од тих ноћи је чула галаму и разваљивање врата. Видела је да у кућу упада [REDACTED] који је рекао да се чувају да их не силују, [REDACTED] [REDACTED], мисли [REDACTED] из Сребренице и још један српски војник из Залазја. Њу, [REDACTED] и [REDACTED] су одвели у другу кућу, исто у Братунцу у коју су ушли [REDACTED] и још неки војници, а мисли да је у њој већ било војика међу којима је видела војника по надимку „Крке“ којег је знала од раније када је пролазио кроз Сасе и за којег је знала да га ословљавају са „Крке“. Зна да се презивао Стјепановић, а касније је сазнала да се зове Новак. Кућа је имала више просторија и не зна у којима су биле [REDACTED] и [REDACTED], а добро се сећа да су ушле у ту кућу као и [REDACTED]. Неко од војника, могуће да је и „Крке“ јој је наредио да се попне на спрат у собу, што је морала да уради. Одмах за њом је ишао „Крке“ који је затворио врата собе и легао на кревет. Она је стајала на средини собе, укочена као кип и чекала је да види шта ће да јој се деси. Сећа се да је тада добро знала ко је „Крке“, о њему је још у Сасама чула све најгоре што је вероватно утицало на то да је беспоговорно слушала све његове наредбе, бојећи се за свој живот. Наредио јој је да се скине што је она морала да учини. Скинула је доњи део гардеробе стојећи још увек на сред собе, након чега јој је „Крке“ наредио да приђе и легне на кревет, после чега ју је силовао. Није је ударао и није јој ништа говорио. Тело јој је било згрчено, била је невина. Када је ушао у њу, осетила је бол и дрхтавицу. Након што је свршио у њу, наредио јој је да оде да се истушира. Зна да је дуго са себе покушавала да спере „ту“ велику прљавштину, све време је плакала и осећала велику срамоту, а и јаку главобољу. Обукла се и пре него што је затражила таблету од војника који су били

ту, „Крке“ их је питао зашто су му рекли да је невина када није. Након што је попила таблету, не зна тачно када, али те ноћи је видела сестру [REDACTED] и [REDACTED] и на основу њиховог изгледа је закључила да су и оне силоване у тој кући. Траума силовања и губљење невиности је у њој изазвало блокаду у сећању, тако да се не сећа добро наредних дана, али се сећа да јој је сестра [REDACTED] у разговору рекла да је њу силовао [REDACTED] и мисли и војник [REDACTED]. После силовања су депортоване у Лозницу из које су отишле у околину Суботице а касније у Мађарски где је дочекала крај рата. У избеглиштву је размишљала о злочину који је узвршен над њом и тешила се чињеницом да „Крке“ не зна да јој је узео невиност и ако јесте. Војник Стјепановић звани „Крке“ је живео у насељу Јаруга које је на удаљености од мање од километар од њеног насеља Колонија. Био је средње висине, виши од ње, имао је светлу ретку косу, риђе боје, био је мало проћелав изнад чела, није био ни дебео ни мршав, светлог тена и колико се сећа имао је пеге по лицу и рукама. Имао је браћу, један од њих је био старији од ње али је пропадао у школи па су у једном периоду ишли заједно у разред у основној школи. Након што јој је предочен фотоалбум ознаке Т20 0 КТРЗ 0009790 14 са фотографијама шест мушких особа, сведок је препознала мушкарца под редним бројем 3 као војника Стјепановића званог „Крке“ који ју је силовао у кућу у Братунцу.

На главном претресу [REDACTED] сведок оштећена је испитана путем видеоконференцијске везе са Судом у Канади када је остала при исказу који је дала у Тужилаштву Босне и Херцеговине [REDACTED], те га поновила додајући да њен отац није нигде хтео да иде јер је био са свима добар и мислио је да се неће ништа догодити, међутим није тако било. Почеком, у првој седмици, јуна 1992.године док су били заробљени у руднику, након што је [REDACTED] пре подне, прочитао имена за размену, међу којима су били њени родитељи које никад више није видела, ту ноће је одведена она, њена сестра [REDACTED] и комшиница [REDACTED] у Братунац у неку кућу, док су једна жена са двоје деце и још једна жена из Братунца одвезене на друго место. У тој кући нису биле дуго, али су биле закључане. Једног дана је чула лупање на врата и када су се врата нагло развалила у кућу је ушао њен школски друг [REDACTED] [REDACTED] који им је рекао да се чувају да не буду силоване, затим [REDACTED] и још један за којег је чула да га ословљавају [REDACTED], након чега су отишли. После одређеног времена, други дан, можда и ту исту ноћ, или сутрадан, они су их поново ставили у неко возило, и њу, [REDACTED] и [REDACTED] одвезли у другу неку кућу, зна да је у Братунцу, јер се нису дуго возили. Била је ноћ па није могла да види где их возе. Кућа је имала неколико соба, свака од њих је била у засебној. Након што је у њену ушао један војник који је само преспавао и ујутру отишао, видела је сестру и комшиницу којима је на лицу видела да је нешто било, није знала шта јер тада нису уопште причале, ваљда им је било тешко и било их је срамота. После су их опет одвели у другу кућу где је неке од војника познавала. Био је један из Залазја, био је један који је ишо у школу са једном њеном другарицом која је старија од ње, био је и [REDACTED], а ту је видела тог Новака којем није знала ни име, Стјепановића, што је знала јер је његов брат ишао са њом у школу. Знала је његов надимак и да га зову „Крке“. Са њим није имала неки контакт, као дете га је виђала јер је пролазио са друштвом Сасама и њиховом Колонијом. Зна да га је ту видела и препознала. Неко од војника, можда и он јој је рекао да се попне на спрат и да уђе у собу. Он је дошао и легао на кревет а она је стајала као кип на сред те собе, сва некако и уплашена и замишљена. Само јој је рекао да се скине, а она је толико била уплашена да је радила све што јој је рекао само да јој не би учинио нешто нажао. Скинула је доњи део, он јој је рекао да му приђе, дошла је и он ју је силовао. Не зна тачно колко је то трајало, ваљда због изгубљености, и страха, била је као у неком другом свету. Зна да јој је рекао, када се то завршило, да може да иде у купатило да се опере и истушира. Док се туширала, схватила је да то што јој се десило није сан па је почела да плаче. Гледала је само да се што више тушира да се што више

опере и спере то нешто са себе, осећала се прљаво, јер јој се десило нешто што није желела. Није плакала на глас јер се плашила да је неко не чује па да јој после уради нешто друго и нашкоди јој. Када је престала да плаче, просушила се иобукла, али је почела нагло да је боли глава. Сишла је степеницама доле, на први спрат куће, па јој је неко од војника, након што се пожалила на бол у глави, дао таблету. Војници су били ту још мало и после су отишли. Биле су уплашене јер су очекивале да ће се вратити и да ће им радити опет исто, а можда још и горе. Тај исти дан или сутрадан су их војници пребацили у другу кућу у којој су очекивале да ће нешто бити, међутим више се то није догађало. Пребацивали су их из куће у кућу све док их нису пребацили у Србију, у Лозницу.

На посебна питања Јавног тужиоца за ратне злочине сведокиња је навела да је Стјепановића познавала из виђења, да је он старији и од ње и од њених сестара, али да је са његовим братом ишла у школу, да је он био толико добар и повучен да је имала осећај да су они сви такви у породици, али никад нису били са њима у неком контакту. Није очекивала од комшија да њој и њеној породици ураде нешто нажао. Критичном приликом је била преплашена, није знала ни где се налази ни шта јој се дешава. Није могла да дође себи док није изашла из те земље, али и кад је изашла опет је мислила да ће они доћи тамо, да ће их наћи и радити све исто. Доста времена је све то њу и њену сестру вукло, тако да нису ни причале о томе дуго година, а знале су чим би се погледале у очисамо и шта је и како је било. После пар година су причале и одлучиле да поднесу изјаву. Било им је тешко, нису хтеле да се сећају тога.

На посебна питања браниоца окривљеног оштећена је навела да има двоје деце [REDACTED]. У соби, на спрату када се десио догађај био је присутан само он. Сасе је напустила у јуну, након 10, 15 дана или мање. У Лозници су имале и она и њена сестра лекарску помоћ, тренутно нема документацију и не зна у којој је установи била. Саопштила им је да је силована и то су знали само ти радници што су радили у том установама, други народ што је ту био није знао. Он је свршио у њу, али није остала у другом стању.

На посебна питања председника већа оштећена је навела да су причале са тим здравственим радницима и да је имала једну врсту гинеколошког прегледа, али не може тачно да се сети како је то било, зато што пре никад није имала ни са ким контакт, и никад није била код гинеколога. Пре него што су дошле у Лозницу, између себе су знале шта се десило а знале су и те особе које су их затварале. Знале су све, као сестре, али су ћутале јер нису хтеле да се то продубљава. Први дан, када се њој није десило ништа, рекал је то [REDACTED], зна да је [REDACTED] и [REDACTED] било, а и касније је сазнала после тих чинова од првог пута. Када се њој то десило онда је [REDACTED], а она је и сама видела и знала је где су дошле и ко је ту био. У Лозници су били смештени у Спортском центру, па су биле на Палићу и након тога су отишле у Мађарску. Могуће да су на једној страни провели месец дана и да су на другој страни били месец, а можда и мање. На тим местима је била јер су је довели од рата. На Палићу је било доста народа из Шепка који су исто прешли прво у Лозницу, а после на Палић како би ишли у неке друге земље. Имали су они једног свог што одлучује и који им је помагао око докумената и пута даље, тако да су и они били у тој групи. У Србији су биле сигурно који месец, пре зиме, мисли у јесењим данима 1992.године су дошле у Мађарску. За време боравка у Србији није чула да ју је „Крке“ Стјепановић тражио, није то ником помињала нити је икад ишта више чула. Сестре [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED], су мисли такође дошле у Србију, али су на други начин одлучиле како да иду неким својим путем. Касније је чула да се [REDACTED] удала. У односу на [REDACTED] или неког другог кога је помињала мисли да није на овај начин као сада сведочила, зна да њена

сестра јесте. [REDACTED] зна, она је мисли из Сребренице или тако нешто, била је горе, она је имала двоје деце, мушко и женско. Није у сродству са њом. Она је у сродству са [REDACTED] и [REDACTED] јер су њен муж и њихов отац као браћа. 2017.године су јој у Тужилаштву у Сарајеву показивали неке фотографије ради препознавања. Препознала је тог Новака. Критичном приликом није пружала физички отпор, можда је нешто рекла, али се не сећа, зна да је била као кип, није знала шта да ради, како да реагује јер је раније, док су били на руднику, чула пуно ствари о тој особи. Те особе се плашила и да га само види. Да се успротивила, има осећај да би јој се десило још нешто, није уопште мислила да тако нешто може да јој се деси. У кући где јој се то десило, само једном, провеле су, мисли, тај дан. Сутрадан или можда чак и ту ноћ су пребачене. Војницима који су их ту довели су рекле успаничено да се плаше јер могу опет да дођу тако да су им они, променили пребивалиште, близу, исто у Братунцу. Не зна да ли је то било на њихову молбу, плашиле су се и зна да су једном дошли војници и рекли да неће више ту остати и да их воде даље. Никад нису биле дуго на једном месту све док није дошло време да изађу из земље.

Нема одштетни захтев, зна како јој је било свих година и како је била повређена и унутар себе уништена тако да то не може нико и никако да јој надокнади. Све што јој се десило се одразило на њен емотивни живот, поготово на почетку, увек је мислила лоше, сањала је ружне снове и није дуго могла да функционише како треба. Имала је стручну помоћ и ишла је на терапије како би све потисла. После више година је почела мало мање да размишља и да се плаши. Када је одлучила 2017.године да поднесе тужбу било јој је тешко, требало јој је дуго времена да почне да се сећа шта је било, јер је са стручном помоћи хтела све да потисне, да то склони и не мисли и да гледа на живот даље, како да живи свој живот лепо, има своју децу, [REDACTED] и породицу. [REDACTED] На почетку је размишљала да се врати јер воли своју земљу и тамо су јој сестре и родбина, али после није могла због детета, помишљала је да опет може тако нешто да се деси, па није желела да њено дете пролази кроз све то и да нема услове које она није имала. Остала је због детета како би му пружила бољу будућност. Верује у Бога и све особе које су јој урадиле лоше, нека стигне божја казна што је најгоре.

На посебна питања браниоца окривљеног сведокиња је навела да док је била у Србији не зна тачно да ли је урадила гинеколошки преглед, имали су прегледе да се зна да су добро и да нису у другом стању. Зна да су установили да нису у другом стању, али папир о томе нема.

Сведок [REDACTED] је у свом исказу који је дала Тужилаштву Босне и Херцеговине [REDACTED] у Сарајеву, навела да је пре рата живела у Сасама, односно у Доњој Колонији са оцем, мајком, сестром [REDACTED] и братом [REDACTED]. Сестре [REDACTED] и [REDACTED] су се пре рата удале. Њена породица је једина од Муслимана остала у Колонији. Једног јутра у другој половини маја месецу 1992.године је видела да се њиховој кући приближава група војника, њих десетак. Били су обучени у униформе и били су наоружани. Чула је како репетирају пушке. Препознала је [REDACTED] и [REDACTED] којег добро познаје јер живи близу ње а познавала му је и родитеље и сестру. Војници су лупали на врата, али како они нису отварали, развалили су их и упали у кућу. [REDACTED] им је говорио да пожуре а мајку је мало погуривао са пушком. Пре него што су војници упали њен брат [REDACTED] је искочио кроз прозор у чарапама и побегао је у правцу шуме, а [REDACTED] им је рекао да ако га нађе да ћега лично убити. По њиховој наредби, њих четворо је изашли из стана и пошло у правцу Рудника. Ишли су напред, а војници иза њих. Када су дошли до самог рудника увели су их у просторију која је била сала радничког савета, на спрату. Тамо су затекли још око 50 цивила муслиманске националности, мушкараца,

жена и деце. Сећа се [REDACTED] и [REDACTED], њихових родитеља и млађег брата, [REDACTED] са ћерком [REDACTED] и сином [REDACTED]. После њих је доведена и [REDACTED]. Сећа се да су једном њу и [REDACTED] водили до неког контејнера или мале кућице која се налазила испод Доње Колоније да чисте те просторије. Када се чула пуцњава, прекинуле су са цишћењем па су враћене у Рудник где су по њеном сећању боравили око двадесетак дана. Почетком јуна месеца њени родитељи и већина муслиманског становништва је одведена из Рудника камионом и тада је задњи пут видела родитеље. Није знала да је то њихов коначни растанак јер им је речено да иду на размену у Кладањ. Од педесетак људи колико је укупно било, остало је млађих жена и девојака, њих 7, 8 и то она, њена сестра [REDACTED], [REDACTED] са своје двоје деце, [REDACTED] и [REDACTED] и [REDACTED]. После одласка њених родитеља, тај дан или неког од наредних дана заједно са сестром и [REDACTED] је одведена у Братунац у неку муслиманску кућу. Сећа се да је завршила у некој соби и да је са њом био војник [REDACTED] који је није дирао и који је спавао и отишао мисли пред мрак или ноћ када је чула галаму. Видела је да је у кућу ушао [REDACTED] који им је рекао да се пазе да их не силују након чега је напустио кућу. После њега је врло брзо упала група војника од којих је препознала [REDACTED], Новака Стјепановића званог „Крке“ и поменутог [REDACTED]. Не сећа се колико је прошло од тада када су одведене у неку другу кућу недалеко од прве где је силована од стране [REDACTED]. Добро зна, иако у том моменту није знала да су исте ноћи силоване и њена сестра [REDACTED] и [REDACTED]. Зна да је њену сестру силовао Новак Стјепановић звани „Крке“ јер јој је то она рекла.

Поменута сведокиња [REDACTED], [REDACTED] је у свом исказу који је дала у ЦИРЗ Државној агенцији за истрагу и заштиту Министарства безбедности БиХ [REDACTED] по наредби ТБиХ од 16.9.2005. године навела да је непосредно по избијању ратних дејстава имала 15 година и да је живела са родитељима, братом и три сестре у месту Ласавац-Сасе, општина Сребреница. У Сасама је било и Срба и приметили су да су њихове жене и деца, већ крајем фебруара 1992.године, почели да напуштају место Сасе, док су мушкарци и старци остали да живе са њима, Муслиманима. До априла месеца Срби су почели да носе униформе, а средином истог месеца су поставили рампу испод њене куће, на улици на којој су чували стражу. Били су у униформама ЈНА а неки и у маскирним. Подручје Доњих Саса је већ тада било скоро исељено јер је и муслиманско становништво почело да бежи у брда. Одмах после убиства [REDACTED], кроз Доње Сасе су почеле да пролазе колоне српских војника у цивилним аутомобилима, којима су се придружили и њене комшије Срби. Једном приликом је бројала да су отишли, чула је у Сребреницу, са осам цивилних аутомобила, а вратили су се са четрдесет и нешто аутомобила и камиона који су били натоварени стоком, белом техником и намештајем. И њене комшије, Новак Стјепановић „Крке“, [REDACTED] и [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] и [REDACTED] и [REDACTED] и [REDACTED] су довозиле стоку. Њих, Муслимане из места Ласавац нико није дирао до 15.маја 1992.године. Те ноћи је дошло до јаке пуцњаве и њен отац је одлучио да напусте кућу. Сви су се запутили према шумама изнад њиховог засеока те су дошли до брда Баре. 27.маја 1992.године је са оцем и тетком [REDACTED] кренула кући по храну када су их испред куће срели наоружани српски војници, њихове комшије, [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] и рекли им да иду на размену. Одвели су их до Управне зграде рудника Градина где су их затворили у једну салу где су затекли око 30, 40 цивила, већином жена и деце. То су биле њене комшије из Доњих Саса и Градине. 28.маја је у салу ушао [REDACTED], који је наредио њеном оцу да иде у село Ласовац како би Муслиманима пренео поруку те му рекао да ће ако се не врати, убити њу. Отац се није вратио, а од стрељања од стране [REDACTED] је спасао један стражар. Почетком

јуна, по њу, [REDACTED] и [REDACTED] је дошао [REDACTED] са [REDACTED] како би очистиле зграду преко пута бивше амбуланте на Градини. Од силовања [REDACTED] у тој згради ју је спасао [REDACTED]. Неколико дана после тога доведено је још двадесет, тридесет цивила, мушкараца, жена и деце из места Суха, општина Братунац. Три дана након њиховог доласка у салу је ушао [REDACTED] са списком од педесет имена па су прозвани изашли из сале и ушли у два камиона. Остало је њих осам млађих женских особа и један младић од 16 година. [REDACTED] је рекао да су му потребне три девојке да очисте нешто у Братунцу, а двојици војника који су били са њим је рекао да изабери које девојке ће повести. Изабрали су њу и две сестре [REDACTED] и [REDACTED]. Та два војника су их одвезла у једну напуштену кућу у Братунцу у којој их је дочекао још један. Њих три су распоредили у одвојене просторије где су их ту ноћ физички злостављали и силовали. Њу је силовао [REDACTED], [REDACTED] а [REDACTED] мисли да су били браћа су силовали [REDACTED] и [REDACTED]. Сутрадан ујутру су [REDACTED] и [REDACTED] отишли а војник [REDACTED] је дошао да их чува. Увече, истог дана је у кућу упала група од око једанаест војника на чијем челу је био њихов комшија Новак Стјепановић „Крке“, а био је и [REDACTED]. Потрпали су их у ауто и након неколико минута избацили испред неке друге куће где су их опет распоредили у одвојене собе и мучили их и силовали. Њу је тада неколико пута силовао [REDACTED], затим [REDACTED], [REDACTED], после њега [REDACTED], а након њега [REDACTED]. Чула је и друге девојке да вриште. Све је то трајало до јутра када је по њих дошао [REDACTED] који их је одвезао у Сасе и предао [REDACTED] којем су испричале шта им се дешавало. Након тога је он позвао неке људе и наложио да се Новаку Стјепановићу забрани приступ кругу рудника.

Сведокиња је у свом исказу који је дала у Државној агенцији за истрагу и заштиту Министарства безбедности БиХ [REDACTED], поновила исказ дат истом органу [REDACTED].

У свом исказу датом у Тужилаштву БиХ [REDACTED] је остала при претходним изјавама додајући да је након што је са оцем и тетком 27.05.1992. године одведена у Дирекцију рудника Сасе, дана 04. или 05. јуна заједно са сестрама [REDACTED] и [REDACTED] одведена у једну кућу у Братунцу, мисли да је била муслиманска јер је по зидовима имала муслиманска обележја, где су све три силоване. Даље је навела да је [REDACTED] њу силовао, [REDACTED] Разу, а [REDACTED] Рамизу те да је сконтала да је једна од сестара била на првом спрату док је друга била у приземљу. Доласком у другу кућу, мисли исто у Братунцу, одвели су их на спрат. Њу је силовао [REDACTED] а након што је ударио ногом у леђа, пала је поред врата друге просторије одакле је изашла [REDACTED] коју је [REDACTED] бацио на кревет. Из те просторије је изашао један војник [REDACTED] који ју је силовао а за које време је видела Новака Стјепановића како стоји поред кревета и дира јој груди. Ујутру су их све три голе извели у предсобље.

На главном претресу [REDACTED] сведок је испитан путем видео конференцијске везе успостављене са Кантоналним судом у Тузли када је у свом исказу навела да остаје при исказима које је дала Државној агенцији за истрагу и заштиту Министарства безбедности БиХ [REDACTED] те у Тужилаштву БиХ [REDACTED] те је додала да су, неколико дана након доласка у логор у Сасама, њу, сестре [REDACTED] и [REDACTED], два војника одвели у Братунац, а да им се трећи придружио на улазу у Братунац. Одвезли су их у једну муслиманску кућу коју су запосели. Прву ноћ је силована, а сутрадан увече, након што су питале војника који их је чувао да их пусти у собу да легну и након што су закључале врата собе, чуле су галаму испред куће, лупање на врата и ход уз степенице,

пошто су биле на спрату куће. После неколико минута проваљено им је у собу и изведене су све три у дневни боравак у ком је било, по њеној процени око 11 војника српске националности, међу којима је био Новак Стјепановић „Крке“. Могла је да примети да је „Крке“ био њима вођа јер је свим војницима наређивао. Из те куће су све три одвезли у другу кућу коју је такође заузео Новак Стјепановић „Крке“. Тада то није знала, али је проценила ту ноћ и сутрадан да су они запосели ту другу муслиманску кућу у Братунцу. У њој су одмах све три биле силоване. Њу је силовало четири војника. Сутрадан ујутру када су их свели у приземље куће, док су боравиле у просторији [REDACTED] је рекла да ју је силовао „Крке“, а из [REDACTED] приче је схватила да су је силовали исти војници као и њу. Након што су враћене у рудник Сасе, [REDACTED] су испричале шта се догодило у Братунцу, након чега је он некон наредио путем радио-везе да Новак Стјепановић „Крке“ не сме прићи руднику на 50 метара. Међутим, након пар дана могле су да виде да Новак Стјепановић „Крке“ хода кругом око зграде. У тој другој кући где су силоване, биле су у одвојеним просторијама. Чим су дошли ту, одмах уз степенице у предсобљу су је бацили и силовали. [REDACTED] ју је након силовања ударцем у леђа бацио испред других врата где је из друге просторије изведена [REDACTED] која је исто бачена на кревет ту у предсобље, а њу су увели у просторију где је била [REDACTED], док су [REDACTED] одвели право кроз ходник у собу, мисли иза себе где је она била, јер је чула крике и јауке. Да је [REDACTED] силовао Новак Стјепановић, сазнала је сутрадан, када су биле затворене спрат ниже, у просторији као дневном боравку. Тада је [REDACTED] рекла својој сестри [REDACTED] да ју је силовао „Крке“. Била је присутна када је она то рекла [REDACTED], чула је од [REDACTED]. Напоменула је да је, док је била силована од стране једног војника, Новак Стјепановић „Крке“ такође ушао у ту просторију, дошао поред кревета где је силована, сећа се добро да је био го и у шорцу и да га је видела, након што је дошла к себи после онесвешћивања, поред своје главе како стоји и дира јој груди. По изласку из просторије том војнику је рекао да пази јер мора остати жива. У ту другу кућу су доведене око 11 сати увече, а силовање је трајало све до раних јутарњих сати. До 12 сати су враћене у просторије дирекције рудника. То се све дешавало 04., 05. или 05. и 06. јуна 1992. године, није сигурна. Од одвођења у прву кућу у Братунцу до враћања у рудник је прошло, отприлике, мање од 48 сати, не зна тачно. Није познавала сву четворицу војника који су је силовали. Знала је [REDACTED] који јој је кошија и [REDACTED]. Не зна какву је улогу у групи војника имао [REDACTED], зна да ју је силовао и да је групу предводио Новак Стјепановић. Новака Стјепановића познаје од раније. Он је живео у засеку Јаруге, недалеко од куће њених родитеља. [REDACTED]

О догађањима у том периоду сведочила је против [REDACTED], у поступку, чини јој се [REDACTED] и у Хагу [REDACTED]. Сећа се свих изјава и остаје при њима. Изјаве су истоветне по питању помињања Новака Стјепановића са овим што је данас рекла. У току јуна је била у Сасама. Заробљена је 27. маја, а у Лозницу је прешла 19. јуна, односно 10. јуна је одведена за Братунац, где су их држали у војној полицији, па на стадиону и у једној напуштеној муслиманској кући где су били 8 дана одакле су их превезли у Лозницу, не може да се сети да ли 19. или 22. јуна.

Сведокиња [REDACTED] је у свом исказу који је дала Државној агенцији за истрагу и заштиту Министарства безбедности БиХ [REDACTED] навела да је до почетка рата у БиХ живела у породичној кући у месту Сасе, засеок Градина, са оцем [REDACTED], мајком [REDACTED], сестром [REDACTED] и браћом [REDACTED] и [REDACTED] и тетком [REDACTED]. Ту је живело искључиво муслиманско становништво, док су засеоци Колонија и Коштановице били насељени и српским и муслиманским становништвом. До почетка марта месеца 1992. године нормално су живели са комшијама Србима, али су тада почели проблеми и одређени

број српског становништва је почео да одлази из Саса. Тада је комшија Стјепановић, није сигурна како се зове, зна да је Кркетов отац [REDACTED], рекао њеном оцу да због рата оду одатле, након чега је више од половине муслиманских породица отишло. Њена породица и родбина су остали. Крајем марта или почетком априла су сви који су остали у селу, отишли у шуму изнад Осојнице где су се сакрили. Једнога дана су из шуме дошли њихов комшија [REDACTED] са којим је био Стјепановић Крке и још неколико војника, сви у униформама и наоружани када им је [REDACTED] рекао да се спусте испод шуме на равницу а осталим војницима да оду у село и доведу све који су остали у њему. Одатле су их одвели у Дирекцију рудника оловаи цинка Сасе, у салу за састанке. Сутрадан је у салу са својом војском дошао Стјепановић Крке. Добро га зна јер је радио са њеним оцем [REDACTED], био им је комшија а и његов отац им је био кућни пријатељ. Крке није био тада у униформи али је имао рукавице на рукама, био је пегав, риђ, средњег раста и мало дебљи. Закључила је да им је Крке био командант јер је осталим војницима давао наредбе. [REDACTED] је лично тукао тада, све док се није онесвестио када је наредио осталим војницима да га носе и убију. Крке и његови војници су све време били у дирекцији, виђали су их. Од војника је препознала поред њега и [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED]. Један војник је ударио њеног оца у леђа, али му је Крке рекао да га не дира и да ће док је он жив, живети и њена породица. Сутрадан је дошао Крке Стјепановић и са војницима само узео [REDACTED] и [REDACTED], а након тога су извели још три особе. Дан или два након тога у Дирекцију је дошла војска ЈНА којом је командовао [REDACTED] који им је рекао да су сада они под његовом заштитом. У том тренутку је ту био и Крке са својим војницима и [REDACTED] му је рекао да је он сада командант и да може да иде. Неколико дана након тога у Дирекцију је доведено десетак људи муслиманске националности међу којима је препознала [REDACTED] и [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] и које су имале брата [REDACTED]. Такође је, након тога доведена и једна група од тридесетак људи из Братунца. У том периоду [REDACTED] је слао поруке Армији БиХ по његовом оцу, мајци и [REDACTED] која се у дирекцију није вратила. Када би се дешавали сукоби између српске војске и Армије БиХ, [REDACTED] је одлазио на ратиште а у Дирекцију је долазио Крке са својим војницима. Убрзо након тога је [REDACTED] донео наредбу са које је прочитао имена људи који треба да иду на размену. Остало је њих седам и то она, њена сестра [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] деца [REDACTED] и [REDACTED]. Мисли да је то било крајем маја или почетком јуна месеца 1992. године. Сутрадан се заупцало и [REDACTED] је са својим војницима отишао на ратиште. Остао је само [REDACTED] да стражари на вратима сале где су они били. У том тренутку је у салу ушао Крке са својим војницима и рекао да [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] иду са њим у Братунац да очисте неку кућу. Видела је да Крке седа у ауто са њих три, а мисли да су за њима отишли још неки војници. Мисли да њих три није било једну ноћ и да су сутрадан доведене касно увече. Зна да их је лично Крке довео. Биле су обучене у ролке и тада нису могли на њима да виде никакве повреде. Ћутале су и биле су видно узнемирене и преплашене. [REDACTED] их је питала шта им се десило, али оне нису хтеле да кажу у ком тренутку је [REDACTED] пришла [REDACTED] или [REDACTED] и повукла јој ролку са врата када је видела модрице и уједе. Оне су тада почеле да плачу и рекле су им да су их Крке и његови војници одвели у неку кућу у Братунцу где су их све три силовали и да се по 5,6 војника ређало на њима. Нису јој рекле ко их је тачно силовао. После су њих три ишле на разговор код [REDACTED] коме су рекле шта им се десило. Није јој познато шта се десило са сестрама [REDACTED] и [REDACTED] као ни са [REDACTED] када су остале у избегличком центру у Лозници. [REDACTED].

На главном претресу [REDACTED] остала је у потпуности при исказу који је дала Државној агенцији за истрагу и заштиту Министарства

безбедности БиХ [REDACTED] те је навела да ничег не може да се сети, а на питање да ли познаје окривљеног изјавила је да га познаје, да је то њен комшија којег су звали „Крки“. Након што јој је предочен део исказа у ком је навела да је почетком маја или јуна месеца '92. године дошао [REDACTED] да се сутрадан запуцало и да је он отишао а да је у салу дошао „Крке“ са још неким војницима и да је „Крке“ рекао [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] да иду са њима у Братунац, да очисте неку кућу и да ће их он вратити, да су тада „Крки“ и остали војници који су били са њим отишли и да је видела да „Крке“ седа у ауто са њих три и да мисли да су за њима отишли и још неки војници, сведок је потврдно одговорила и рекла да је то тачно те поновила да не може да се сети ничег те да то њена сестра најбоље зна. Мисли да су [REDACTED], [REDACTED] и њена сестра [REDACTED] одведене и не може да се сети где се она налазила тада. Даље је навела да су биле силоване, да ли њих две или једна не може да се сети и да су када су се вратиле носиле ролке. Довео их је „Крке“. То зна јер је [REDACTED] рекла, али не може да се сети да ли њој или сестри. Оне су рекле да их је силовао. [REDACTED] њена сестра је пришла и питала их шта је било, а оне су јој одговориле да их је као силовао. Мисли да то нису рекле пред њом, него њеној сестри. Сећа се да су ваљда били да је воде код лекара, па да је рекла да је силована. Мисли да је то било пријављено, не зна. Све је то за њу било трауматично. Истакла је да се никако не осећа, да ништа не зна, да је све заборавила чак и своју браћу и лик оца јер је то било пре 30 година. [REDACTED]

Напоследку, сведок је на питање браниоца окривљеног где су [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] враћене одговорила да је то било у Братунцу, код стадиона неког, код игралишта, код неке школе, мисли, да је то била кућа једна у којој нико није живео и да су ту враћене.

Сведок [REDACTED] сестра [REDACTED], је у свом исказу који је дала Државној агенцији за истрагу и заштиту Министарства безбедности БиХ [REDACTED] навела да је до почетка рата у БиХ, са својом породицом, оцем [REDACTED], мајком [REDACTED], сестром [REDACTED] и браћом [REDACTED] и [REDACTED] живела у породичној кући у месту Сасе, [REDACTED] у ком је живело искључиво муслиманско становништво. Засеок се граничио са Дирекцијом рудника олова и цинка „Сасе“ и већина становника, као и њен отац, су радили у руднику. Први проблеми су почели почетком марта месеца 1992. године и један број српског становништва је почео да одлази из Саса, а његовом оцу је један њихов комшија српске националности, Стјепановић, није сигурна како се зове, али зна да је „Кркетов“ отац [REDACTED], рекао да покупи жену и децу и да иде јер ће бити ратно стање. Убрзо су сазнали да је Стјепановић, знала га је по надимку „Крке“ који је тада био војник у Србији у њихово место хеликоптером довео [REDACTED] из Србије. Недуго након тога почело је пуцати са свих страна и нису смели да изађу из куће. Крајем марта или почетком априла у ноћ су се спремили и сви који су остали у селу су отишли у шуму изнад Осојнице где су се крили. После можда седам дана када је престало да се пуца вратили су се кући, спремили су нешто за јело након чега су децу поново послали у шуму. У селу су остали њени родитељи и старији људи. Сутрадан су се поново вратили кући и тога дана је српска војска упала у њихово село. Били су наоружани аутоматским пушкама, митраљезима и пиштољима, имали су војничка обележја и маскирне униформе. Један од њих се попео на спрат куће и рекао им да им неће ништа након чега су отишли. Тај исти дан или сутрадан, поново су дошли српски војници, од којих је један био [REDACTED] којег је њен отац препознао и који је од оца узео пиштољ. Сутрадан су њени родитељи и старији људи остали у кућама, а млађу, међу којима је била и она су отишли у шуму. У шуми су одједном чули да нешто шушти након чега су видели комшију [REDACTED] у униформи и са

аутоматском пушком. Са њим је било још неколико наоружаних војника. Рекао им је да се спусте испод шуме на равницу. Осталим војницима је [REDACTED] казао да оду у село и да доведу све који су остали на ту исту равницу. Између осталих, довели су и њене родитеље након чега су их све одвели у Дирекцију рудника олова и цинка Сасе у салу за састанке која је мисли била на другом спрату где их је сместио [REDACTED] и војници који су били са њим. Сутрадан је у салу са својом војском дошао Стјепановић Крке, који је био средњег раста, пегав и риђ. Њега добро зна јер им је био комшија а и радио је са њеним оцем у руднику. Са његовим оцем су се дружили, орао им је њиве и били су кућни пријатељи. Крке тада није имао униформу, али је имао рукавице на рукама, пиштољ за пасом и аутоматску пушку. Са њим је било још неколико војника, укупно око двадесетак. Међу њима је препознала [REDACTED] и [REDACTED], мисли да се звао [REDACTED], који нису били у униформама али су били наоружани. Закључила је да је Крке био њихов командант обзиром да им је он давао упуте и наредбе шта да раде. Када је дошао Крке је све редом испитивао, псовао, а помињао је и да је радио станица била код [REDACTED] којег је лично тукао, а потом и наредио својим војницима да га носе и убију. Чула је пуцањ, а након два три сата када је ишла у пратњи војника да баца смеће, видела је [REDACTED] беживотно тело. Сутрадан су неки војници у салу довели браћу [REDACTED] и [REDACTED]. Крке и његови војници су све време били у дирекцији, виђали су их. Од војника је тих дана препознала поред Кркета и [REDACTED] и [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED]. Сутрадан, у преподневним сатима је дошао Крке Стјепановић и са својим војницима одвео [REDACTED] и [REDACTED]. У кратком времену из сале су извели још три особе које је такође лично извео Крке са војницима. крупан и висок је преко леђа ударио њеног оца [REDACTED] а Крке му је рекао да га не дира ни њега ни његову породицу те да ће његова породица живети док је и он жив. Дан или два након тога је у Дирекцију дошла војска ЈНА којом је командовао [REDACTED] [REDACTED], [REDACTED], што су касније сазнали. Тада је у Дирекцији био и Крке Стјепановић са својим војницима. Њих двојица су се препирали и хтели да се туку јер је [REDACTED] Кркегу рекао да је сад он командант и да може да иде. Неколико дана после тога је у Дирекцију рудника доведено десетак људи муслиманске националности, међу којима је препознала школску другарицу [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], а чини јој се да је био и [REDACTED] отац. Такође је препознала још две девојке које је познавала из школе, [REDACTED] и [REDACTED]. Када су се дешавали сукоби између српске војске и Армије БиХ, [REDACTED] је одлазио на ратиште и не би га било по пар дана у том периоду је у Дирекцију долазио Крке са својим војницима. Убрзо након тога је у салу доведена једна група од тридесетак људи из Братунца које није познавала. После тога је [REDACTED] прочитао списак људи који треба да иду на размену. Прозвани су сви људи који су доведени из Братунца, као и њени родитељи, браћа и сви остали који су са њом доведени. Остало је седам особа које нису прозвали и то њена сестра [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] и она. Пошто је [REDACTED] плакала [REDACTED] је дошао са новим документом у ком је писало да и [REDACTED] остаје са својом децом. Људе које су прозвали су потрпали у камионе и одвели у правцу Братунца. Крајем маја или почетком јуна месеца 1992. године је у салу дошао Крке Стјепановић, са једним или двојицом [REDACTED] [REDACTED] и [REDACTED]. Крке је рекао да [REDACTED] иду са њим у Братунац да очисте неку кућу. Видела је да Крке седа у ауто са њих три. Мисли да су оне доведене сутрадан касно увече. Зна сигурно да их је Крке лично довео. Биле су обучене у ролке тако да у том тренутку на њима нису могли да виде никакве повреде, али су ћутале и биле видно узнемирене. [REDACTED] их је питала шта им се десило али оне нису хтеле да кажу. Једној од њих, мисли [REDACTED] је пришла и повукла ролку са врата када је видела модрице и уједе. Оне су тада почеле да плачу и рекле су да су их Крке и његови војници одвели у неку кућу у Братунцу где су их све три

силовали. Рекле су да се по пет, шест војника ређало на њима. Нису јој рекле ко их је тачно силовао али су казале да је то био Крке и његови војници. Зна да је [REDACTED] причала да је била невина и да је имла велике болове након што су је силовали. Рекле су им да ником о томе не причају, биле су видно узнемирене и преплашене. Није јој познато шта се десило са сестрама [REDACTED] и [REDACTED] и [REDACTED] када су остале у избегличком центру у Лозници, познато јој је да [REDACTED] и [REDACTED] данас живе [REDACTED] а [REDACTED].

Сведок [REDACTED] је у свом исказу који је дала Државној агенцији за истрагу и заштиту Министарства безбедности БиХ дана [REDACTED] навела да је до почетка рата ишла у школу те да је морала да путује из Саса у Братунац, па је била у прилици да упозна и да се дружи са својим комшијама српске националности. Крајем 1991. и почетком 1992. године сретала је своје комшије српске националности одевене у војне маскирне униформе, сећа се да је тада видел Стјепановић Новака званог „Крке“ и његову браћу [REDACTED]. Об.априла је сазнала да се више не иде у школу јер је почео рат у Зворнику и да се очекује да ће почети и у Братунцу. Око првог маја на улазу у Сасе постављена је рампа којом је контролисан улаз и излаз Муслимана са подручја Саса. Поред рампе је видела од раније познате комшије, одевене у маскирне или смб униформе и наоружане и то [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], Стјепановић Новака званог „Крке“ и [REDACTED] са сином [REDACTED]. Половином маја 1992. године, после јаке пуцњаве и гранатирања, сви мештани Муслимани су напустили своје куће и отишли изнад села Ласовац, до брда „Баре“. Ту је са својим зетом [REDACTED] његовом ћерком, а њеном сестричином [REDACTED] и рођаком [REDACTED], до 27. маја када је кренула кући по ствари и храну. Док су прилазили кући видела је како долазе [REDACTED] и [REDACTED] [REDACTED] који су били у маскирним униформама и наоружани па су им рекли да иду са њима на размени. Довели су их до Управне зграде рудника Градина и сместили у једну од сала у којој су затекли већи број заточених Муслимана око 30,40, већином жена и деце, из села око Саса и места Градина. Међу њима су биле две сестре [REDACTED] и [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] и [REDACTED] са двоје деце. Из сале су често одводили [REDACTED] и [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] и њени сестричину [REDACTED]. Када су се враћале у салу, биле су видно уплакане.

У свом исказу који је дала у Тужитељству БиХ [REDACTED] сведок остала при исказу који је дала Државној агенцији за истрагу и заштиту Министарства безбедности БиХ [REDACTED] те је додала да поред рампе у маскирној униформи није био [REDACTED], него [REDACTED], те да приликом њеног заробљавања није био присутан [REDACTED] него [REDACTED] а да је [REDACTED] имао надимак [REDACTED]. Такође је додала да су сестре [REDACTED] и [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] [REDACTED] извођене из сале тако што би их неко од стражара прозвао, након чега су оне излазиле, а враћале су се након два до три сата. [REDACTED] јој је говорила да је ништа не пита. Није знала шта се са њима тада дешавало, сећа се да на [REDACTED] није било трагова удараца.

Иста сведокиња, сада [REDACTED] је у свом исказу на главном претресу [REDACTED] остала при исказима које је дала Државној агенцији за истрагу и заштиту Министарства безбедности БиХ [REDACTED] и Тужитељству БиХ [REDACTED] те је додала да је тада била удата [REDACTED] а да се сада презива [REDACTED]. Након што се окренула према окривљеном рекла је да га познаје и да је то Новак Стјепановић звани Крке. Новак Стјепановић јој је

комшија. Његови родитељи су били добри, дружили су се и пазили све до почетка рата. Знала је његову браћу [REDACTED] и још једног старијег. Сестре [REDACTED] и [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] и њену сестричину [REDACTED] су из сале Дирекције рудника Сасе где су биле заточене, изводили, а оне су њима рекле да су их водили у Братунац. По повратку им нису ништа причале, ћутале су, а они су знали шта је било јер су биле уплакане. [REDACTED] је била уплакана, биле су јој сузне очи, а и [REDACTED] су. Она је била у Дирекцији од негде 27., 28. маја 1992. године, а сестре [REDACTED] и [REDACTED] су пре ње доведене у логор, док је [REDACTED] дошла са њом. Изводили су их и говорили да требају неке задатке да обаве, а у вези са чишћењем. Водили су и њу да чисти подове од просутог брашна и кромпира, магацина са намирницама, који се налазио преко пута Дирекције, али њу нико није драо. По њу је дошао [REDACTED], [REDACTED]. Након што су она, њена сестрична [REDACTED], зет [REDACTED] преноћили у логору у Сасама, послали су њеног зета на преговоре у село Ласовац те су му рекли да ће, уколико се не врати у одређеном року, стрељати ћерку [REDACTED]. Пошто се није вратио, она и [REDACTED] су се целе ноћи опраштале. Око четири и двадесет ујутро су чуле галаму испред улаза тих службених просторија рудника где су биле заточене. Видела је на вратима када су их отворили и позвали те извели [REDACTED] и [REDACTED], Новака Стјепановића званог Кркета, [REDACTED] и још двојицу, тројицу. Зачула је шест пуцњева, па је мислила да су убили [REDACTED]. Испред врата сале Дирекције је био стражар који није био стално наоружан. Нису били ни закључани ни везани у тој просторији. При одласку у тоалет, стражар их је пратио до ходника. Немогуће је било напустити ту просторију, нико то није ни пробао. После пада Сребренице и после [REDACTED] развода, кад ју је први пут и нашла у Тузли, [REDACTED] јој је испричала све догађаје, шта је доживела и за силовања у Братунцу у једној кући. Није навела том приликом које су девојке осим ње биле у Братунцу и није навела никога ко је то учинио.

Сведок [REDACTED] је у свом исказу који је дала Државној агенцији за истраге и заштиту Министарства сигурности БиХ [REDACTED] навела да је живела у Сребреници са мужем и двоје деце, [REDACTED] и [REDACTED] у стану који је власништво њеног оца. Дана 04.05.1992. године је, због познатих прилика у Сребреници, са мужем и децом отишла у Сасе код свекра и свекрве [REDACTED]. Дана 14.05.1992. године њен муж [REDACTED] и његов брат [REDACTED] су отишли да купе цигаре у село Градина, међутим тада су нестали обојица. Дана 21.05.1992. године у село су ушли српски војници који су били пореклом из села Сасе, а можда их је било који су и из других села. Истерали су из кућа сво становништво Саса, највише је било жена и деце, а било је и мушкараца. Одвели су их на Градину у салу радничког савета Рудника олова и цинка Сасе. Тамо је било заробљено њих укупно 59. Пописао их је главни командант за Братунац и Сребреницу [REDACTED]. Од заробљених мушкараца се сећа [REDACTED]. Њих нико није малтретирао. Зна да је вођа те војске био Крке из Саса који је био добар са њеним мужем. Он је није малтретирао а и ако је хтео неко да је малтретира он је говорио да не дозвољава да ико њену породицу дира. Са својом децом је успела у јуну месецу 1992. године да пређе у Србију, али је негде у јулу месецу дошла у Бања Луку где је и сада.

[REDACTED] је у свом исказу који је дала такође Државној агенцији за истраге и заштиту Министарства сигурности БиХ [REDACTED] додала да су заједно са њом и њено двоје деце заробљени и одведени у салу радничког савета и [REDACTED] његова жена [REDACTED] и њихово четворо деце: [REDACTED] и [REDACTED], њена јетрва [REDACTED] са ћерком [REDACTED] и синовима [REDACTED], њена свекрва [REDACTED] и његова жена [REDACTED] и његова жена [REDACTED] и још много других који су

живели у селу и око њега, а чијих имена не може да се сети. У дирекцији су сви били затворени у поменутој салу која се налазила на првом спрату. Околу је било доста војника, мештана српске националности међу који ма је, колико су могли видети, био човек по имену Новак звани Крке. Она га није познавала, али су га познавали други који су били заробљени са њима и који су рекли да се он тако зове. По њеном мишљењу он је био главни јер је видела да је он наређивао другим војницима и да су га они слушали. Прва два, три дана их нису дирани и тукли, а онда је један дан у салу ушао Крке са неким војницима од којих се један како је сазнала звао [REDACTED]. Крке је стао на врх сале и прозвао [REDACTED] па када је [REDACTED] дошао до њега почео је да га удара пиштољем по челу, те је [REDACTED] одмах облила крв, након чега је она покрила лице рукама али је чула да је Крке рекао својим војницима да га изведу, као и његову жену и да их воде да њега убију а њој да одсеку сисе, након чега су њих двоје извели и мисли да су извели још неке са њима. Када су изведени [REDACTED] је пришао њеном сину [REDACTED] и хтео је да га удари пушком у леђа али му је Крке рекао и наредио да [REDACTED] не сме да туче. Убрзо је отишла до WC кроз прозор ког је видела [REDACTED] како лежи на земљи. Колико је могла да види, већ је био мртав због чега сматра да су и њега извели кад и [REDACTED] и његову жену. После дан, два су дошли неки војници из Србије којима је командант био [REDACTED]. Представио им се и одмах су направили списак заробљених. Чули су да је она дактилографкиња, па је по [REDACTED] доласку одмах почела да куца шта им је требало. Не зна колико дана је прошло од заробљавања када је дошао неки камион и тада је [REDACTED] читао списак људи који треба да иду у размену. Тада је прочитао и њу, али је почела да плаче и да моли да са њом пођу и њена деца или да је оставе са њима, па ју је оставио. Остали су потрпани у камион и негде одвезени. У сали су остали њена деца, [REDACTED] и [REDACTED], две девојке и она. Није сигурна да ли је још неко остао, можда још једно, двоје. Док су били у дирекцији доведено је још затвореника из околних села и сећа се да је доведена једна девојка [REDACTED] која је била јако лепа и један момак који је у повратку са одслужена војног рока у Словенији, заробљен. После неког времена је од стране неког војника из сале извођена [REDACTED] наводно да им кува кафу. Када се вратила била је уплакана и рекла је да су је силовали. Један дан је дошао у салу [REDACTED] који јој је рекао да мора да иде у Бљечеву код [REDACTED] да извуче тело неког војника [REDACTED] који је погинуо. Крке ју је са још једним војником одвезао до Братунца, одакле је пешке ишла према Бљечеви заједно са [REDACTED] којег су такође довели из дирекције али не са њом. Док су се возили Крке јој је рекао да не сме говорити колико има војске и да јој је [REDACTED] убијен већ да каже да је заробљен заједно са њима те да ако се не врате до мрака да ће јој убити децу, а ако се врати да ће сви [REDACTED] бити размењени. Одвели су је до [REDACTED], али нису могли да се договоре око тела па су остали да преноће. Сутрадан су јој опет рекли да нису успели да се договоре са српском страном па их је [REDACTED] војска отпратила низ улицу и успут је видела тело за које јој је војска рекла да је тело тог [REDACTED] у неким тачкама. [REDACTED] и она су морали да се врате до Братунца где их је чекала српска војска јер се плашила да јој Крке не убије децу као што је рекао. Из Братунца су враћени у Дирекцију.

Сведок [REDACTED] је у свом исказу који је дао у Тужитељству БиХ [REDACTED] навео да је пре рата живео у насељу Баратова, општина Сребреница, заједно са оцем [REDACTED], мајком [REDACTED] и сестром [REDACTED]. Ишао је у средњу школу у Сребреници где га је рат и затекао. Почетком маја 1992. године у ноћним сатима, неко је залупао на врата њиховог стана и када је отац отворио видео је да испред стоје три њему непозната човека, који су имали некакве униформе а били су и наоружани. Не сећа се колико су времена били у стану и када су отишли. Сутрадан је отац рекао мајци да са њим и ћерком иде у Сасе код његове мајке [REDACTED], али је у поподневним сатима и он дошао код њих. После десетак дана од њиховог доласка у

Сасе, оцу је нестало цигара па је заједно са својим братом [REDACTED] отишао у Дирекцију рудника, јер су обојица ту радили, како би нашли цигаре. То је био последњи пут да их је видео. Њихове посмртне остатке су нашли у некој гробници. У селу је био још само један мушкарац [REDACTED] јер су остали мушкарци отишли у шуму. Недуго након што му је отац нестало, у село је ушло десетак војника у СМБ униформама који су све мештане одвели у салу где се налазила и Дирекција рудника. У сали су затекли још жена и деце из околних села, а и после њиховог доласка су доводили цивиле које није знао. Никог од војника није познавао. Не сећа се када су већину цивила, међу којима и његовог [REDACTED], његову жену и два малолетна сина, одвели, како су рекли на размену. У тој просторији су остали његова мајка [REDACTED] можда две, три девојке које није познавао. Не може да се сети да ли су неке девојке одвођене из те просторије. После рата, мисли 2009. или 2010.године је сазнао од сестре [REDACTED] да му је мајка пре заробљавања, док су били у Сасама, силована од стране њему непознатих војника. За време боравка у Дирекцији, физички је злостављан од стране извесног [REDACTED], ударио га је пушком у главу због чега је пао на земљу када му је рекао да ће га убити, али га је [REDACTED] спасио.

На главном претресу одржаном [REDACTED], испитан путем видео конференцијске везе са Судом Босне и Херцеговина, сведок је остао при исказу који је дао у Тужитељству БиХ [REDACTED] те је додао да је у Дирекцији рудника Сасе где су доведени, било и мушких и женских особа свих животних доби, да га је од [REDACTED] спасио комшија [REDACTED] након чега га више није дирао, као и да је после неког времена ушао оптужени и рекао да [REDACTED] нико не дира. У Дирекцији су провели око месец дана, нико их није малтретирао, а за остале не зна.

На посебна питања председника већа сведок је навео да га је од [REDACTED] заштитио комшија, мисли да се зове [REDACTED] који је живео у [REDACTED] и који је погинуо [REDACTED], након тога. [REDACTED] је био млађи човек, старији од њега можда две, три, пет година. Мајка му је признала да је силована од стране комшије који је живео пар кућа од њих, али не може да му се сети имена, зато што су долазили истражиоци из СИПА-е. Крке је лично рекао да [REDACTED] нико не дира и после тога их нико није ни дирао вероватно зато што је то рекао Крке који је тамо био вођа и којег су слушали. Крке је Новак Стјепановић. У том заробљеништву су већином били заједно, сестра, мајка и он, док није дошла још једна формација која је преузела команду ту, па су их они заштитили и одвезли у Братунац и из њега у Србију. Из Србије су дошли у [REDACTED], сво троје где су живели од августа 1992.године. Мајка је преминула пре око девет година. Отац је 1992.године отишао по цигаре и никад се није вратио. Пре можда десет година јавили су му из завода за ДНК у Тузли да су нађене његове кости и кости његовог брата. Новак Стјепановић му није био познат у то време, нити његов надимак. Уопште га није познавао тада. Остали људи који су били у Дирекцији су говорили да је то Крке и да је он ту шеф. Новак је мештанин, чуо је да је из Саса, што у том тренутку није знао. Сећа га се као сад, мисли да је имао риђу браду и да је био проћелав, висине 1,75 - 1,80м. Шта је после било са [REDACTED] не зна, случајно је чуо, мисли од своје сестре, да је убијен, да је погинуо.

Сведок [REDACTED], сестра оштећене, је у свом исказу који је дала Државној агенцији за истраге и заштиту Министарства безбједности Босне и Херцеговине [REDACTED] навела да је пре рата са родитељима [REDACTED] и [REDACTED] братом [REDACTED] и сестрама [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] живела у месту Сасе, у насељу Колонија, општина Сребреница. У новембру 1989.године се удала и отишла да живи у насеље [REDACTED] општина Братунац, а након ње, 1990.године удала се и сестра [REDACTED] те отишла да живи у насеље [REDACTED], општина Братунац. Са

мужевљевом породицом је протерана из Братунца 09.05.1992. године и од тада је живела на подручју Живиница. Све до пролећа 1993.године није имала контакт са родитељима, братом и сестрама и није знала ништа о њима. У априлу или мају 1993. године добила је поруку преко Црвеног крста од сестре [REDACTED] па је видела да ју је послала из Мађарске. Написала јој је да су били заробљени, да су били три месеца у рудничким проторијама у Сасама, да су њих две раздвојене од родитеља, да су им Срби рекли да су родитеље одвели на размену у Кладањ и да не може да јој опише шта је доживела те да ће јој испричати кад се виде. После тога су биле у контакту путем писма па је знала да су се удале и отишле [REDACTED]. Са братом [REDACTED] је успоставила контакт обзиром да био у Сребреници где и њен муж, тако да је можда одмах почетком 1993. године знала да је жив, али је знала и да он не зна ништа о родитељима и сестрама. Падом Сребренице 11.07.1995. године [REDACTED] је, приликом бега био рањен и био је у болници у Тузли где га је посетила. Тада јој је испричао да су тог дана, у мају 1992. године према њиховој кући у којој је био са родитељима и сестрама [REDACTED] и [REDACTED] ишли његови другови из насеља Д.Колонија, [REDACTED] и [REDACTED], са још српских војника који су као и они били у војној униформи наоружани аутоматским оружјем. За [REDACTED] зна да му се мама звала [REDACTED], а за [REDACTED] да је син [REDACTED] и [REDACTED], мисли да се презива [REDACTED] [REDACTED] је плаве пути, са плавом косом, светлог тена, висине око 185 цм, док је [REDACTED] био тамније пути и смеђе косе висине као и [REDACTED], зна да је имао специфичне предње зубе (домине). Њих двојица су били годину-две старији од [REDACTED]. Њихово кретање према кући је [REDACTED] гледао кроз прозор и обзиром на дешавања тих дана у насељу претпоставио је да долазе да их одведу. Тада је [REDACTED], како јој је рекао, искочио кроз прозор са супротне стране у односу на страну доласка војника и побегао, а у кући су остали родитељи и сестре [REDACTED] и [REDACTED]. Након тога се преко цесте удаљио од куће у малу шумицу, па је преко села Ласовац, отишао у село [REDACTED] код тетке, а одатле у Сребреницу где је и остао до пада исте заједно са њеним мужем. [REDACTED] није знао ништа о судбини родитеља и сестара, већ је сазнао када је [REDACTED] писала њему када и њој. У јуну месецу 2003.године се први пут видела са [REDACTED] у Сарајеву где је дошла на 15 дана, [REDACTED]. Боравила је код ње и сестре [REDACTED]. Све време су биле заједно, причале су о свему што се издогађало у периоду док су биле раздвојене. [REDACTED] јој је рекла шта јој се десило док је била заробљена у Сасама и Братунцу, и да јој је то први пут да се неком поверила. Пре него што је започела са било каквом причом о догађајима, дуго је ћутала, плакала и грлила је. На њој се видело да има много тога да каже и након више покушаја да ипак избегне праву истину о свему, рекла јој је да јој је тешко да говори о томе јер ју је срамота. Испричала јој је да су негде у другој половини маја 1992. године на кућна врата дошли српски војници од којих је препознала [REDACTED] и [REDACTED] о којима јој је причао и [REDACTED], да је [REDACTED] успео да побегне кроз прозор а да су оца [REDACTED], мајку [REDACTED], [REDACTED] и њу одвели у просторије рудника Сасе. По њеној причи у тим просторијама су их држали око 3 месеца након чега су их раздвојили, па су [REDACTED] и [REDACTED] одведене у Братунац са још неким цурама. Приликом одвајања од родитеља [REDACTED] је питала војнике српске војске шта ће бити са родитељима а они су јој одговорили да их воде на размену у Кладањ. Од тада се за њих никада више није ништа сазнало. [REDACTED] јој је рекла да су им за та 3 месеца, комшије Срби који су остали у Колонији, потајно доносили храну и оцу цигара. Посебно је споменула [REDACTED] мужа [REDACTED]. Поред њихове породице у тим просторијама је било још мештана Саса, Д.Колоније, Градине и других места са подручја општине Братунац. Причала је да су одведене у Братунац и да су биле смештене у неке станове по Братунцу као и напуштене куће Муслимана где су их силовали. [REDACTED] и [REDACTED] су током боравка у Братунцу биле раздвојене тако да се нису виђале током тих дана, а за то време су долазили српски војници који су вршили силовања. Од тих војника [REDACTED] јој је споменула да је њу лично током боравка та три дана у неком стану у Братунцу више

пута силовао Стјепановић Новак звани „Крке“, иначе становник МЗ Сасе. Био је из суседног засеока, виђале су га, као деца, на аутобуским станицама када су пролазиле. Радио је на руднику и знам да га је и њен свекар у прератно време спомињао, познавали су се. Након што су се њих две нашле поново заједно након проведених неколико дана у тим становима, [REDACTED] јој је испричала да јој се [REDACTED] поверила да је била силована од стране српских војника. Не зна тачно о којим се војницима ради, иако јој је [REDACTED] спомињала имена војника који су то радили [REDACTED]. Кроз плач јој је [REDACTED] говорила како јој је жао што је невиност изгубила у силовању од стране Кркета и да никад неће прежалити што није спавала са својим момком којег је имала непосредно пред рат и за којег је требала да се уда.

На главном претресу [REDACTED], испитана путем видео конференцијске везе са Судом Босне и Херцеговина, сведокиња је додала да су јој се сетре јавиле [REDACTED] поруком преко Црвеног крста у којој су рекле да су добро и здраво, да се не брине и да се налазе у избегличком центру. Након десет година, од 1992. године, њена најмлађа сестра [REDACTED] је дошла [REDACTED] код ње у Сарајево, у посету, и тада јој је открила своје искуство и болни догађај који је преживела у рату у заробљеништву. [REDACTED] јој је рекла да су она и сестра доведене од стране војника, из Саса у Братунац, да су их довели у неке куће да спремају и чисте неке собе и објекте и да се тада десио тај немили догађај према њеној сестри од стране оптуженог. Није описивала детаље, само је рекла шта јој се десило, да је била погубљена, изгубљена, да није знала шта да ради, да је чак размишљала о самоубиству после тог чина. О томе она више никад није причала, све док нису добиле позиве да сведоче.

На посебна питања Јавног тужиоца за ратне злочине сведок је навела да у [REDACTED] писму [REDACTED] није писало ништа конкретно, сем да су добро, да се налазе [REDACTED] у избегличком центру и да се не брине за њих и да за родитеље не зна где су. Није јој наговестила ништа о искуству које је доживела, о томе је ћутала 10 година.

На посебна питања браниоца окривљеног сведок је одговорила да стоји изјаве коју је дала пре 18 година, али да је, то што је рекла да је [REDACTED] по њеној причи више пута силовао Стјепановић Новак звани „Крке“, можда тако изјавила тада, да је то можда била махинална изјава без размишљања, те да [REDACTED] када јој је лично описивала догађај није понављала колико пута и шта. Додала је да само зна како је [REDACTED] из Братунца dospela до Лознице у избеглички центар.

На посебна питања оптуженог сведок је навела да се чекало да се пријави догађај зато што сестра тада ником ништа није о томе причала, чак ни њој, ни у писмима, ни у порукама, ни телефоном. Први пут се њој поверила после 10 година када су се виделе, а до тада нико ништа није знао о томе. Она то није пријавила зато што ће [REDACTED], лично, да поднесе пријаву.

На посебна питања председника већа сведок је навела да су тада биле девојчице, [REDACTED], да сестре [REDACTED] и [REDACTED], зна из виђења, комшинице су им биле, да [REDACTED] не познаје, да познаје [REDACTED], која јој је била школска другарица и која је из места одакле је и оптужени, а да [REDACTED] удато презиме није знала.

Сведок [REDACTED] је у исказу датом Државној агенцији за истрагу и заштиту Министарства безбедности БиХ [REDACTED] навела да су јој сестре [REDACTED] и [REDACTED] причале како су заједно са родитељима одведене од стране српске војске из стана у Сасама у просторије дирекције рудника у Сасама где су били заробљени око десетак дана. Причале су јој да су током заробљеништва из дирекције рудника вођене, али шта се тачно са њима дешавало није сигурна, углавном

су јој говориле да су свашта преживеле, а нису имале снаге да причају о детаљима. Зна да су помињале неког [REDACTED], мисли да се презива [REDACTED] који је био један од војника који су их водили, а међу њима су помињале и [REDACTED] и [REDACTED] и, мисли, неког [REDACTED], као и да је поред њих две било још много девојака па су помињале [REDACTED] или [REDACTED], [REDACTED].

У свом исказу датом пред Тужитељством Босне и Херцеговине [REDACTED] навела да је пре неколико година давала СИПА-и изјаву о својим сестрама [REDACTED] које су биле заточене у руднику Сасе у мају и јуну месецу 1992.године, али да се од давања те изјаве неколико пута видела са [REDACTED], док је [REDACTED] само једном долазила [REDACTED]. У разговору са [REDACTED] сећа се да јој је рекла да су, на дан када је њена породица ухапшена и одведена у Рудник Сасе, пред кућом били [REDACTED] и још неки војници, да је њен брат [REDACTED] тада покушао да побегне кроз прозор и да је [REDACTED] викао и говорио да му не дају да побегне. [REDACTED] је успео да се извуче и тако преживи. И она се сећа [REDACTED] јер је до 1992.године живела у Колоније, били су комшије. О томе шта се њеним сестрама десило није имала пуно информација јер о томе нису причале. Прошле године када је [REDACTED] била, отворила јој се, па јој је испричала да су и она и друга сестра [REDACTED] силоване док су биле затворене у руднику Сасе, од стране српских војника. [REDACTED] јој је рекла да оне нису силоване у том руднику већ да су по њих дошли неки српски војници који су их одвели у Братунац у неке куће. Рекла јој је да су силоване у ноћним условима. Док је причала [REDACTED] је плакала, дрхтала и била сва збуњена, тешко јој је било да се присећа тога, па је није пропитивала. Оно чега се сећа да јој је рекла је да је било још девојака које су силоване. Колико јој је отало у сећању [REDACTED] јој је рекла да је њу силовао [REDACTED], мисли [REDACTED]. Када су причале, биле су саме. Рекла јој је и да њен муж не зна да је силована и да нема храбрости да му то каже. Такође јој је рекла да јој је јако дуго требало да јој то исприча јер је било срамота, али да је највише о томе причала са сестром [REDACTED] која је све то и прошла. Познато јој је да ни [REDACTED] муж не зна да је [REDACTED] силована и да је и њој тешко да о томе прича. Када је [REDACTED] била 2008.године, ништа јој о томе није причала.

На главном претресу [REDACTED] сведок је погледавши особу која седи у судници навела да је познаје, да је то Новак Стјепановић. Даље је навела да су се она и [REDACTED] удала пре рата, а да су [REDACTED] и њихов брат остали да живе са родитељима. [REDACTED] рођена сестра, јој је када је [REDACTED] причала шта су она и [REDACTED] која јој је такође рођена сестра, прошле и пропатиле. [REDACTED] јој је причала да је на почетку рата [REDACTED] са још неком војском, дошао до њиховог стана, куцао на врата, викао да отворе и псовао их. Када је отац отворио питали су где је њен брат [REDACTED], али је он скочио кроз прозор и побегао, док су сестре остале. [REDACTED] их је све из куће одвео у рудник Сасе. Тамо су их затворили у велику зграду, где је био оброк, у салу. Било је пуно народа, деце, жена, стараца. [REDACTED] се сећала да је после пар дана дошла војска са камионом и да су поред пуно цивила, њиме одведени и њихови родитељи, од када за њих ништа не зна. [REDACTED] и [REDACTED] су ту остале пар дана. Након тога су њихов комшија [REDACTED] и неки командант ушли па је [REDACTED] наредио да се неке девојке добровољно јаве да иду да чисте неке куће у Братунац. Како се нико није јавио, [REDACTED] је упро прстом у [REDACTED] и њене сестре [REDACTED] и [REDACTED]. [REDACTED] јој је причала да их је одвео у једну кућу где је чула војску и галаму те да је када су се отворила врата, на истим препознала по фаци Крлета те да се, када га је видела, препала. Није му знала име, али је њега највише препознала. Даље јој је причала да јој је пришао и рекао да иде горе на спрат, да је отишла у собу на спрат и да је он дошао за њом, легао на кревет на леђа а њој рекао да се скине. Након што је урадио то што је хтео, рекао јој је да иде до купатила и да се врати доле у собу код осталих девојака. Познаје њега, окривљеног, нису комшије, места им нису удаљено пуно, зна да је

долази често у колонију Сасе, у продавницу поред њеног стана где је седео са њеним комшијама [REDACTED] и [REDACTED]. Држио се са њима и виђали су га - Крлета неког из Јаруге. [REDACTED] је њега тако препознала. Била јој позната фаца. Њена сестра долази често. Претпрошле године ју је видела, долазила је на одмор. Пре короне. Она је након што је прешла из Братунца у Лозницу па у Суботицу, отишла у Мађарску, [REDACTED], не зна да ли 1993.или 1994.године. Није јој се јавила дуго, није знала да ли су јој сестре живе. [REDACTED] јој је тек послала поруку 1993.године да је жива и здрава и да су и она и [REDACTED] прешле. Први пут је дошла у Сарајево код ње 2002.године. Од давања изјаве отприлике 2016.године се у међувремену нису виђале. Даље је навела да не зна за [REDACTED]. То што га је помињала раније, то је њој тако [REDACTED] рекла, а сада је и [REDACTED] њој проширила и рекла детаље. У вези [REDACTED] случаја су у Сарајеву сведочиле све три. [REDACTED] је у изјави у Сарајеву навела да је била силована од стране овде окривљеног те га је и препознала тада у суду, а такође је то и њој рекла. Први пут кад је дошла 2002.године, [REDACTED] је причала то [REDACTED] другој сестри, а када је [REDACTED] отишла, [REDACTED] је њој испричала. Оне њему нису тачно знале надимак да ли Крле или Крке. Не зна ни за једну другу особу коју зову Крле. Не познаје [REDACTED]. Ту особу она јој је идентификовала тако што га је описала и рекла надимак Крке. Рекла је да не зна сад тачно како се зове, али да фацу познаје, мало жуту, са пегама. Последњи пут је окривљеног видела, док се није удала, односно 1991.године и до данас га није виђала. Тада је имао као наранцасту, не ретку, косу и пеге, зна фацу. Зна да има брата [REDACTED] који је ишао са њом и са [REDACTED] у школу. Умеђувремену није нигде видела његову фотографију, нико јој је није показивао. Појаснила је да то што у претходним изјавама наводи Крле, а на претресу Крке, да јој је [REDACTED] рекла да је Крле, Крке, не зна тачно али зна тај надимак како су га звали. Са сестром се није чула телефоном уочи доласка у суд. Зна да је данас дошла јер ју је о томе обавестила пре 15, 20 дана. Питала је [REDACTED] да ли има нешто да јој дода а што би било битно да каже данас у суду, а она јој је рекла да постоји изјава њена у Сарајеву, а онога чега се сећала јој је рекла. Значи сто посто да је он њу напао и силовао.

Сведок [REDACTED] је у свом исказу који је дао у Државној агенцији за истрагу и заштиту Министарства безбедности БиХ [REDACTED] навео да је до почетка избијања ратних сукоба у БиХ живео у Горњим Сасама са својом породицом, а да је био запослен у руднику олова и цинка „Сасе“. Место Сасе је било углавном настањено бошњачким становништвом, а било је и засеока где су живели Срби са којима није било никаквих проблема. Прве тензије између Бошњака и Срба из Саса су почеле када је у Вуковару погинуо један мештанин српске националности из Саса о чему их је обавестио Новак Стјепановић звани Крке који је у том периоду био у Вуковару на ратишту. Око 3.маја 1992.године испред куће [REDACTED], где су се иначе окупљали, дошао је Новак Стјепановић са [REDACTED]. Крке је носио пушку и обојица су били у маскирним униформама. Тражили су од њих да предају оружје. Након тог догађаја схватили су озбиљност ситуације па су се самоорганизовали. Он је имао задатак да обезбеђује Дирекцију рудника и магацин експлозива и амбуланту што је све у истом кругу. Страже су биле мешовите, састављене и од Бошњака и од Срба све док поменути [REDACTED] није дошао са [REDACTED] и рекао да Бошњаци напусте рудник. Повукли су се према Горњим Сасама где су формирали сеоске страже. По њиховој обавести да није безбедно боравити у селу, део становништва Градине и Горње Колоније је напустило село, док је део остао у својим кућама. У време кад су се повукли са рудника Сасе, почели су да формирају линију и нису припадали ни једној војној формацији. У мају 1992.године званично су припојени саставу Територијалне одбране Скендеровићи. Његова чета је била на доминантним котатама изнад места Сасе, имали су одличан поглед дешавања како у самом месту Сасе тако и у кругу рудника и целе месне заједнице. Крајем маја, почетком јуна 1992.године је са свог положаја

tj.рова у ком је био, уз помоћ двогледа видео да из зграде Дирекције рудника Сасе, четири припадника ВРС, са аутоматским пушкама изводе [REDACTED] и [REDACTED], са којом је, чини му се било дете, [REDACTED] и [REDACTED], [REDACTED] са супругом и одводе преко бране према Горњим Сасама, до места где је била ископана рупа, након чега су извршили рафалну пуцњаву са удаљености од око два метра, према наведеним цивилима. Врло добро је видео све детаље тог догађаја јер је био врло близу, а могао је готово и голим оком да види шта се дешава. С обзиром да је свакодневно пратио дешавања уз помоћ двогледа, у месту Сасе, остало му је у сећању да је у кругу рудничке дирекције свакодневно боравио Новак Стјепановић звани Крке, [REDACTED] и [REDACTED]. У неколико наврата је видео ћерку [REDACTED], како у кругу рудника обавља послове чишћења и прања за потребе ВРС. Обзиром да су се након извесног времена повукли према Сребреници, више је није виђао и не зна каква је њена судбина.

На главном претресу [REDACTED] сведок је испитан путем видео конференцијске везе успостављене са Кантоналним судом у Тузли када је у свом исказу навео да је двогледом видео како су заробљенике довели од Кркетове куће на рудник, где је брана. Видео је када су их изводили из дирекције рудничке на брану, када се чуле пуцњава. То је било после маја, зна да су 01. мај прославили. Познато му је да је тај Крке њих водио својој кући и да их је вратио на рудник. То се причало са више страна. Био је припадник оружаних снага БиХ од августа, септембра 1992. године, не зна тачно. У јуну месецу '92. године није одлазио у Братунац и Сребреницу. Прве жртве сукоба наоружаних група српске и тада муслиманске односно бошњачке националности су биле [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED]. Познавао је лично [REDACTED], [REDACTED], не зна када је и како страдао. [REDACTED] није познавао лично, чуо је за њега да је ту био са [REDACTED]. У мају месецу су се повукли из Саса, где је рођен, а у току јуна и јула месеца 1992. године је био у Стожерску, селу изнад, удаљеном од Саса око 10 километара. Није тада гледао двогледом шта се дешава у Сасама. Када се то десило били су у Сасама, живели, а сесило се у, можда, септембру. Зна да је било пред зиму, већ је била јесен, лист је падао. Зна да је било пролеће када их је Крке одвео горе на рудник. Кома их је предо, не зна.

Сведок [REDACTED] је у свом исказу датом у Тужитељству Босне и Херцеговине [REDACTED] навео да је до почетка ратних сукоба у БиХ живео у породичној кући у насељу [REDACTED] МЗ Сасе, општина Сребреница. Месна заједница Сасе се састојала од доста насеља, са десне стране, гледано из правца Бјеловца претежно су живели мештани српске националности, док су са леве стране углавном живели Муслимани. Било је и ромског становништва. Сви су се мање или више из тих насеља познавали. Сећа се да су са њим у школу ишле женске особе по презимену [REDACTED], да су им оца звали [REDACTED] и да је имао четири ћерке и једног сина. До 15.05.1992. године, док нису запуцали на њега, је ишао на посао у насеље Бјеловац, општина Братунац и наравно да је знао шта се у том периоду догађало у Сасама. Један део муслиманског становништва је напустило то подручје, један део се самоорганизовао и наоружао те повукао према околним брдима и шумама док је један део остао у кућама. Што се тиче Срба, они су се наоружали. Тензије су биле поприличне. Искра која је запалила ватру је био долазак „Вуковараца“, добровољаца који су нарушили односе између Бошњака и Срба и који су почели да приводе муслиманско становништво до просторија Дирекције рудника Сасе. У томе су им помогли домаћи Срби који су по његовом мишљењу били предвођени Новаком Стјепановићем званом „Крке“ који је родом из Јаруга. Око Кркета су се окупили још неки војници од којих истиче [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED].

██████████, ██████████ и ██████████. Они су се понашали бахато и стекао се дојам да нису ником одговарали и да су ван сваке контроле командовања. Познато му је да се један део муслиманског становништва присилно довео до Дирекције рудника Сасе где су били смештени у сали радничког савета у склопу зграде Дирекције. Лично је једном отишао до зграде Дирекције и када је ушао унутра видео је жене, децу и мушкарце муслиманске националности који су седели на клупама и сећа се да су међу њима били ██████████. Иако је само једном био, током 1992.године је чуо да је у склопу зграде Дирекције и рудника Сасе било много нељудских радњи, да су се дешавала убиства Муслимана и одвођења девојака и жена у Братунац у неколико кућа, где су жене силоване. Конкретно чуо је да су се, у стану код Поште у Братунцу, који су користили добровољци и у Кркетовој кући коју је присилно узео од ██████████, а која се налази ██████████ дешавала силовања Муслиманки које су доведене из Дирекције рудника Сасе, под изговором да им наводно очисте стан. Ту су биле затворене и силоване од стране више особа. Познато му је да су силоване младе жене, не преко 35 година.

На главном претресу ██████████ сведок је остао при исказу који је дао пред Тужитељством Босне и Херцеговине ██████████, те је додао да је оболео, да од рата има последице и да има подратни синдром. Поновио је да је у Дирекцији рудника Сасе био можда 2 пута. Ништа није видео али је чуо од других да је у тој Дирекцији било много нељудских радњи, да се у склопу рудника и зграде Дирекције дешавало убиство Муслимана и одвођење девојака, жена из Дирекције у куће у Братунцу где су силоване. Такође је чуо да су се у Кркетовој кући коју је присилно узео од ██████████, ██████████ дешавала силовања жена Муслиманки које су доведене из Дирекције рудника „Сасе“ и да су силоване младе особе, односно жене не преко 35 година. Исказ из Тужилаштва је његова изјава, али не зна да ли је све то комплетирано. Не зна ништа више од догађаја везаних за окривљеног, од онога што је рекао. То је чуо од особа неких чија имена и презимена не зна. Више су то жене причале него саборци. Жене Српкиње су тада биле у њиховом месту и то је чуо од њих. У јуну 1992.године су у Сасама били самоорганизовани. Држали су Рудник, који су заузели од Муслимана. Сви су били у тој групи. Мисли да је ██████████ био командант. Зна да је ██████████ дошао у Сасе 1992.године, али не зна тачно.

Сведок ██████████ је у свом исказу датом у Тужитељству Босне и Херцеговине ██████████ навео да је до почетка ратних сукоба на подручју Месне заједнице Сасе, радио у Руднику, где је и пензионисан, пре рата. Живео је у насељу Доња Колонија у породичној кући, са супругом и два сина. 17. или 18.априла је проглашено ратно стање и тада су мушкарци, мештани Саса, окупљени у кругу Рудника, по позиву ██████████. Тада су добили нешто наоружања и од тог дана па до краја рата је био редован војник ВРС, припадник Сребреничког одреда. Познаје ██████████ и његове родитеље, комшије су у Доњој Колонији. ██████████ се вратио из редовне војске ЈНА и можда га је свега два пута видео у комшилуку у 4., 5., 6. месецу 1992.године. Имао је аутоматску пушку и био је у униформи. Истакао је да га никада није видео на линији, као ни још један број момака који су чини се све друго радили само нису били на линији. Међу њима би набројао и Новака Стјепановића зв.Крке, ██████████, ██████████, ██████████, ██████████, ██████████. Не зна шта је било са његовим комшијама Бошњацима, зна да су одједном нестали и никад није у том периоду био код Рудника. Од комшија добро познаје фамилију ██████████ и његову децу јер су једно време живели у дуплекс згради, једни до других.

Сведок [REDACTED] је у свом исказу датом у Тужитељству Босне и Херцеговине [REDACTED] навео да је пре рата радио у Руднику олова и цинка Сасе, а почетком рата у априлу и мају месецу 1992.године у Братунцу и Сребреници, али пошто рудник више није радио и даље остаје у његовом комплексу где обавља задатке стражара војника. У пролеће 1992.године, формирао се кризни штаб на Руднику и главни су били [REDACTED] и [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], а често је у њиховом друштву виђао Новака Стјепановића званог „Крке“. Они су имали већу власт од њих, обичних војника и доносили су битне одлуке. Сећа се да је пре маја месеца у Дирекцију односно салу радничког савета рудника доведена група од десетак цивила Муслимана међу којима се најбоље сећа [REDACTED] и њено двоје деце те да су након тога доведени и [REDACTED] и [REDACTED] са којим је заједно радио и био друг. Виђао је [REDACTED] како улази у комплекс Рудника и негде иде. Познато му је да је он убио [REDACTED] и [REDACTED], мајку и сина ромске националности. То је сазнао од колега рудара. За [REDACTED] се причало да је био близак са Кркетом. У мају месецу је отишао за Србију да измести своју породицу и тамо се задржао шест дана. Када се вратио, сазнао је да су убијени [REDACTED], [REDACTED] и још неки Муслимани, на Јаловиштву у руднику Сасе, а у руднику није затекао ни [REDACTED] ни њену децу.

На главном претресу [REDACTED] сведок је навео да се не сећа да је икакав исказ дао Тужилаштву БиХ везано за Новака Стјепановића. Тачно је да је рекао да је често у друштву [REDACTED] и [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] виђао Новака Стјепановића званог Крке“.

Након што му је предочен потпис на записнику о саслушању сведока састављен [REDACTED] пред Тужилаштвом Тужитељством Босне и Херцеговине, сведок је навео да су то његов потпис и изјава. Препознао је присутног окривљеног Новака Стјепановића званог Крке. Додао је да је као војник Војске Републике Српске мобилисан 18.04.1992.године и да је раздужио оружје 31 јануара 1996.године. Током читавог рата био је на првој борбеној линији, на рову. Повремено је долазио на викенд да се окупа и мало одмори. Током рата никада се са Новаком „Кркетом“ срео ни видео. Није га приметио нигде, не зна у којој је јединици био и где се кретао. На почетку сукоба је био у Руднику, али врло мало јер је отишао на линију. Радио је стражу око Дирекције. Није приметио да су неки цивили Бошњаци доведени у рудник. Сећа се да је доведена [REDACTED] јер је она његова комшиница из зграде. Обзиром да се мало задржао не зна шта се са њом дешавало ту. Видео је [REDACTED] и више никога. Не зна, не сећа се, тридесет година је прошло, не зна шта је јуче било.

Сведок [REDACTED] је у свом исказу датом пред Тужитељством Босне и Херцеговине [REDACTED] навео да је пре рата живео у родитељској кући у насељу Доња Колонија, Сасе, општина Сребреница, радио је у Сарајеву од куда се вратио у родно место у августу 1991.године. 15.04.1992.године је био мобилисан, а тога дана се сећа јер су се, они, мештани самоорганизовали по налогу [REDACTED] [REDACTED] на том подручју и који је наложио да се преузме под њихову контролу Дирекција рудника и сам рудник. Лично није учествовао ни у каквим акцијама и у привођењу људи, али зна да су у Дирекцију рудника доведени Бошњаци из муслиманских насеља Градина, Лесовац и још неких. Половином маја су први доведени, касније се број повећао, а били су ту до краја маја или почетком јуна. Углавном су их приводили добровољци из Србије окупљених око [REDACTED] који је ту дошао након што су они преузели рудник. Познавао је доста људи који су ту приведени, али се сада не може сетити већине њихових имена. Зна да је био затворен један човак којег су звали [REDACTED] мисли да се звао [REDACTED] који је имао пуно деце,

шесторо или седморо од којих се сећа [REDACTED], [REDACTED], сина [REDACTED] једне ћерке коју су звали [REDACTED] а најмлађој се не може сетити имена. Презивали су се [REDACTED]. Не зна тачно ко је све од те деце био затворен, ал неке јесу сигурно. Сећа се [REDACTED] из Градине и још неких жена. Лично није улазио у просторију у којој су они боравили и на све начине је избегавао да буде присутан у неугодним ситуацијама. Лично није видео извођење девојака одатле и није му ништа познато о томе. Познаје Новака Стјепановића, заједно су завршили основну школу, [REDACTED]. Сећа се да је у том неком периоду отишао за Братунац где је заузео неку муслиманску кућу. Чуо је приче да су ту долазиле неке девојке. Не зна одакле су долазиле и ко их је доводио. Ништа лично није видео.

На главном претресу [REDACTED] сведок је остао при исказу који је дао [REDACTED] пред Тужитељством Босне и Херцеговине те је додао да је наведени записник он потписао и да не зна ништа детаљније.

Сведок [REDACTED] је у свом исказу датом у Тужилаштву-Тужитељству Босне и Херцеговине [REDACTED] навео да је пре рата живео у родитељској кући у Сасама, у засеоку Бријег, општина Сребреница где су живели мештани и српске и муслиманске националности, али нека села су била искључиво српска као на пример Обади, Залазје док су друга била муслиманска као Градина и Ласовац. Ту га је и затекао почетак ратних догађања. Заједно са осталим мештанима српске националности је мобилизован, није му било познато да ли су се и муслимани организовали. На почетку је са једном групом, сећа се [REDACTED], [REDACTED], дошао до капије рудника Сасе, где су била два стражара којима су узели пушке М48 и тада су једно време били на осигурању тог рудника, а после се, мисли у петом месецу 1992. године вратио кући јер су тада осигурање рудника преузели избегли војни обвезници с подручја Сребренице који су били протерани из својих мјеста. По повратку, колико се сећа, формирана су два вода. У један, у којем је био он, ушли су људи [REDACTED] [REDACTED] и [REDACTED] док су други вод чинили људи из насеља Доња Колонија и Миловановић. Та два вода и људи са рудника су чинили чету која је касније ушла у састав Трећег батаљона братуначке бригаде. У петом месецу, ситуација је била напета, односи су били погоршани, муслиманско становништво је отишло у села на брдима док је српско становништво остало. Познато му је да су у Дирекцији, у једном периоду у петом, а могуће и у шестом месецу, боравили цивили муслиманске националности, од којих су неки ту доведени, а неки су вероватно и сами дошли. Сећа се да је једном, заједно са [REDACTED] и [REDACTED], који је сада покојни, допратио до Дирекције рудника две жене и једног мушкарца муслиманске националности које су затекли у две куће на почетку насеља Ласовац. Ти људи су му били познати, знао их је из виђења, али им није знао имена. Колико се сећа мушкарца којег су допратили је по договору и по налогу Команде требао да иде до муслиманске стране, вероватно везано за размену или нешто слично. Зна да се он није вратио, а да му је у Дирекцији остала ћерка која је била млађа. Сећа се још неких муслиманских породица па тако зна породицу [REDACTED] из насеља Доња Колонија, оца су звали [REDACTED] зна да је имао четири ћерке и једног сина и зна да су у Дирекцији биле његове две најмлађе ћерке. Такође зна да је и [REDACTED], која је била католичке вере и која је имала децу, била са још неким [REDACTED] у тој Дирекцији. Није пуно пута долазио до Дирекције, али зна да их је у почетку било петнаестак а да се после тај број повећао јер су их још однекуд доводили. Не зна тачно до када су ту били али је чуо да су после размењени и да су напустили то подручје. Обзиром да је у једном периоду обављао задатке на рампи која се налазила испод насеља Доња Колонија где се вршила одредена контрола саобраћаја, познато му је да су једном приликом доведене, мисли од стране [REDACTED], две женске особе из Дирекције, не може да се сети о

коме се радило, да мало очисте ту просторију у којој су боравили, те да су након завршеног чишћења враћене у дирекцију. До те просторије је била једна ромска кућа, а нешто ниже, 200, 300 метара је била једна чесма. Сећа се да су неком приликом доведене неке девојке из дирекције и да је наводно једну од њих покушао да силује покојни [REDACTED], али како је чуо, спречен је од стране војника који су били на рампи, јер је она вриштала. Напомиње да није био на смени тај пут. Са њим на рампи су од војника били [REDACTED] и [REDACTED], док осталих не може да се сети. Поред чесме коју је поменуо, постојала је и чесма на излазу из Доње Колоније, супротно од њихове рампе, уз пут, неких десет метара испод пута, а изнад је била продавница. Познаје [REDACTED], живео је у насељу Доња Колонија са оцем [REDACTED] и са мајком, мисли [REDACTED], а зна да је имао сестру која се удала и сад живи у Сребреници. [REDACTED] је нешто млађи од њега и сећа се да је служио војску јер је пред рат прављен испраћај. Мисли да је војно на самом почетку био ангажован у воду који је укључивао људе из Доње Колоније и Миловановића, али је колико се сећа, ту био краће време јер је отишао можда у Србију или Братунац. Познаје Новака Стјепановић званог Крке, он је из Ранкића. На почетку се мотао по селима, а после је, колко зна, отишао у Братунац. Имао је неку заузету муслиманску кућу, мисли код основне школе, био је на том подручју и имао је неку групу војника, у којој су, колико се сећа, од домаћих, били [REDACTED], којег је он убио због неких размирица и [REDACTED] који је погинуо у саобраћајној несрећи. Није му познато да су из Дирекције рудника девојке извођене и вођене у Братунац да чисте куће, али је чуо да је било неких женских особа које су довођене у кућу код Новака Стјепановића, не зна шта се догађало.

Сведок је на главном претресу [REDACTED] прво на питање да ли се сећа напред наведеног исказа навео да се сећа нечег, а на посебна питања Јавног тужиоца за ратне злочине сведок је одговорио да је Новак Стјепановић његов комшија [REDACTED]. Добро су се познавали и дружили пре рата. Новак је старији од њега две године, ишли су у једну школу, дружили су се и у школи и после школе, све до 1992.године. Били су баш добри пријатељи. Чуо је приче од комшија да је Новак имао неку заузету муслиманску кућу у Братунцу. Становао је у Братунцу, а ваљда је заузео неку кућу ту да живи. Није ишао пуно у Братунац за време рата, можда једном или двапут, али зна која је то кућа била и отприлике где се налази али никад није био у њој. Не зна да ли су из Дирекције довођене неке девојке у ту кућу. Знао је да Новак има неку групу војника јер је у њој био [REDACTED].

На посебна питања председника већа сведок је одговорио да није имао кућу у Братунцу, да је био мобилисан, да није имао никакав чин, да је припадао територијалној одбрани Месне заједнице, те да је после формирана Братуначка бригада у коју су сви ушли, а која постоји већ у јуну 1992.године. Били су 3.чета, 3.батаљона, пешадија и имали су команду на руднику. Имао је униформу и полуаутомаску пушку од наоружања. Из сребреничке општине су се повлачили и тад су слабије припадали јединици Братуначке бригаде. Новак није био у Сасама и није био у Братуначкој бригади. Мисли да је он био доле и да им је [REDACTED] био командир, али не зна да ли су они и припадали Братуначкој бригади или су били самостални. У јуну 1992.године налазио се у свом селу. Њихова села су била близу па су имали заједничке ровове и зајено су чували. Такав им је био распоред. Имали су ров па су на смене спавали, а када прође смена, кући је спавао. Било је села у којима су биле попаљене куће, Муслимани нису били у Братунцу, нису смели да се врате, па су долазили у Братунац и, иако су имали своје куће, узимали су те куће. У јуну 1992.године Новакова кућа није била

спаљена, тад и није био у Сасама. Комисија из Братунца је давала те куће за становање онима који су долазили из села где су попаљене куће. За две најмлађе ћерке [REDACTED] не зна ништа и није ништа чуо. Оне су од њега млађе [REDACTED], а мисли да су прве две ћерке [REDACTED]. Остао је да живи на подручју Сребренице, што је сада као и Братунац, део ентитета Републике Српске.

Сведок [REDACTED] у свом исказу који је дао Државној агенцији за истрагу и заштиту Министарства безбедности БиХ [REDACTED] није навео ништа што би се односило кривично дело које је у овом поступку окр.Стјепановићу стављено на терет.

У својим исказима датим пред Тужитељством Босне и Херцеговине [REDACTED] [REDACTED] навео да је пре рата живео у родитељској кући у Ранкићима у засеоку Обад, општина Сребреница. Половином четвртог месеца, [REDACTED] [REDACTED] им је поделио униформе и наоружање па су се на тај начин самоорганизовали. У почетку су заједно са Бошњацима држали страже али је у једном тренутку дошао [REDACTED] који је рекао да требају да преузму рудник и Дирекција рудника. Лично је суделовао у томе, али није учествовао у довођењу бошњачких цивила у Дирекцију рудника. Сећа се да је Новак Стјепановић звани „Крке“ повео једну групу цивила из насеља Градина у Ранкић када су његов брат и он покушали да га спрече али је за мало дошло до инцидента. Поуздано зна да их је одвео у своју кућу и сутрадан их спровео до рудника. Од тада није више имао никакав контакт са Кркетом [REDACTED], јер су се посвађали, што траје до данас. У том периоду су са стране дошли неки добровољци „Вуковарци“, а била је и нека екипа Белих орлова. Командант је био [REDACTED]. Након њиховог доласка је одмах отишао на линије изнад Ранкића, на Брезак и није више долазио. Познаје [REDACTED], не зна на који начин је био војно ангажован, али зна да се кретао по Колонији и околини. Познато му је да су неке жене извођене из Дирекције. Сећа се да су довођене до рампе на улазу у Колонију, 100-200 метара од његове куће, да би очистиле неке просторије. Сећа се да је, када би чуо њихову вриску, спречио неке војнике да их нападнују, па би их возио назад до Дирекције. Познато му је да је Новак заузео једну кућу [REDACTED] [REDACTED] и зна из приче да је он ту, са својом групом у којој су били [REDACTED], [REDACTED], доводио неке девојке и жене, између осталог и неке које су извођене из Дирекције.

На главном претресу [REDACTED] сведок је навео да је чуо да су у кући у Братунцу живели добровољци који су доводили у њу неке девојке и жене, а не Новак Стјепановић. Новак је био са њим отпочетка у ратним дејствима, у истом месту. Организовали су се у њиховим кућама и били су на руднику Сасе, где су имали мензу. Крке је био један од бољих, поштених и честитих бораца коме је брат [REDACTED] територији општине Сребренице од стране Муслимана екстремиста под вођством [REDACTED].

Након што му је предочен исказ [REDACTED] у ком је изјавио да му је познато да је Новак заузео једну кућу [REDACTED] [REDACTED] и да зна из приче да је он ту доводио са својом групом неке девојке и жене између осталог и неке која су извођене из Дирекције рудника, сведок је навео да то није тачно и да одговорно тврди да није тако рекао већ да је то била констатација Хрвата тужиоца и да је било и притисака због чега му није било свеједно. Ту изјаву је потписао, али му нису дали да је прочита.

Након што је сведок дао свој исказ, председник већа је констатовао да су се, приликом напуштања суднице од стране сведока, окривљени и он руковали, након чега је сведок рекао да су се руковали зато што су из истог места а нису се видели двадесет година.

На предлог браниоца окривљеног као сведоци испитани су и [REDACTED] и [REDACTED]

Сведок [REDACTED] је у свом исказу датом на главном претресу одржаном [REDACTED] навео да Новака Стјепановића познаје од детињства, комшије су. Из Саса се одселио 1971. године и сада живи у Београду. У Сасе није ишао за време рата. Тамо је имао родитеље па је одлазио, са рођаком да им носи лекове. Једном приликом је у центру Саса избио конфликт између окривљеног и другог комшије [REDACTED] јер је Новак хтео да заштити две девојке, од којих је једна била Новакова рођака, које је [REDACTED] напао па је дошло до несрећног случаја. Новак је хтео да га удари али је пиштољ који је држао у руци опалио и убио је [REDACTED]. Када је одлазио у Сасе никада није чуо причу да је Новак нападао неке девојке и жене. Он их је бранио. Из његових сазнања, Новак је био правичан, из такве је фамилије. Није имао криминалну прошлост пре рата, као ни његова браћа, а ни родитељи. О њему је чуо само похвале. У његовом насељу је било Бошњака, односно Муслимана. Ишли су заједно у школу и били су сви у добрим односима до рата. Никада није било националистичких проблема у Сасама, јер је било 1.500 рудара и сви су живели и слагали се, тако да ни Новак није имао таквих проблема. Скоро је био Новаков [REDACTED], код њега у Београду па му је испричао како је кренуо на Залазје нешто да заврши и како је срео једног комшију Муслимана који га је питао где ће, а он му је одговорио да иде да обнови оно што му је он запалио, након чега му је тај комшија рекао да му он није ништа запалио већ да је то урадио Крке.

Сведок [REDACTED] је у свом исказу датом на главном претресу [REDACTED] навео да му је Новак Стјепановић комшија те да се 1992. године догодило убиство у центру, на кружном току у Братунцу. Био је очевидац тог догађаја када је Стјепановић хтео [REDACTED] да удари ногом или руком, из разлога што је [REDACTED] малтретирао и дирао неке девојке, али је опалио метак. Мисли да није имао намеру да га убије. Хтео је да заштити те девојке. Окривљеног познаје фактички од рођења. У Сасама је рођен и тамо је и живео док је завршавао школу, а онда је отишао за Београд, али је ишао касније јер је болесном оцу носио лекове. То је рударско насеље јер се тамо налази Рудник „Сасе“ олова и цинка. У Сасама је било и Муслимана и Срба и колико зна Новак није имао проблема на националној основи, био је добар и радио је у руднику.

Кривично дело из члана 142 став 1 Кривичног закона Савезне Републике Југославије (КЗ СРЈ) врши онај ко кршећи правила међународног права за време рата, оружаног сукоба или окупације нареди да се изврши напад на цивилно становништво, насеље, поједина цивилна лица или лица онеспособљена за борбу, који је имао за последицу смрт, тешку телесну повреду или тешко нарушавање здравља људи; напад без избора циља којим се погађа цивилно становништво; да се према цивилном становништву врше убиства, мучења, нечовечна поступања, биолошки, медицински или други научни експерименти, узимање ткива или органа ради трансплантације органа, доношење великих патњи или повреда телесног интегритета или здравља; расељавање или пресељавање или присилно однародњавање или превођење на другу веру; присиљавање на проституцију или силовања; примењивање мера застрашивања и терора, узимање талаца, колективно кажњавање, противзаконито одвођење у концентрационе логоре и друга противзаконита затварања, лишавање права на

правилно и непристрасно суђење; присиљавање на службу у оружаним снагама непријатељске силе или у њеној обавештајној служби или администрацији; присиљавање на принудни рад, изгладњивање становништва, конфисковање имовине, пљачкање имовине становништва, противзаконито и самовољно уништавање или присвајање у великим размерама имовине које није оправдано војним потребама, узимање незаконите и несразмерно велике контрибуције и реквизиције, смањење вредности домаћег новца или противзаконито издавање новца, или ко изврши неко од наведених дела.

Под ратним злочином подразумевају се разни облици нечовечног поступања са одређеним категоријама лица за време рата или у вези са ратом, чиме се крше правила међународног права и он представља тешке повреде норми међународног ратног и хуманитарног права, како уговорног, тако и обичајног, а обавеза инкриминисања оваквих повреда предвиђена је пре свега Женевским конвенцијама од 12.08.1949. године и Допунским протоколима уз наведене конвенције. Одлуком Народне скупштине бивша ФНРЈ је 1950. године ратификовала све четири Женевске конвенције, а одредбе ових конвенција као и Допунских протокола, инкорпорирани су у домаће законодавство.

Услов за постојање кривичног дела Ратни злочин из чл. 142 став 1 КЗ СРЈ јесте, пре свега, у постојању битних обележја бића тог кривичног, а то су : 1. постојање оружаног сукоба у периоду извршења, 2. постојање кршење правила међународног хуманитарног права као и да је то кршење по начину и последицама било тешко; 3. постојање узрочне везе између радњи оптуженог и оружаног сукоба, односно да је оптужени дело извршио користећи контекст оружаног сукоба, тзв. нексус и 4. да је кривично дело извршено против лица, оштећених, која које нису активно учествовала у непријатељствима, односно, како је то предвиђено Женевским конвенцијама, против заштићених лица.

У смислу одредаба међународног права сматра се да оружани сукоб постоји када се прибегава оружаној сили или постоји оружано насиље у дужем трајању између органа власти и организованих наоружаних група или између таквих група унутар државе.

Кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 Кривичног закона Савезне Републике Југославије (КЗ СРЈ) подразумева да је учинилац предузео барем једну од инкриминисаних радњи које су постављење у закону алтернативно, а уперене су против добара заштићених одредбама међународног уговорног права, као и обичајним правом, односно против живота, телесног интегритета оштећених, слободе, имовине и других основних права грађана. Осим тога, неопходно је и да се предузетим радњама крше правила међународног права. У конкретном случају, суд је утврдио да је окривљени кршио одредбе Женевске конвенције о заштити грађанских лица за време рата од 12.08.1949 године (IV Женевска конвенција), и Допунског протокола уз Женевске конвенције од 12.08.1949. године о заштити жртава немеђународних оружаних сукоба од 08.06.1977. године (Протокол II).

Тако је одредбом члана 3 став 1 тачка 1а) и тачка 1 ц) Женевске конвенције о поступању са грађанским лицима за време рата (IV Женевска конвенција) од 12.08.1949. године, предвиђено да ће се у случају оружаног сукоба који нема карактер међународног сукоба према лицима која не учествују непосредно у непријатељствима, подразумевајући ту и припаднике оружаних снага који су положили оружје и лица онеспособљена за борбу услед болести, рана, лишења слободе или из било којег другог

узрока, поступати у свакој прилици човечно, без икакве неповољније дискриминације засноване на раси, боји коже, вери или убеђењу, полу, рођењу или имовном стању или било ком другом сличном мерилу и у том циљу забрањени су у свако доба и на сваком месту према горе наведеним лицима, између осталог, повреде које се наносе животу и телесном интегритету, нарочито све врсте убиства, осакаћења, свирепости и мучења, као и повреда личног достојанства, нарочито увредљиви и понижавајући поступци.

Чланом 32 ове Конвенције је прописано да се високе стране уговорнице узајамно одричу предузимања свих мера које су у стању да проузрокују било телесне патње или истребљење заштићених лица која се налазе у њиховој власти, да та забрана обухвата не само убиство, мучење, телесне казне, осакаћења и медицинске или научне опите које не захтева лечење заштићеног лица, него и све остале суровости, било да их чине цивилни службеници или војна лица, а чланом 33 да ниједно заштићено лице не може бити кажњено за дело које није лично извршило, да су колективне казне забрањене, као и све мере застрашивања или тероризма, да је пљачка забрањена, као и мере репресалија према заштићеним лицима и њиховој имовини.

Дакле, наведеним чланом наведени су сви поступци, формално и фактички радње извршења, и сваки од њих представља тешко кршење међународног хуманитарног права, тако да је овај елемент кривичног дела остварен извршењем ма које од набројаних радњи. У конкретном случају окривљени Новак Стјепановић је, од алтернативно побројаних радњи извршења, у групи са још четири припадника Војске Републике Српске и уз помоћ [REDACTED] учествовао у проналажењу и хапшењу групе од 14 цивила бошњачке националности, затим их ударао шакама и ногама по свим деловима тела, одузимао новац и драгоцености уз псовке на етничкој и верској основи, да би након тога на наведену групу било пуцано из ватреног оружја којом приликом је смртно страдало осам лица, мештана Борковца. Надаље, у заједничком члану 3 Женевских конвенција прописано је више ширих одредби које свакако забрањују силовање, као што су забрана наношења повреда животу и телесном интегритету или повреде личног достојанства, у конкретном случају је остварен и овај елемент кривичног дела из чл. 142 КЗСРЈ.

Чланом 4 став 1 Допунског протокола уз Женевске конвенције од 12.08.1949. године о заштити жртава немеђународног оружаног сукоба (Протокол II од 08.06.1977. године) предвиђено је да сва лица која не узимају директно учешће или која су престала да учествују у непријатељствима, без обзира на то да ли је њихова слобода била ограничена или не, имају право да њихова личност, част и убеђење и верско убеђење буду поштовани; да ће она ће у свим приликама бити хумано третирана, без икакве дискриминације и да је забрањено наређивати да не сме бити преживелих док је ставом 2 а) и е) истог члана прописано да јесу и остају забрањена у свако доба и на сваком месту насиље над животом, здрављем и физичким или менталним благостањем људи, нарочито убиство и окрутно поступање као што су мучење, сакаћење или било који облик телесне казне, као и вређање људског достојанства, нарочито понижавајући и деградирајући поступак, силовање, принудна проституција и сваки облик недоличног напада.

Неспорно је утврђено да је на територији тадашње Републике Босне и Херцеговине, која је формалноправно критичном приликом још била у саставу тадашње Социјалистичке Федеративне Републике Југославије (СФРЈ) постојао оружани сукоб, при чему се као званични податак о почетку оружаног сукоба у Босни и Херцеговини узима почетак априла 1992. године, те да су се критични догађаји који су предмет оптужнице одиграли у време оружаног сукоба на територији тадашње

Републике Босне и Херцеговине, између оружаних формација бошњачког, српског и хрватског народа који су живели на територији БиХ и који су били међусобно ратом завађени и супротстављени. Наведено је фактички неспорна чињеница, правна претпоставка, коју, на послетку, потврђују баш сви учесници у поступку, окривљени и сведоци, и коју нико ни на који начин није оспоравао нити довео у питање.

Ценећи природу овог оружаног сукоба, који се водио између наоружаних формација на територији Босне и Херцеговине, по мишљењу суда, радило се о унутрашњем оружаном сукобу који је био довољног обима и интензитета да би се могла применити правила међународног ратног права садржана у члану 3 Женевске конвенције поступању са грађанским лицима за време рата (IV Женевска конвенција) који се односи и на сукобе који немају међународни карактер и који обавезује сваку од страна у сукобу, да у случају оружаног сукоба који избије на територији једне од страна уговорница, примењује одредбе овог члана, као и правила Допунског пропокола уз Женевске конвенције о заштити жртава немеђународних оружаних сукоба (Протокол II). Члан 3 је заједнички за све четири Женевске конвенције и применљив је на оружане сукобе уопште. Дакле, постојање ових елемената, као и околност да њихово постојање странке ни једним доказум не само да нису оспориле нити довеле у питање, већ су их и потврдиле, условило је у потпуности примену цитираних материјалних прописа.

Нексус је неопходни и саставни елемент сваког оваквог кривичног дела, где за његово постојање није неопходно да се инкриминисани догађај збио у самим ратним дејствима, већ да је догађај био тесно повезан са ратним сукобом. У конкретном случају, и сви учесници овога поступка су то потврдили, непријатељства и сукоби супротстављених страна су све време постојали, окривљени и лица која су учествовала у проналажењу и хапшењу групе од 14 цивила бошњачке националности и који су одвели оштећену [REDACTED] заједно са својом сестром и још једном особом из просторија комплекса Рудника цинка и олова Сасе те сместили у напуштenu кућу у Братунцу, припадали су војној јединици која је учествовала у сукобу на страни српског народа, а сви оштећени су припадали бошњачком народу који је био у сукобу са српским, те је отуда нексус очигледан, јер су све набројане околности утицале на оптуженог да предметно кривично дело изврши, па и шире од тога, да га управо оне мотивишу на извршење. И још више од тога, да није било ратних прилика и борбених дејстава, критични догађаји се не би ни одиграли.

Оштећени [REDACTED]

[REDACTED] и [REDACTED] као и оштећена [REDACTED] су у време извршења кривичног дела по дефиницији били цивилна лица, нису припадали ни једној војној формацији, на ма који начин, нису били наоружани, нити униформисани. У тренутку извршења [REDACTED]

[REDACTED] и [REDACTED] су се услед страха од напада војске и полиције Републике Српске скривали у напуштеном каменолому недалеко од села Борковац, где је већина била настањена, док је [REDACTED] из своје куће у којој је живела са породицом одведене и заробљена у просторије Рудника цинка и олова „Сасе“ заједно са оцем, мајком и сестром [REDACTED]. Ни једним исказом било ког учесника у поступку њихов статус цивила није на ма који начин оспораван, а камоли оспорен.

Да је окр.Новак Стјепановић био војник ВРС, Братуначке бригаде ВП-7042 Братунац за време оружаног сукоба немеђународног карактера на територији Босне и

Херцеговине, који се водио у периоду од 1992. до 1995. године између између Војске Републике Српске са једне стране и Армије БиХ са друге стране у тој републици, утврђено је на основу документа МКСЈ бр: 01321501- списак извиђачког вода бригаде Братунац, исказа окривљеног Новака Стјепановића који је навео да је био припадник ЈНА од новембра 1991.године, а затим Војске Републике Српске, када је она формирана, те да је све време као обичан војник био припадник Братуначке бригаде, исказа сведока [REDACTED] који је навео да је лице са надимком Крке било у војној маскирној униформи наоружано аутоматском пушком, исказа сведока [REDACTED] који је навео да је Новак имао аутоматску пушку и да је био обучен у шарено, војничко одело, као и исказа сведока [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] које су навеле да су у групи војника виделе војника по надимку Крке.

Припадност извршиоца оружаним снагама, као његово својство у извршењу кривичног дела, није прописано законом и није битан елеменат предметног кривичног дела, што је видљиво већ из прве речи законског описа кривичног дела, која гласи „ко“, дакле свако, без обзира на својство, иако се поједине радње набројане у опису нужно не могу извршити без потребног својства извршиоца, већ ова околност служи само као помоћна чињеница за утврђење одлучне, а то је да је кривично дело извршено у контексту ратних сукоба, што представља често спомињани нексус, диференцију специфику ове врсте кривичних дела.

а)

Чињенично стање у погледу кривичноправних радњи учињених од стране окр.Новака Стјепановића, а на штету оштећених [REDACTED] и [REDACTED] утврђено је из следећих изведених доказа и то:

-исказа сведока оштећеног [REDACTED] - да се њих шеснаест крило у шуми изнад насеља Борковац осам дана, дакле до 20.маја када су их опколили мештани Борковца које познаје, да је видео тада четири особе и то [REDACTED], [REDACTED] Стјепановић Новака званог Крке из Саса и особу [REDACTED], да и м је неко рекао да баце оружје, које нису ни имали, а потом и да се построје у колону по један и да иду у правцу насеља Борковац, да је, док су пролазили поток неко пуцао и убио [REDACTED], да им је Стјепановић Новак наредио да стану у близини куће [REDACTED] и да новац, накит и остале вредне предмете изваде и баце испред себе, да је он лично покупио злато, да је у једном тренутку покушао са земље да узме свој сат, али да га је Новак ошамарио и питао шта ће му време, да су након тога [REDACTED] двели у неку кућу, да су им Стјепановић Новак и [REDACTED] рекли да у колони један по један иду у правцу потока, па када су стигли, да се окрену леђима према потоку, да им се иза леђа налазила провалија, да је [REDACTED] за репетирао аутоматску пушку и почео да пуца по њима, да се сећа да је држао [REDACTED] за руку и да ју је у једном моменту повука са собом, да су пали у провалију дубине 3 до 5 метара, да је док су лежали чуо нечије речи да виде шта је са њима доле, након чега је одмах чуо пуцањ, а да је потом осетио пад нечијег тела поред њега, да је за тим чуо развојне речи да виде „ону“ жену, након чега је поново уследио пуцањ, те да је осетио њен јак стисак и лагани уздах из чега је закључио да је убијена, да мисли да се све то догађало у трајању око четири сата, да га је неко, када је пао мрак позвао именом и рекао да устане јер су отишли, да је закључио да је поред њега лежао [REDACTED]

██████████, те да су стрељање поред њега преживели и ██████████, ██████████ ██████████ и ██████████.

-исказа сведока оштећеног ██████████ - да је 10. маја отишао код деде на село где су боравили 5, 6 дана када се десило чишћење јер је Војска Републике Српске или Југославије опколила то село, да се сакрио у оближње гробље, где су дошли његова сестра и два рођака и где су се крили до ноћи, након чега су се сакрили у оближњу шуму, да је после два дана, њихов комшија ██████████ рекао да треба да се врате близу кућа, да су након неколико дана његова сестра, ██████████ и његова супруга и он дошли у мали шумарак близу својих кућа, код малог поточића, где су нашли на још неколико људи и то на старијег човека, ██████████, мисли са сином ██████████, мисли да је био ██████████, да их је било укупно 14,15 и да су ту боравили можда два, три дана, да је тада имао само 18 година, да су се 20.маја, можда предвече, њих 14 договарали где ће да оду по храну, да мисли да је петнаести човек био ██████████ који се крио са друге стране тог малог поточића, да су те ноћи или тог дана после подне, можда њих шесторица опколили то место где су се крили, да је међу њима познао комшију ██████████ или ██████████, да су морали да се построје у ред и да крену из тог шумарка доле даље према насељу, да се зачуо један пуцањ и да су тада убили једног човека, мисли по имену ██████████, што су сазнали касније, када су их довели на место стрељања, да су сви били у страху и да нико није смео да се окрене јер су им тако наредили, да су их одвели до једног малог мостића, на раскрсници и да су тада рекли ██████████ или ██████████ да оду да чувају стражу на две стране пута и да вичу ако неко наиђе, да су их питали да ли имају новац, злато и сатове, те да су све морали да скину и да им предају, да је све то скупила једна особа, са нарацастом, жутом косом, која није била ни ██████████ ни ██████████ које је знао од раније, а који су чували стражу и нису то однели нити командовали, да су тукли ██████████ и још двојицу, тројицу, можда ██████████ да су их након 15, 20 минута вратили до једне оближње куће где су морали да се построје, поред зида и где су наставили да туку још неке људе, да су његову сестру одвели у једну оближњу кућу, заједно са ██████████ да се после неких 30 минута, ██████████ вратио, али сестра не, да су их после тога вратили до малог поточића где су их постројили на ивицу истог, да је био први у реду, да је један од њих уперео пушку према њему и рекао им да се помолe Богу, да је пао и да су и други почели да падају, да су неки били рањени па се чуо њихов јецај, да је он лежао и правио се да је мртав, да је осећао од толиког страха да одскаче од земље, да није могао да се смири, да му ни дан данас није јасно како га нису видели, да су говорили да има још неко жив и у том моменту је мислио да је то он, па су опет пуцали, да је неко рекао „та жена, та жена“, и да зна да су убили ██████████, да су они отишли али се и после можда 30 минута вратили и довели његову сестру, где су је убили, да су јој пуцали у главу и да је она пала преко њега, да се после можда неких тридесетак минута више није чуо нико, да је он био можда међу првима који је подигао главу, да су сви око њега лежали, да је устао, а за њим и ██████████ и мисли још троје људи, да је преживели ██████████ био рањен, да је међу убијенима била његова сестра, ближа и даља родбина и неколико комшија, те да ██████████ је ██████████, написао оцу писмо у ком је описао догађај па је остао при свему ономе што је тада написао оцу.

- писма сведока ██████████ без датума које је потврдио да је упутио оцу ██████████, а које је прибављено током истраге, у ком је између осталог сведок оштећени описао критични догађај наводећи да се 10.05.1992. године заједно са ██████████ сакрио у Сухој у гробљу јер су четници вршили рацију односно чистили терен, да је тамо остао до 12.маја, када је са ██████████ и ██████████ отишао у ██████████ шуму, близу својих кућа, да су ту нашли

и да су се он, и остали крили до 20.маја када су их похватили око пет навече, да их је било укупно шест и то неки Крке из Саса и још тројица, да су их одмах повели према и убили да су их зауставили изнад где су им покупили злато, паре, сатове и где су их испитивали, а неке тукли, да су их после вратили у поток изнад где су их још испитивали а потом и одвели, да били ухватили са њима, да су их касије постројили уз ивицу потока и стрелјали, да их је било укупно 12 у строју, а да је преживело њих 6, да је он пао пре времена и да је тако преживео, да су они касније убијали из пиштоља оног ко се мрдао, да су после тога довели да јој је пуцао из пиштоља кроз главу и да је она пала на њега те да су, када су они отишли, лежали док се није смрачило, када су прешли у Бљечеву.

-исказа сведока оштећеног - да се дана 19.05.1992.године са групом од 14 људи налазио скривен у шуми односно на локалитету мајдана, а који се налази на удаљености од 100 метара од куће, да су у тој групи поред њега били

и његова сестра

и, да је њих 14 - 15 било близу кућа, у шуми, од 10.маја до 19.-20.маја, нико од њих 14 није имао оружје са собом, да се случај десио 19., а можда и 20., предвече, да се око 18 часова појавио, са још једним непознатим војником, да им је рекао да су похватани и да се предају, да су у тренутку заробљавања, сви они били цивили, да нико није имао никакво наоружање, као ни било каква документа која би указивала да припадају некој војној формацији, да им је, којег изврсно познаје пришао на растојању од 5 метара, да је видео да има аутоматску пушку са преклопљеним кундаком, да им је наредио да у колони по један иду за њим, да је други војник који је ишао на зачељу колоне био старости око 25 година, такође наоружан аутоматском пушком, да је он био у средини колоне и да је у моменту када су прелазили један поток, иза себе чуо пуцањ, да су се када су дошли до куће појавила још њих четворица, да су их код куће испитивали и ударали, а да је најгори био тај Новак Стјепановић, лице по надимку Крке којег је познавао од пре рата, зна да је живео на подручју Залазја и који је био у војној маскирној униформи, наоружан аутоматском пушком и који је на ногама имао жуте или црвене ципеле „канађанке“, старости око 35, 40 година, риђу косу и пегаво лице, да га је таквог, био је упадљив, у униформи виђао у Братунцу, док је још радио, оптужени је тај човек али тада је имао комплет црвену браду, да се сада угојио мало више, да је његове висине и да је млађи од њега 10 година. те да нико из околине, комшија, није знао његово име и презиме него су говорили то је „Крке“, тако су га звали, те да га је 90% знало као „Кркета“, а знало се да је са Залазја, да је Новаково име скоро сазнао, да им је код куће, Крке рекао да предају паре, сатове и накит јер ће у противном бити убијени, да су испред њега, на траву, одвојили шта је тражио, да је предао цепни сат свога оца који се, када га је бацио испред Кркета окренуо, тако да је видео да је било 18,15 часова, да зна да је дао већу количину новца и који му је дао, да је видео да су већу количину новца дали и отац и син, да је Крке покупио новац, златни накит и сатове у своје цепове, ако како у њих није могло све да стане, новац је ставио у недра, испод кошуље, да су након тога Крке, и још један војник одвели и под изговором да изврше претрес његове куће, да је

после десетак минута, један војник вратио [REDACTED], док су Крке и [REDACTED] остали негде са [REDACTED] да је Крке после дошао до њих, да су их код наведене куће сва шесторица физички злостављали и тукли их кундацима и ногама, да је чуо како је Крке рекао да их воде према базенима, па су их поново постројили у колону и повели их према брду у близини места Бурнице, да је када су дошли под брдо Крке рекао да нису они вредни његових цепела и да их построје када су у врсти поређани један до другог, лицем окренутим према њима шесторици који су од њих били на удаљености од 3 метра, да је док су их ређали у врсту, са његове леве стране у потоку видео тело [REDACTED] коме је ишла крв на нос и уста из чега је схватио да је [REDACTED] убијен када су их спроводили од места заробљавања до [REDACTED] куће, када је чуо пуцањ, да им је Крке рекао да се помоле Алији и Богу, да им они помогну, да је војник, црне ретке косе уперио аутоматску пушку према њима и из исте је почео рафално да пуца, са удаљености од 3 метра, да је стајао у средини врсте, баш у правцу војника који је почео да пуца, да је видео да су са његове десне стране сви попадали, да је тада и он пао лицем окренутим према земљи, са главом под међом, да су око њега падала тела, а да је једно пало на његову руку, да су ишли међом да виде да ли има преживелих па су осетили да има двоје, да су прво једним метком пуцали у тело које је лежало близу њега, а да је затим чуо како говоре да има још живих, након чега је чуо још један пуцањ, да је касније сазнао да је други пуцањ испаљен у [REDACTED] што му је испричао њен супруг [REDACTED] који је преживео стрељање и који му је још рекао да су се он и [REDACTED] држали за руке, да их је у моменту стрељања било четворица и то Крке, [REDACTED] и још двојица непознатих војника, да их је док је лежао у потоку, чуо још десетак минута те да је чуо да су после сат и по времена довели [REDACTED] као и један пуцањ, да је наставио да лежи све док није пао мрак односно док није почела да пада киша, да су након тога сви преживели устали и то [REDACTED] који је једини био рањен у пределу једног рамена, [REDACTED] и [REDACTED] који је рекао да му је сестра [REDACTED] силована и да је видео да јој је одећа била растргана и шлиц од фармерки отворен јер је њено тело након убиства пало на њега, да није пуцао ни [REDACTED] ни [REDACTED] а није ни Стјепановић који је само наређивао.

-исказа сведока [REDACTED] - да је заједно са својим [REDACTED] и [REDACTED] боравио у шуми близу села све до 20.05.1992. године, да су у шуми затекли [REDACTED],

[REDACTED], да су се преко дана скривали у једном напуштеном каменолому обраслом трњем, да нико од њих није био наоружан, да га је дана 20.05.1992. године у поподневним сатима, док се налазио у каменолому скривен испод трња, пробудила пуцњава и гласови мушкараца који су говорили да су опкољени и да се предају, називајући их Балијама и Усташама, да су се предали, да се први појавио [REDACTED] који му је од раније био познат јер му је први комшија, да су у колони на чијем је челу био [REDACTED] наоружан пушком, били он, [REDACTED]

[REDACTED] и [REDACTED], да су док су се кретали у колони истој и са једне и са друге стране прилазили наоружани пушкама М-48, паповкама и аутоматским пушкама, српски војници, међу којима је препознао Стјепановић Новака зв. „Крке“ којег је упознао 1991. године, да је Новак као први униформисани добровољац са хрватског ратишта дошао у Братунац, да га је видео у граду у шареној униформи, наоружаног пиштољем, а да је имао неку жуту браду мало дужу, да је то сазнао од мештана Братунца, који су говорили да је то Стјепановић Новак са надимком „Крке“, да је до 20.05.1992. године, Стјепановић Новака видео неколико пута, да је тог 20.05. када га је видео био потпуно сигуран да је

то Стјепановић Новак, висине метар и 75 до метар и 80 максимално, да је и тада имао браду можда мало краћу него раније, жуту, која иде на црвено, имао аутоматску пушку, мршав, необријан, да је када су се у колони приближили његовој кући, команду преузео управо Стјепановић Новак који је почео са псовкама и увредама, да је Стјепановић Новак док су били постројени близу његове куће отимао накит, новац и вредности и ударао их, да је морао да преда златну бурму, ручни сат, неку чакијицу и нешто новца, да је све одузете ствари узимао својом руком Стјепановић Новак, да је потом Стјепановић Новак наредио да крену према кући [REDACTED] која се налази 100 метара одатле, да су их код [REDACTED] куће поново постројили што је наредио Стјепановић Новак, да се два млађа војника из строја издвојили [REDACTED] и одвели је, држећи је између себе за руке, у кућу његове [REDACTED] [REDACTED] да је један војник, висине 180 цм, старости од 28 до 30 година рекао Новаку да их у колони одведе према шуми, да је крећући се према шуми, на 50 метара од [REDACTED] куће, у потоку, приметио леш човека и по одећи је препознао да се ради о његовом комшији [REDACTED] [REDACTED] који је из каменолома где су се скривали заједно у колони кренуо са осталима, али га није видио у строју код своје куће, да је поменути војник наредио да се врате и построје на једно проширење уз сами поток, да је све време, уз њих био Стјепановић Новак и још 5-6 српских војника, да су их постројили на саму ивицу потока чије је корито било ширине 2,5 метара и дубине 2 метра и који је био са обе стране обрастао копривом, трњем и ситним шибљем, леђима окренутим њему а лицем према војнику који их је постројавао, да су испред строја били [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] Стјепановић Новак звани Крке и још 2-3 војника који су сви били наоружани пушкама, да им је војник који је остављао утисак главнокомандујућег и који је од Стјепановића преузео команду испред [REDACTED] куће рекао да се помоле Богу, након чега ке подигао своју пушку, усмерио је према њима те да се зачуо рафал, да је пао на леђа те се скотрљао у поток лицем окренутим у поток, да је после петнаест секунди чуо следећи рафал када је осетио како поред њега и на њега падају тела комшија, да је након тога у неправилним размацима од пар секунди до минут, два чуо појединачне пуцње у близини и истовремено жамор између српских војника, да је после пола сата од престанка пуцњаве, чуо један пуцањ када је осетио да се на њега свалило тело човека, да је када је претпоставио да су српски војници отишли, много касније, отворио очи и видео да је тело које је пало на њега, тело [REDACTED] [REDACTED], да је на његовом врату била нога [REDACTED], да је у сами сумрак видео људску руку како прави покрет, да је то био [REDACTED], да је када је пао мрак са њим и [REDACTED] и [REDACTED] устап, да су прегледали тела која су лежала у потоку и да су се уверили да су били мртви [REDACTED] [REDACTED] и [REDACTED], да је од преживелих једино [REDACTED] имао прострелну рану и то у пределу рамена,

-исказа сведока [REDACTED] који је навео да је крајем априла 1992. године, након избијања ратних сукоба и појаве првих рањеника, у приземљу породичне куће [REDACTED] у месту Пале импровизовао амбуланту с обзиром да је био једино лице медицинске струке на том подручју, да су код њега у амбуланту дошли [REDACTED] [REDACTED] и [REDACTED], са стрељања које је предмет овог суђења, да је [REDACTED] био рањен у пределу рамена испод кључне кости, а да су друга двојица били само нервно растројени и уплашени, да је [REDACTED] остао код њега на лечењу, зато што је имао прострелну рану, да су му сва тројица испричала догађај са стрељања када су помињали да су у групи са осталим комшијама из тог насеља били одведени негде изнад својих кућа, да су били постројени у стрељачку линију, да је пуцано у њих, да су пали и да их неке од њих није погодио метак, те да је касније добио информацију да је њих 5 или 6 преживело то стрељање.

-исказа сведока [REDACTED] који је навео да је у мају месецу 1992.године, око подне наишла група од 8, 9 војника одевених у СМБ униформе, да су се кретали у правцу куће [REDACTED], те да су га позвали да пође са њима и да им помогне у чишћењу потока јер се пре неколико дана причало да је остала једна група Муслимана који се крију у шуми, односно потоку изнад насеља Борковац, да је кренуо за групом и видео да се група војника креће према том потоку, а да је он остао на том путу јер је знао да се у потоку крију њихове комшије Муслимани, да је чуо појединачне пушчане пуцње у трајању око 5 минута, да је наредног дана сазнао да је у поменутом потоку убијено осам Муслимана међу којима се налазила једна девојка [REDACTED] са којим је ишао у основну школу, његов комшија [REDACTED] и [REDACTED] да је чуо да су тела убијених, следећег дана радници Комуналног предузећа из Братунца закопали у близини једног стабла у њиви, испод куће [REDACTED], те да је на том месту наредних дана и видео гомилу свеже ископане земље.

-исказа сведока [REDACTED] који је навео да је био у резервном саставу цивилне заштите а да су га 04.маја када је почео рат позвали у цивилну заштиту у комунално где је главни био [REDACTED] да иду по селима Хранча, Церовац, Борковац, Суха, без оружја да пусте стоку или је напоје, да побијену стоку покопају као и да лешеве људи покупе на гомилу на једно место, да су у мају месецу отишли су у Борковац, после прогона што је био да скупљају лешеве, да је то било у једном потоку код куће [REDACTED], да је дошао и тракториста у чији трактор су их потоварили, а и багериста, да су им пет, шест војника, опишаних на нулу и маскираних, гласно, јасно и оштро наредили да иду у поток где има 11 људи убијених, да их потоваре у трактор и ставе под орах на тој њиви где ће доћи ровокопач да ископа јаму где ће их ставити, да је у потоку препознао [REDACTED] који је био старости преко 60, 70 година и којег је познавао, да је видео да је оружјем убијен и да су два метка прошла кроз њега те да му је са леђа пуцано у потиљак, да је препознао и [REDACTED] којег је добро познавао, да је код свих које су потоварили видео да су са леђа побијени, да су нашли и једног [REDACTED] једну жену [REDACTED] и једну девојку од петнаестак година [REDACTED] која је била у фармеркама и блузици, са ташницом у руци коју је скинуо по наредби једног а у којој су били шминка, чешаљ, да је [REDACTED] пре две године дошао код њега како би је нашао и да му је баченом чарапом показао место где су закопани, а да их је међународна заједница повадила све из те раке.

-исказа сведока [REDACTED] који је навео да је почетком рата мобилисан и распоређен у радну обавезу у ЦЗ општине Братунац где је радио по наређењу [REDACTED] да је у мају месецу 1992.године, око 6 сати ујутру код њега кући дошао [REDACTED] и рекао му да се спреми и крене за њим, да је трактором марке ИМТ 560 са кабином, црвене боје којег је задужио за потребе ЦЗ кренуо, да су дошли до куће [REDACTED] да је зауставио трактор испред куће а да су радници са приколице заједно са [REDACTED] кренули ка потоку, да је возњом уназад ушао у поток на дужини од око 100 метара од [REDACTED] куће, да је изашао из кабине трактора и да је на горњој страни од потока на 3,4 метара видео 6 врећа СМБ боје по чијем облику је могао да закључи да се унутра налазе тела, да је од присутних сазнао да су то тела убијених Муслимана и то [REDACTED] и [REDACTED], да је по [REDACTED] наређењу трактором одвезао тела до њиве [REDACTED] која је била изнад [REDACTED] куће и да су код једне крушке радници вреће са телима скинули, да је, када је одлазио са тог места већ био дошао ровокопач којим је руковао [REDACTED] од којег је касније сазнао да је испод

стабла крушке у њиви [REDACTED] ископао гробницу у коју су затрпане вреће са телима.

-записника Кантоналног тужилаштва Тузланског кантона о ексхумацији бр. КТА-609/04 од 29.04.2004. године из ког је утврђено да је иста извршена дана 29.04.2004. године на локалитету Реповац (Борковац) и Суха, општина Братунац, у њиви власништво [REDACTED] поводом ексхумације више скелетних остатака људског порекла, са фотодокументацијом места Братунац – Реповац, МУП Тузла бр: 08-02/3-5-04.6-3132/04 од 10.05.2004. године и цртежом лица места Братунац – Реповац, МУП Тузла бр: 08-02/3-5-04.6-3132/04 од 04.05.2004. године. Даље је утврђено да су, након што је ископана земља у дубини од око 1 метар пронађени скелетни остаци људског порекла више особа, да је сваки скелетни остатак означен посебним бројем и ознакама и то: 1. комплетни скелетни остаци са ознаком бр.РЕП-1/1 Б са плитким ципелама црне боје, чарапама, шушкавцем, горњим и доњим делом тренерке, плетеним џемпером, црним каишем, ветровком смб, возачком дозволом на име [REDACTED], две нечитљиве личне карте, црвеним пасошем и таблетама против болова, 2. комплетни скелетни остаци са ознаком бр.РЕП-1/2 Б са вуненим плетеним џемпером плаве боје, јакном од балон платна, доњим делом тренерке зелене боје, поставе од панталона и патикама броја 38, бело зелене боје, 3. комплетни скелетни остаци са ознаком бр.РЕП-1/3 Б са полу дубоким ципелама црне боје са рајсфешлусом са стране, плавим чарапама, црним каишем са током, плавим џемпером и ветровком смб, 4. комплетни скелетни остаци са разбијеном лобањом и ознаком бр.РЕП-1/4 Б са ципелама хтз црне боје, платненим панталонама, уским црним каишем, џемпером ручне израде на в, карираном кошуљом, теспихом, упаљачем, хемијском оловком, јакном, омотом за докуманта, бочицом са лековима, наочарама, две тоталне протезе доња и горња, металном чакијом, женским пластичним чешљем и личном картом на име [REDACTED] 5. комплетни скелетни остаци са разбијеном лобањом и ознаком бр.РЕП-1/5 Б са ципелама, панталонама, кошуљом, џемпером, плавом јакном, нечитљивом личном картом и возачком дозволом и картицом предузећа [REDACTED], 6. комплетни скелетни остаци са разбијеном лобањом и ознаком бр.РЕП-1/6 Б са џемпером ручне израде, јакном, чарапама и плитким патикама, 7. комплетни скелетни остаци са разбијеном лобањом и ознаком бр.РЕП-1/7 Б са плетеним црвеним џемпером, сиво плавим панталонама, чарапама и црним кожним патикама и 8. комплетни скелетни остаци са разбијеном лобањом и ознаком бр.РЕП-1/8 Б са шареном црвено црном јакном у чијем џепу је била црна марама са ружама, вуненим џемпером, белим патикама броја 38 и рајсфешлусом од фармерки те да су сви остаци и предмети упаковани у 8 врећа са горе наведеним ознакама, транспортовани и предати УКЦ Тузла, Поликлиници за патологију, имунологију, микробиологију и молекуларну медицину, као и да би се, према подацима добијеним од Федералне комисије одељења Тузла и сведока [REDACTED], могло радити о лицима из села Борковац, страдалим 20.05.1992.године: 1.

[REDACTED], 2.
[REDACTED], 3.
[REDACTED], 4. [REDACTED] 5.
[REDACTED] 6. [REDACTED]
[REDACTED] 7.
[REDACTED] и 8.

-записника о утврђивању идентитета експертног тима Тузла који су сачињени на основу записника Кантоналног тужилаштва Тузланског кантона о ексхумацији бр. КТА-609/04 од 29.04.2004. године и уз које су достављене потврде о смрти ЈЗУ УКЦ Тузла, па је тако из наведеног утврђено да су посмртни остаци регистровани под бројем РЕП-1/1 Б остаци [REDACTED] код којег је

узрок смрти наступеле дана 20.05.1992.године неутврђен, да су посмртни остаци регистровани под бројем РЕП-1/2 Б остаци [REDACTED] код које је узрок смрти наступеле дана 20.05.1992.године стрелно озлеђивање грудне краљежнице, да су посмртни остаци регистровани под бројем РЕП-1/3 Б остаци [REDACTED], код којег је узрок смрти наступеле дана 19.05.1992.године могуће стрелно повређивање грудног коша десно, да су посмртни остаци регистровани под бројем РЕП-1/4 Б остаци [REDACTED], код којег је узрок смрти наступеле дана 20.05.1992.године разорење главе вероватно стрелног порекла, да су посмртни остаци регистровани под бројем РЕП-1/5 Б остаци [REDACTED] код којег је узрок смрти наступеле дана 19.05.1992.године стрелно озлеђивање главе и грудне краљежнице, да су посмртни остаци регистровани под бројем РЕП-1/6 Б остаци [REDACTED] код којег је узрок смрти наступеле дана 21.05.1992.године вероватно стрелно повређивање доњег дела вратне и горњег дела грудне краљежнице, да су посмртни остаци регистровани под бројем РЕП-1/7 Б остаци [REDACTED] код којег је узрок смрти разорење главе вероватно стрелног порекла, те да су посмртни остаци регистровани под бројем РЕП-1/8 Б остаци [REDACTED] код које је узрок смрти наступеле дана 20.05.1992.године разорење главе вероватно стрелног порекла.

-извештаја о судско-медицинској експертизи УКЦ Тузла извршених од стране судског вештака проф Зденка Цихларжа, из којих је утврђено да је експертиза случаја БР-РЕП-1/1Б извршена дана 07.05.2004. године, те да се ради о посмртним остацима који по антрополошко-морфолошким карактеристикама припадају особи мушког пола, старости од 26 до 45 година, висине од око 180 цм, да је узрок смрти несигуран, да недостају два десна ребра, један грудни краљежак, тртична кост, држак грудне кости, поједине кости обе шаке и оба стопала, да су одломљене кости лица обострано, више десно, са одломом стражњег наставка доње вилице десно и пм преломом леве половине тела исте, да постоји дефект надплећке обе лопатице те подгребене јаме десне лопатице, оштећење предњих крајака ребара обострано и спољног крајка десне кључне кости као и прелом горњег крајка десне раменице, као и да је за ДНК узет исечак десне бутне кости и зуб, да је експертиза случаја БР-РЕП-1/2Б извршена дана 06.05.2004. године, те да се ради о посмртним остацима који по антрополошко-морфолошким карактеристикама припадају особи женског пола, старости од 28 до 49 година, висине од 154 до 162 цм, да је узрок смрти стрелно озлеђивање вратне и горњег дела грудне краљежнице, да недостају обе јагодичне кости лица, мањи део горње вилице, кости обе шаке и поједине кости оба стопала, тртична кост и десна колена чашица, да постоје повреде и то вишеструка изломљеност V-VII вратног те I и II грудног краљешка са одломима унутрашњег крајака оба прва и другог левог ребра, дефект надплећке и подгребене јаме обе лопатице те одлом главице IV и V кости десно и V кости левог доручја шаке, као и да је за ДНК узет исечак десне бутне кости и зуб, да је експертиза случаја БР-РЕП-1/3Б извршена дана 06.05.2004. године, те да се ради о посмртним остацима који по антрополошко-морфолошким карактеристикама припадају особи мушког пола, старости од 26 до 44 година, висине око 178 цм, да је узрок смрти могуће стрелно повређивање грудног коша десно, да недостају кости обе шаке и оба стопала, да постоје повреде и то прелом и дефект средишњег дела тела десне кључне кости, фрагментираност ребара десно (II- IV, VI-VIII), могуће стрелног порекла, оштећење надплећке леве и подгребене јаме обе лопатице, да је могућ стари прелом унутрашње половине тела десне кључне кости, те да је за ДНК узет исечак десне бутне кости, да је експертиза случаја БР-РЕП-1/4Б извршена дана 06.05.2004. године, те да се ради о посмртним остацима који по антрополошко-морфолошким карактеристикама

припадају особи мушког пола, старости од 49 до 72 године, висине око 175 цм, да је узрок смрти разорење вероватно стрелно главе, да недостају 2 лева ребра, тртична кост, поједине кости обе шаке и оба стопала, да постоје повреде и то вишеструка изломљеност костију лобање, углавном костију лица, базе и делова свода уз недостајање појединих фрагмената, дефект надплећке и подгребене јаме обе лопатице, фрагментираност ребара обострано, недостајање трупова II грудних и I слабинског краљешка, прелом доњег крајка десне палчане кости и оштећење леве половине крстаче, као и да је за ДНК узет исечак десне бутне кости, да је експертиза случаја БР-РЕП-1/5Б извршена дана 06.05.2004. године, те да се ради о посмртним остацима који по антрополошко-морфолошким карактеристикама припадају особи мушког пола, старости од 49 до 72 године, висине око 176 цм, да је узрок смрти стрелно повређивање главе и грудне краљезнице, да недостају поједине кости обе шаке и оба стопала и 2 десна ребра, да постоје повреде и то вишеструка изломљеност костију лобање уз недостајање појединих фрагмената са одломом спољног дела леве половине доње вилице, вишеструка изломљеност II-VIII грудног краљешка, прелом са мањим дефектом горњег дела тела обе кости леве подлактице у истом нивоу, оштећења предњих крајка ребара обострано, нагриженост горњег крајка леве гољенице и горњег крајка обе лисне кости и оштећење и дефект обе лопатице те десне препонске кости, као и да је за ДНК узет исечак десне бутне кости и зуб, да је експертиза случаја БР-РЕП-1/6Б извршена дана 06.05.2004. године, те да се ради о посмртним остацима који по антрополошко-морфолошким карактеристикама припадају особи мушког пола, старости од 26 до 50 године, висине око 174 цм, да је узрок смрти вероватно стрелно разорење доњег дела вратне и горњег дела грудне краљезнице, да недостају поједине кости обе шаке и оба стопала и тртична кост, да постоје повреде и то вишеструка изломљеност VII вратног те I и II грудног краљешка, фрагментираност предњих крајка II-V левог ребра те II и III десног, оштећење надплећке десне и подгребене јаме обе лопатице, рупаст дефект средишњег дела крила цревне кости карлице, као и да је за ДНК узет исечак десне бутне кости и зуб, да је експертиза случаја БР-РЕП-1/7Б извршена дана 07.05.2004. године, те да се ради о посмртним остацима који по антрополошко-морфолошким карактеристикама припадају особи мушког пола, старости од 26 до 45 године, висине око 169 цм, да је узрок смрти разорење главе вероватно стрелног порекла и могуће стрелно повређивање десне половине грудног коша, да недостају поједине кости обе шаке и оба стопала и тртична кост, да постоје повреде и то прелом средишњег дела тела доње вилице са дефектом доњег руба у дужини од око 1,5 цм, ширине до око 0,6 цм, прелом унутрашње плоче лучног дела VI десног ребра са уским доње рубним дефектом у дужини од око 2 цм као и IX исте стране са дефектом доњег руба у дужини од око 0,3 цм и ширини до 0,4 цм, оштећење подгребене јаме обе лопатице, као и да је за ДНК узет исечак десне бутне кости и зуб и да је експертиза случаја БР-РЕП-1/8Б извршена дана 06.05.2004. године, те да се ради о посмртним остацима који по антрополошко-морфолошким карактеристикама припадају особи женског пола, млађе животне доби, висине од 160 до 168 цм, да је узрок смрти разорење главе вероватно стрелног порекла, да недостају поједине кости обе шаке и оба стопала, да постоје повреде и то вишеструка изломљеност костију лобање уз недостајање појединих фрагмената са одломом десног спољног дела тела доње вилице, оштећење предњих крајка ребара обострано, бочних наставака појединих грудних те трупова прва три слабинска краљешка, доњег крајка леве бутне кости, пубичне симфизе обе препонске кости карлице те надплећке обе и подгребене јаме леве лопатице, као и да је за ДНК узет исечак десне бутне кости и зуб.

-ДНК извештаја ИЦМП, извршених од стране судског вештаја проф Зденка Цихларжа, из којих је утврђено да је за ознаку случаја БР-РЕП-1/1Б могућег идентитета ██████████ извршена ДНК анализа на основу профила који су добијени од узорака кости

бр.-РЕП-1/1Б и референтних крвних узорака супруге [REDACTED] два сина [REDACTED] и мајке [REDACTED], те да резултати показују $15.2e15$ пута већу вероватноћу да је анализирани узорак кости узет са тела особе у сродству са референтним крвним узорцима него са тела несродног, случајно изабраног појединца, као и да је вероватноћа сродства већа од 99,99999 %, да је за ознаку случаја БР-РЕП-1/2Б могућег идентитета [REDACTED], извршена ДНК анализа на основу профила који су добијени од узорака кости бр.-РЕП-1/2Б и референтних крвних узорака супруга [REDACTED], две ћерке [REDACTED] и мајке [REDACTED], те да резултати показују $30.3e12$ пута већу вероватноћу да је анализирани узорак кости узет са тела особе у сродству са референтним крвним узорцима него са тела несродног, случајно изабраног појединца, као и да је вероватноћа сродства већа од 99,99999 %, да је за ознаку случаја БР-РЕП-1/3Б могућег идентитета [REDACTED], извршена ДНК анализа на основу профила који су добијени од узорака кости бр.-РЕП-1/3Б и референтних крвних узорака супруге [REDACTED], синова [REDACTED] и ћерке [REDACTED], те да резултати показују $1.81e12$ пута већу вероватноћу да је анализирани узорак кости узет са тела особе у сродству са референтним крвним узорцима него са тела несродног, случајно изабраног појединца, као и да је вероватноћа сродства већа од 99,99999 %, да је за ознаку случаја БР-РЕП-1/4Б могућег идентитета [REDACTED], извршена ДНК анализа на основу профила који су добијени од узорака кости бр.-РЕП-1/4Б и референтних крвних узорака супруге [REDACTED] сина [REDACTED] и ћерке [REDACTED], те да резултати показују $1.08e12$ пута већу вероватноћу да је анализирани узорак кости узет са тела особе у сродству са референтним крвним узорцима него са тела несродног, случајно изабраног појединца, као и да је вероватноћа сродства већа од 99,99999 %, да је за ознаку случаја БР-РЕП-1/5Б могућег идентитета [REDACTED], извршена ДНК анализа на основу профила који су добијени од узорака кости бр.-РЕП-1/5Б и референтних крвних узорака супруге [REDACTED], сина [REDACTED] и ћерке [REDACTED] те да резултати показују $51.7e12$ пута већу вероватноћу да је анализирани узорак кости узет са тела особе у сродству са референтним крвним узорцима него са тела несродног, случајно изабраног појединца, као и да је вероватноћа сродства већа од 99,99999 %, да је за ознаку случаја БР-РЕП-1/6Б могућег идентитета [REDACTED], извршена ДНК анализа на основу профила који су добијени од узорака кости бр.-РЕП-1/6Б и референтних крвних узорака ћерке [REDACTED] и сестара [REDACTED] и [REDACTED], те да резултати показују $94.9e6$ пута већу вероватноћу да је анализирани узорак кости узет са тела особе у сродству са референтним крвним узорцима него са тела несродног, случајно изабраног појединца, као и да је вероватноћа сродства већа од 99,9987 %, да је за ознаку случаја БР-РЕП-1/7Б могућег идентитета [REDACTED], извршена ДНК анализа на основу профила који су добијени од узорака кости бр.-РЕП-1/7Б и референтних крвних узорака супруге [REDACTED] и синова [REDACTED], те да резултати показују $294e12$ пута већу вероватноћу да је анализирани узорак кости узет са тела особе у сродству са референтним крвним узорцима него са тела несродног, случајно изабраног појединца, као и да је вероватноћа сродства већа од 99,99999 % и да је за ознаку случаја БР-РЕП-1/8Б могућег идентитета [REDACTED], извршена ДНК анализа на основу профила који су добијени од узорака кости бр.-РЕП-1/8Б и референтних крвних узорака мајке [REDACTED] и оца [REDACTED], те да резултати показују $725e9$ пута већу вероватноћу да је анализирани узорак кости узет са тела особе у сродству са референтним крвним узорцима него са тела несродног, случајно изабраног појединца, као и да је вероватноћа сродства већа од 99,99999 %.

Наведену писмену документацију и то записник Кантоналног тужилаштва Тузланског кантона о ексхумацији бр. КТА-609/04 од 29.04.2004. године, са фотодокументацијом места Братунац – Реповац, МУП Тузла бр: 08-02/3-5-04.6-3132/04

од 10.05.2004. године и цртежом лица места Братунац – Реповац, МУП Тузла бр: 08-02/3-5-04.6-3132/04 од 04.05.2004. године, суд је у потпуности прихватио, с обзиром да су састављени од стране овлашћених лица у прописаној форми и у складу са законским одредбама. Такође, суд је прихватио и записнике о утврђивању идентитета експертног тима Тузла, потврде о смрти ЈЗУ УКЦ Тузла, извештаје о судско-медицинској експертизи УКЦ Тузла извршених од стране судског вештаја проф Зденка Цихларжа и ДНК извештаје ИЦМП нашавши да су да су исти јасни, аргументовани, детаљно образложени и дати у свему у складу са правилима струке и науке.

Надаље, број и статус жртава, у кривичноправном смислу оштећених [REDACTED]

[REDACTED] и [REDACTED], суд је утврдио и из исказа свих испитаних сведока, код очевидаца на основу непосредних, а код сведока и оштећених на основу посредних сазнања. Време и место наступања смрти ових лица, узрок смрти и њихов идентитет и национална припадност у овом кривичном поступку, нису ни оспоравани.

Наиме, сведоци очевици [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] су лица која су потпуно неспорно, јер то говори садржина њихових исказа, као и писани докази, била присутна, у критично време на самом месту догађаја о којем се суди, обзиром да су преживели критични догађај. Дакле ти сведоци су, уверен је суд у то, изнели своја искрена и потпуна сазнања о окривљеном, одређеним елементима његове личности, његовом понашању пре и током догађаја, али и о изгледу жртава, оштећених, њиховим физичким карактеристикама, апроксимативним годинама старости, статусу у односу на учешће у рату, о њиховом броју и полној структури, те на крају и о њиховом изгледу и понашању, непосредно пре смртног тренутка и у самом тренутку смрти. Пошто су њихови искази већ детаљно пренети у разлозима ове пресуде, суд их на овом месту неће поново интерпретирати, констатујући управо оно што је у овом ставу већ учињено, да су сви искази детаљни и да је у њима изнето истинито и искрено сазнање сведока о предмету испитивања.

Чак и површним поређењем ова четири исказа, очито је да се ради о садржински готово истоветним исказима. Искази се, као што је након интерпретације њихове целовите садржине речено, разликују само у мери коју условљавају индивидуалне способности памћења и репродукција, али и доживљаја проживљеног, сваког појединачног сведока. Сведоци [REDACTED] и [REDACTED] су познавали окривљеног Новака Стјепановића званог Крке пре критичног догађаја. Сведок [REDACTED], у поређењу са њима тројицом оптуженог Стјепановића званог Крке, није га у свом исказу на главном претресу директно идентификовао, за разлику од навода у свом писму, „неки Крке из Саса“ што значи да га дотле скоро није ни познавао, али је дао опис особе са нарацастом, жутом косом која особа није била ни [REDACTED] ни [REDACTED] које је знао од раније, тако да овакав опис, по налажењу суда као карактеристичан по боји косе се може односити само на оптуженог, како су његов изглед у критично време и други сведоци описивали. Сведок [REDACTED] у критично време тек пунолетан, по налажењу суда није ни морао да оптуженог од раније и пре критичног догађаја примети и запамти и по изгледу и понашању као што је то случај са сведоцима [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED].

С обзиром на изричитост идентификације оптуженог, који је оспоравао да је ово кривично дело извршио и да је био у саставу групе која га је извршила, од стране ове тројице очевидаца суд је нашао да није од значаја и да не омета закључак да је доказано да је оптужени Стјепановић био у критично време на критичном месту и предузимао

инкриминисане радње то што је, 32 године после критичног догађаја, а у свом првом исказу, сведок [REDACTED], путем видеоконференцијске везе, гледајући у оптуженог, не у крупном плану, навео да окривљени изгледа као човек који је пуцао, али да је тада имао црну косу, односно да се став браниоца оптуженог да га овај сведок и није препознао те да оптужба нема доказа у односу на ову чињеницу не може прихватити.

Сведоци – оштећени [REDACTED] и [REDACTED] наводе да се догађај десио дана 20.05.1992.године, док сведок [REDACTED] наводи да је то било 19.05, а можда и 20. предвече, из чега је суд утврдио да се критични догађај збио управо 20.05.1992. године, како је то и наведено у чињеничном стању изреке, али и оптужници Јавног тужилаштва за ратне злочине, па чињеница да из потврда о смрти ЈЗУ УКЦ Тузла, произилази да је код [REDACTED] и [REDACTED] смрт наступила дана 20.05.1992.године, код [REDACTED] и [REDACTED] 19.05.1992.године, а код [REDACTED], 21.05.1992. године, није утицала на другачије уверење суда обзиром да је неспорно утврђено да је смрт код свих оштећених наступила истог дана, након критичног догађаја, дакле 20.05.1992.године.

Дакле, оценом исказа горе именована четири сведока очевица, сваког засебно и у вези са осталима, те додатном провером кроз оцењену садржину писмене документације, очито је да је суд морао поверовати наведеним доказима, зато што је садржина свих доказа, већ је то речено, међусобно сагласна и комплементарна, сваки доказ потврђује својом садржином истинитост осталих, тако чинећи чврсту логичку целину, која се не може оспорити ни једним могућим другим доказом. Уједно, оваква подударност садржина изведених доказа један је од чврстих основа за даљу веру у њихову истинитост, у делу чије образложење предстоји, а који се односи на кључни део утврђења, сам критични догађај.

У исказу ових сведока је садржан цео критични догађај и то онако како се као такав најверодостојније може описати, исказима четири различита сведока који су присуствовали догађају и исти преживели. Ови сведоци су сваки појединачно своја чула оријентисали на детаље који се њему чине најважнијим и окупирају његову пажњу. Због тога је суд утврдио сваки детаљ овога догађаја, од тога како су цивили 20.05.1992.године пронађени у напуштеном каменолому недалеко од села Борковац и одведени до куће [REDACTED], а затим до падине према оближњем потоку, колико их је било, како су изгледали, полну и старосну структуру тих цивила, њихово понашање и понашање војника према њима. Ови сведоци су сагласни у томе да се критични догађај збио у послеподневним сатима, да су се сви оштећени крили у шуми, близу својих кућа, при чему су сведоци [REDACTED] и [REDACTED] навели конкретно место, па је тако сведок [REDACTED] навео да су се крили близу малог поточића, сведок [REDACTED], на локалитету мајдана, а сведок [REDACTED] да су се преко дана скривали у једном напуштеном каменолому обраслем трњем. Такође, наведени сведоци су сагласни да су из шуме напослетку одведени оближњег потока, где су поређани и окренути лицем према потоку, и где је на њих пуцано из ватреног оружја, те да их је Стјепановић Новак ударао шакама и ногама по свим деловима тела, одузимао новац и драгоцености уз псовке на етничкој и верској основи.

Сведоци очевици, оштећени, [REDACTED] и [REDACTED] наводе поименично све жртве критичног догађаја које су видели пре и након истог, а што је потврђено и писаном документацијом наведеном на странама од 67 до 70 ове пресуде. Надаље сведоци се слажу да је било 12 мушкараца и 2 жене.

Такође, статус жртава јединствено описују и дефинишу сви испитани сведоци, сви доследно наводећи да је несумњиво реч о цивилима.

Дакле, уз све посебности у перцепцији сваког појединог сведока и отежице укупне атмосфере, те протек година, очито је да су искази сведока јединствени и комплементарни, надопуњују један другог, због чега је суд и поверовао у њихову садржину и прихватио их као доказ.

Иако су ови докази без икакве дилеме садржински јасни, тачни и истинити, подударни и комплементарни, ипак налаз о есхумираним лешевима, записници о утврђивању идентитета, потврде о смрти, извештаји о судско-медицинској експертизи те ДНК извештаји у стручном, а најпосле у доказном смислу, без икакве дилеме потврђују истоветност настрадалих лица и који је узрок смрти тог лица, ако је насилан, какве су повреде констатоване и какав је механизам настанка тих повреда. Суд је наведене доказе напред навео детаљно, па на овом месту само закључује, као што је већ учинио на наведеним странама, али овога пута у контексту оцене сваког доказа засебно и у односу са осталима, да је реч о аутентичним и истинитим доказима који својим садржајем потврђују садржај исказа сведока очевидаца и оштећених, тако да заједно творе логичку чињеничну целину, која ни једним доказом није оспорена нити доведена у питање.

Дакле, окривљени Новак Стјепановић је користећи статус војника ВРС и наоружање које припада особи његовог статуса, у селу Борковац стекао, у том тренутку недостижну, супремацију над цивилним становништвом, што му је пресудно омогућило да изврши предметно кривично дело. Ово посебно и због чињенице да су оштећени, као жртве, били без икакве заштите, дословно препуштени милости оптуженог, а једновремено, они ни једним поступком, на ма који начин нису изазвали најбруталније могуће поступање окривљеног, већ су се понашали попутно у складу са његовим захтевима и наредбама, те нису имали могућност да се заштите или спасу своје животе, на било који начин.

Из изведених доказа се поуздано утврђује да је оптужени Новак Стјепановић у групи са још четири припадника Војске Републике Српске и уз помоћ [REDACTED] учествовао у проналажењу и хапшењу групе од 14 цивила бошњачке националности, а потом и уз помоћ [REDACTED], који су спречавали заробљене цивиле бошњачке националности да се удаље са лица места, да их је Стјепановић Новак ударао шакама и ногама по свим деловима тела, одузимао новац и драгоцености уз псовке на етничкој и верској основи, а након злостања ова група је одведена до падине према оближњем потоку, где су поређани и окренути лицем према потоку, и где је на њих пуцано из ватреног оружја, којом приликом су смртно страдали, што произлази из чињенице да преживели сведоци врло детаљно и уверљиво описују радње које је он предузео.

Неспорно је да је преживели [REDACTED] изгубио живот касније, 1995.године, а [REDACTED] да је преминуо после подизања оптужнице, у Аустрији о чему је суд обавештен од локалног државног органа, тако да они у овом кривичном поступку нису могли бити испитани, а посебно је сведок [REDACTED] уверљиво и логично потврдио оно што су сведоци очевици навели да је међу преживелима једино [REDACTED] био телесно повређен, из ватреног оружја, и да је те повреде надживео, тако да његова смрт није директно проузрокована критичним догађајем, док је евидентно да сведок-оштећени [REDACTED], отац [REDACTED] и

пок. [REDACTED] према његовом исказу зна за идентитет све шесторице извршилаца, очигледно на основу својих контаката, (да му је [REDACTED] рекао да их је опколила група четника међу којима су били [REDACTED], Стјепановић Новак, [REDACTED] и [REDACTED] а да су његову ћерку [REDACTED], Новак, [REDACTED] и [REDACTED], одвојили и одвели у [REDACTED] кућу, да му је добар познаник [REDACTED] рекао у поверењу да је са овом шесторицом био и [REDACTED] у полицијској униформи) међутим у односу на лица која је он навео, а која нису обухваћена ни предметом оптужнице ни оптужницом Тужилаштва БиХ, у којој су [REDACTED] и [REDACTED], осталу тројицу или четворицу лица преживели сведоци не наводе, те је у односу на ово исказ сведока [REDACTED] суд ценио са резервом и те чињенице не сматра утврђеним. Сведок [REDACTED] за извор својих информација помиње [REDACTED] за кога наводи да је касније преминуо те се чињенице о идентитету осталих саизвршилаца који у оптужници нису именовани нису могле проверити, нити је било предлога од стране странака у поступку да се то учини, а суд је нашао да то у овом кривичном поступку и није неопходно. Лице [REDACTED], односно [REDACTED], кога већина сведока помиње, није пре подизања оптужнице, колико је овом суду познато, испитивано као могући сведок, а његов рођак [REDACTED] је навео да је он у међувремену умро. У оптужници ТРЗ РС је предложено да се као докази изведу читањем транскрипти саслушања [REDACTED] и [REDACTED] као сведока одбране из кривичног поступка пред судом БиХ где су били оптужени, што је учињено на основу члана 406 ст.1 тач.5 ЗКП с обзиром да су то искази саизвршилаца према којима је поступак раздвојен и познато је да је и правноснажно окончан и суд је ценио да ова двојица, како је напред детаљно наведено, у таквим својим исказима оптуженог Стјепановића нису теретили, те је суд оценио да то не представља доказ одбране опт. Стјепановића јер су такве исказе њих двојица дали у склопу своје одбране да нису криви за оно зашта су оптужени као што то није ни исказ сведока [REDACTED] што је ТРЗ РС предложило на припремном рочишту, а овај исказ сведока [REDACTED] се пре свега односио на оптужене [REDACTED] и [REDACTED] јер је дат у „њиховом“ кривичном поступку чији предмет није било утврђивање кривице Новака Стјепановића. Тако изрека правноснажне другостепене пресуде [REDACTED] Суда БиХ [REDACTED], којом су [REDACTED] и [REDACTED] оглашени кривим за кривично дело из чл.172 ст.1 тач.х) у вези са тачком а) и ф) КЗ БиХ, уопште не садржи име ни радње Новака Стјепановића, али с обзиром да Новак Стјепановић формално није имао никакво место у том кривичном поступку, ово такође није доказ његове одбране, како је то бранилац оптуженог истицао. Како је суд оценио да су претходно изведени докази довољни за потпуно утврђивање чињеничних стања и доношење правилне и законите пресуде, суд је одбио предлог стављен у оптужници да се као сведоци испитају [REDACTED] и [REDACTED], наставши да би извођење ових доказних радњи беспотребно одуговлачило трајање кривичног поступка, при чему су сведоци [REDACTED] и [REDACTED] тврдили да је [REDACTED] своју казну издржао, а да је [REDACTED] у бекству и да није издржао казну на коју је осуђен, тако да овај податак треба сматрати поузданим. Што се тиче сведока-оштећеног [REDACTED], Јавни тужилац је одустао од предлога да се он позива и испита на главном претресу, јер је преминуо [REDACTED].

С обзиром на детаљност и исцрпност сведочења четворице преживелих, искази сведока [REDACTED] и [REDACTED] нису битно допринели утврђивању чињеница, осим што из њихових исказа произилази да је до критичног догађаја заиста и дошло и то на месту како се то у оптужници наводи.

Суд посебно истиче да је приликом оцене веродостојности и убедљивости исказа сведока [REDACTED], чију је истинитост оптужени изразито негирао, имао у виду

да је овај сведок неспорно испољио надпросечну заинтересованост за овај кривични поступак, како је претходно наведено, није таио да се [REDACTED] једном приликом лажно представио као [REDACTED], а управо је [REDACTED] у свом сведочењу пред судом БиХ наводио да је од њиховог градског брице чуо како је [REDACTED] рекао „ми не знамо ко је, али ћемо пријавити [REDACTED], он зна ко је“. Сведок [REDACTED] је ради испитивања овом суду приступио лично, и поред својих година не тражећи употребу видеоконференцијске везе што се дешава у мањем броју случајева. Међутим, с обзиром на непосредност главног претреса, суд је напред наведени исказ овог сведока на главном претресу па и у целини оценио поузданим и веродостојним, уверљивим и доследним, такође захваљујући исцрпном суочењу са оптуженим које је сам сведок желео и којом приликом је у потпуности код својих ранијих навода остао. Стога је суд нашао да се код овог сведока потреба за правдом није претворила у жељу за слепом осветом из које би теретио било кога ко је оптужен, а значајно је напоменути да је такође узричито тврдио да оптужени није онај војник који је на њих пуцао што је суд оценио истинољубивим.

б)

Чињенично стање у погледу кривичноправних радњи учињених од стране окр.Новака Стјепановића, а на штету [REDACTED] утврђено је из следећих изведених доказа и то:

-пре свега исказа саме оштећене која је навела да је живела у Сасама, до заробљеништва у мају 1992.године, [REDACTED] са родитељима, сестром [REDACTED] и братом, а да су сестре [REDACTED] и [REDACTED] отишле из Саса пре маја 1992.године, да се у другој половини маја месеца у јутарњим сатима, испред њиховог стана појавило 6 до 7 војника у униформама и са пушкама, међу њима је препознала [REDACTED], којег је од раније познавала, а мисли да је са њим у друштву био и [REDACTED], да су врата развалили и улетели у њихов стан, да им је [REDACTED] наредио да крену према комплексу рудника удаљеном око један километар, да су их увели у једну већу просторију где је затекла цивиле муслимане, да је видела [REDACTED] и [REDACTED], њихове родитеље и њихова два брата који су били деца, да су ту били затворени и да нису смели нигде да излазе, да су једног дана у рудник довели њој од раније познату [REDACTED] са оцем и тетком [REDACTED], да их је највише у просторији било око 60, да је почетком јуна у првој седмици међу прозванима са списка за које је речено да иду на размену били и њени родитељи које је кроз прозор видела да се пењу у камион што је био последњи пут да их је видела живе, да су у просторији поред ње остали сестра [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED], [REDACTED] са двоје деце и мисли да је била још једна девојка из Братунца, да је ту ноћ одведена она, њена сестра [REDACTED] и комшиница [REDACTED] у Братунац у неку кућу, где нису биле дуго, али да су биле закључане, да им је [REDACTED] рекао да се чувају да не буду силоване, да су њих три силоване у једној кући у Братунцу, да су их ставили у неко возило, и њу, [REDACTED] и [REDACTED] одвезли у другу неку кућу у Братунцу, да су све три биле у различитим собама и да је ујутру видела сестру и комшиницу којима је на лицу видела да је нешто било, да није знала шта јер тада нису уопште причале, ваљда им је било тешко и било их је срамота, да се први дан њој није десило ништа, зна да је [REDACTED] и [REDACTED] било, да су касније ушли [REDACTED] и још неки војници, међу којима је видела и препознала војника, чији је знала надимак „Крке“ и којег је знала од раније када је пролазио кроз Сасе и њиховом Колонијом са друштвом, да са њим није имала неки контакт, као дете га је виђала, зна да се презивао Стјепановић, што је знала јер је његов брат ишао са њом у школу а касније је сазнала да се зове Новак, знала је да је он старији и од ње и од њених сестара, да је живео у насељу Јаруга

које је на удаљености од мање од километар од њеног насеља Колонија, био је средње висине, виши од ње, имао је светлу ретку косу, риђе боје, био је мало проћелав изнад чела, није био ни дебео ни мршав, светлог тена и колико се сећа имао је пеге по лицу и рукама, да јој је неко од војника, могуће да је и „Крке“ наредио да се попне на спрат у собу, што је морала да уради, да је одмах за њом ишао „Крке“ који је затворио врата собе и легао на кревет, да је она стајала на средини собе, укочена као кип и чекала да види шта ће да јој се деси, уплашена, да се сећа да је тада добро знала ко је „Крке“, о њему је још у Сасама чула све најгоре што је вероватно утицало на то да је беспоговорно слушала све његове наредбе, бојећи се за свој живот, да јој је наредио да се скине што је она морала да учини, само да јој не би учинио нешто нажао, да је скинула доњи део гардеробе стојећи још увек на сред собе, након чега јој је „Крке“ наредио да приђе и легне на кревет, после чега ју је силовао, да је није ударао и било шта говорио, да јој је тело било згрчено, била је невина, да је када је ушао у њу, осетила бол и дрхтавицу, да не зна тачно колико је то трајало, ваљда због изгубљености и страха, била је као у неком другом свету, да јој је, након што је свршио у њу, наредио да оде да се истушира, није пружала физички отпор, можда је нешто рекла, али се не сећа, зна да је била као кип, није знала шта да ради, како да реагује јер је раније, док су били на руднику, чула пуно ствари о тој особи које се плашила а да се успротивила, има осећај да би јој се десило још нешто, зна да је дуго са себе покушавала да спере ту велику прљавштину, осећала се прљаво, јер јој се десило нешто што није желела, све време је плакала и осећала велику срамоту, а и јаку главобољу, није плакала на глас јер се плашила да је неко не чује, када је престала да плаче, просушила се и обукла, али је почела нагло да је боли глава, да је сишла степеницама доле, на први спрат куће, где јој је неко од војника, након што се пожалила на бол у глави, дао таблету и да је након што је попила таблету, не зна тачно када, али те ноћи видела сестру [REDACTED] и [REDACTED] и на основу њиховог изгледа је закључила да су и оне силоване у тој кући, да је траума силовања и губљење невиности у њој изазвало блокаду у сећању, тако да се не сећа добро наредних дана, али се сећа да јој је сестра [REDACTED] у разговору рекла да је њу силовао [REDACTED] и мисли и војник из Залазја, а да су у кући где јој се то десило, само једном, провеле тај дан, тај исти дан или сутрадан су их војници пребацили у другу кућу у којој су очекивале да ће нешто бити, међутим више се то није догађало, да су их пребацивали из куће у кућу све док их нису пребацили у Србију, у Лозницу, да је Саса напустила у јуну, а да су из Лознице отишле у околину Суботице и касније у Мађарску где је дочекала крај рата, да су у Лозници имале и она и њена сестра лекарску помоћ, да тренутно нема документацију и не зна у којој је установи била, да им је саопштила да је силована и да су то знали само ти радници што су радили у том установама, да док је била у Србији не зна тачно да ли је урадила гинеколошки преглед, имали су прегледе да се зна да су добро и да нису у другом стању, да папир о томе нема

-исказа сведокиње [REDACTED], која је потврдила околности њиховог заробљавања у Руднику Сасе, како је то описала ошт. [REDACTED], и да је препознала [REDACTED] јер живи близу ње а познавала му је и родитеље и сестру, да су почетком јуна њени родитељи и већина муслиманског становништва одведени из Рудника камионом јер им је речено да иду на размену у Кладањ и тада је задњи пут видела родитеље, да је од педесетак људи колико је укупно било, остало млађих жена и девојака, њих 7-8 и то она, [REDACTED], [REDACTED] са своје двоје деце, [REDACTED] и [REDACTED] и извесна [REDACTED] те да је после одласка њених родитеља, тај дан или неког од наредних дана заједно са сестром и [REDACTED] одведена у Братунац у неку муслиманску кућу, потврдила је да им је [REDACTED] рекао да се пазе да их не силују након чега је напустио кућу а после њега је врло брзо упала група војника од којих је препознала [REDACTED] и Новака Стјепановића званог „Крке“, да се не сећа колико је прошло од тада када су одведене у неку другу кућу

недалеко од прве где је силована од стране [REDACTED] и добро зна, иако у том моменту није знала да су исте ноћи силоване и њена сестра [REDACTED] и [REDACTED], да је њену сестру силовао Новак Стјепановић звани „Крке“ јер јој је то [REDACTED] рекла,

-исказа сведокиње [REDACTED], која је потврдила да је по избијању ратних дејстава [REDACTED] и да је живела са породицом у месту Ласавац-Сасе, општина Сребреница, да су њене комшије, Новак Стјепановић „Крке“, његова браћа [REDACTED], [REDACTED], његов брат [REDACTED] итд. били у униформама ЈНА а неки и у маскирним, да су априла месеца Срби почели да носе униформе, потврдивши да је муслиманско становништво одведено до Управне зграде рудника, она са оцем и тетком [REDACTED] 27.05.1992.године у Дирекцију рудника, где су их затворили у једну салу, да је једном прозвано око педесет имена да иду на размену па су изашли из сале и ушли у два камиона, да је остало њих осам млађих женских особа и један младић од 16 година, да су рекли да су потребне три девојке да очисте нешто у Братунцу, да су двојица војника изабрали њу и две сестре [REDACTED] и [REDACTED], да су њих три распоредили у одвојене просторије где су их ту ноћ физички злостављали и силовали, дана 4. или 5. јуна а да је увече истог дана у кућу упала група од око једанаест војника на чијем челу је био њихов комшија Новак Стјепановић „Крке“, а био је и [REDACTED], да је приметила да је „Крке“, кога познаје од раније, јер је живео у засеоку Јаруге, недалеко од куће њених родитеља и који је имао сестру [REDACTED], браћу [REDACTED] и [REDACTED], а оца су му звали [REDACTED] био њима вођа јер је свим војницима наређивао, да су из те куће све три одвезли у другу кућу коју је такође заузео Новак Стјепановић „Крке“, да су их потрпали у ауто и након неколико минута избацили испред те друге куће око 11 сати увече, где су их опет распоредили у одвојене собе и мучили и силовали, да је силовање трајало све до раних јутарњих сати, да је, док је она силована, чула и друге девојке да вриште, да је све то трајало до јутра када је по њих дошао [REDACTED] који их је одвезао у Сасе и предао [REDACTED] којем су испричале шта им се дешавало, и који је након тога позвао неке људе и наложио да се Новаку Стјепановићу забрани приступ кругу рудника, да је то јутро када су их свели у приземље куће, док су боравиле у просторији, [REDACTED] рекла, у њеном присуству, својој сестри [REDACTED] да ју је силовао „Крке“, а да је из [REDACTED] приче схватила да су [REDACTED] силовали исти војници као и њу, [REDACTED], да су до 12 сати враћене у просторије дирекције рудника, те да је од одвођења у прву кућу у Братунцу до враћања у рудник прошло, отприлике, мање од 48 часова, а да је у Лозницу прешла 19. или 22. јуна,

-исказа сведокиње [REDACTED] која је потврдила да је до почетка рата у БиХ живела у породичној кући у месту Сасе, заосеок Градина, са породицом, а да је почетком марта 1992.године комшија Крке Стјепановић, није сигурна како се зове, зна да му је отац [REDACTED], рекао њеном оцу да због рата оду одатле, да су једнога дана из шуме дошли њихов комшија [REDACTED] са којим је био Стјепановић Крке и још неколико војника, сви у униформама и одвели их у Дирекцију рудника олова и цинка Сасе, да Стјепановић Кркета добро зна јер је радио са њеним оцем у руднику, био им је комшија а и његов отац им је био кућни пријатељ, био је пегав, риђ, средњег раста и мало дебљи, осталим војницима давао је наредбе, да је од војника препознала поред њега и [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED], да је Крке рекао војнику који је ударио њеног оца у леђа, да га не дира да ће док је он жив, живети и њена породица, потврдила је и да је у Дирекцију доведено десетак људи Муслимана међу којима је препознала [REDACTED] и [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] које су звали [REDACTED] и које су имале брата [REDACTED], да су одведени по списку људи који треба да иду на размену, да је остало њих седам и то она, њена сестра [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] и њена деца [REDACTED] и [REDACTED], што је било крајем маја или почетком јуна месеца 1992.године, да је сутрадан у салу рудника ушао Крке са својим војницима и

рекао да [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] иду са њим у Братунац да очисте неку кућу, њих три није било једну ноћ и сутрадан их је лично Крке довео касно увече, биле су обучене у ролке и тада није могло на њима да се виде икакве повреде, ћутале су и биле су видно узнемирене и преплашене, да их је [REDACTED] питала шта им се десило, али оне нису хтеле да кажу у ком тренутку је [REDACTED] пришла [REDACTED] или [REDACTED] и повукла јој ролку са врата када је видела модрице и уједе и оне су тада почеле да плачу и рекле су им да су их Крке и његови војници одвели у неку кућу у Братунцу где су их све три силовали и да се по 5,6 војника ређало на њима, да јој нису рекле ко их је тачно силовао, те да су после њих три ишле на разговор код [REDACTED] коме су рекле шта им се десило,

-исказа сведокиње [REDACTED], која је потврдила исказ сестре [REDACTED] о њиховом животу у породичној кући у месту Сасе, [REDACTED] и да је почетком марта месеца 1992.године један њихов комшија српске националности, Стјепановић, није сигурна како се зове, али зна да је „Кркетов“ отац [REDACTED], који је тада био [REDACTED] рекао да покупи жену и децу и да иде јер ће бити ратно стање, да су убрзо сазнали да је Стјепановић, знала га је по надимку „Крке“ и описала је да су њих две и њене родитеље све одвели у Дирекцију рудника олова и цинка Сасе у салу за састанке где је сутрадан са својом војском дошао Стјепановић Крке, кога добро зна јер им је био комшија а и радио је са њеним оцем [REDACTED], са његовим оцем су се дружили, орао им је њиве и били су кућни пријатељи и који је средњег раста, пегав и риђ, тада је имао униформу, пиштољ за пасом и аутоматску пушку, са њим је било још неколико војника, којим је он давао наредбе шта да раде а од војника је тих дана препознала и [REDACTED] и [REDACTED], и [REDACTED], [REDACTED], такође је рекла да је један преко леђа ударио њеног оца [REDACTED] а Крке му је рекао да га не дира ни њега ни његову породицу те да ће његова породица живети док је и он жив, да је неколико дана после тога у Дирекцију рудника доведено десетак људи Муслимана, међу којима је препознала [REDACTED], [REDACTED], а такође још две девојке које је познавала из школе, [REDACTED] и [REDACTED] које су звали [REDACTED], да је, када су одведени они који треба да иду на размену, међу којима и њени родитељи и браћа, остало седам особа које нису прозвали и то њена сестра [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] деца [REDACTED] и [REDACTED] и она, да је крајем маја или почетком јуна месеца 1992.године у салу дошао Крке Стјепановић, са једним или двојицом [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] и рекао да [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] иду са њим у Братунац да очисте неку кућу, да Крке седа у ауто са њих три и да их је Крке лично довео назад, сутрадан касно увече, потврдила је исказ сестре [REDACTED] и да су биле обучене у ролке тако да у том тренутку на њима нису могли да виде никакве повреде, да су ћутале и биле видно узнемирене, да их је [REDACTED] питала шта им се десило али оне нису хтеле да кажу, а једној од њих, мисли [REDACTED], је пришла и повукла ролку са врата када је видела модрице и уједе и да су оне тада почеле да плачу и рекле су да су их Крке и његови војници одвели у неку кућу у Братунцу где су их све три силовали, да јој нису рекле ко их је тачно силовао али су казале да је то био Крке и његови војници, па су им рекле да ником о томе не причају, биле су видно узнемирене и преплашене.

-исказа сведокиње [REDACTED] која је навела да је почетком 1992.године сретала своје комшије српске националности одевене у војне маскирне униформе, сећа се да је тада видела Стјепановић Новака званог „Крке“, кога је и на претресу у суду препознала, да су његови родитељи били добри, дружили су се и пазили све до почетка рата, знала је његову браћу и да је видела наоружане и [REDACTED] и брата му [REDACTED] итд., да су им половином маја 1992.године, [REDACTED] [REDACTED] и [REDACTED] који су били у униформама и

наоружани рекли да иду са њима на размену, довели су их до Управне зграде рудника Градина, она је била у Дирекцији од негде 27., 28. маја 1992. године, њена сестрична [REDACTED] је дошла са њом и сместили их у једну од сала у којој су затекли већи број заточених Муслимана, око 30 до 40, већином жена и деце, из села око Саса и места Градина, међу којима су биле [REDACTED] и [REDACTED] и [REDACTED] са двоје деце и две сестре [REDACTED] и [REDACTED] које су често одводили - сестре [REDACTED] и [REDACTED] и [REDACTED] и [REDACTED] и [REDACTED] и говорили да требају неко чишћење да обаве и које су, када су се враћале у салу, након два до три сата биле видно уплакане, [REDACTED] јој је говорила да је ништа не пита и на [REDACTED] није било трагова удараца, а после пада Сребренице и после [REDACTED] развода, кад ју је први пут и нашла у Тузли, [REDACTED] јој је испричала све догађаје, шта је доживела и за силовања у Братунцу у једној кући.

Јасно је да је кључни и најважнији доказ за део б) оптужбе сведочење [REDACTED] [REDACTED] обзиром да по природи ствари сведока-очевидаца критичног догађаја у соби, на спрату куће у Братунцу, а између ње и оптуженог није било нити постоје материјални трагови догађаја како је у оптужници у том делу описан. Како је оптужени негирао да је до икаквог његовог сусрета са њом уопште дошло, па самим тим и обљубе под присилом, суд је њен исказ ценио са посебном пажњом и највећом критичношћу, те је исти прихватио и оценио да је веродостојан, убедљив, животно логичан и уверљив и доследан и детаљан кроз све фазе кривичног поступка. Суд је имао у виду да је оштећена [REDACTED] званично и за овај кривични поступак испитана 25 година после догађаја и након тога још седам година касније, на главном претресу, те је имао могућност да има, посредством видеоконференцијске везе, непосредан увид у њено сведочење у коме је ранији исказ детаљно потврдила и оставила утисак да њено сведочење није пристрасно и мотивисано жељом за осветом без обзира према коме или некаквом материјалном, или друге врсте, користи. Евидентно је да у оба наврата оштећена није тврдила да је оптужени према њој применио било какву силу, претходно да би обљубу остварио, нити било какву претњу за њен живот или тело, нити речима нити некаквим гестом из кога би могла или морала да закључи да таква претња постоји, што је у оваквој ситуацији могла да учини, и поред претходне опомене да је дужна да говори истину итд. и положене заклетве, што је посебно утицало на уверљивост њеног казивања и описивања критичног догађаја, као и последица које је исти на њу имао. Посредно, како је то напред наведено, суд је нашао да је њен исказ практично потврђен исказима њене [REDACTED] и још четири младе женске особе које су се у исто време практично, као и оштећена, налазиле у заробљеништву и које су сведочиле да им се догодило нешто слично, само од стране других особа. За суд није било неуверљиво што напред наведених пет сведокиња сагласно описују да оштећена [REDACTED] непосредно после критичног догађаја није о томе причала, осим рођеној сестри, тако да су оне више из њеног изгледа и околности под којима се налазе и онога што су тврдиле да се истовремено њима десило закључиле да је [REDACTED] била силована. Наиме, оштећена је несумњиво особа из конзервативне средине, очигледно патријархалног васпитања и свако признање овакве врсте, да је доживела силовање, особито са навођењем детаља, за њу је посебна непријатност, чин највеће деликатности, са непознатим последицама по њену личност и друштвени статус у постојећим социјалним условима, што особито указује на истинитост њеног исказа због чега му је суд и поклатио пуну веру.

До овакве оцене суд је дошао имајући у виду и исказе две старије сестре оштећене које су потврдиле исказ ошт. [REDACTED] и потврдиле су да су се удале пре 1992. године и отишле из Саса, тако да у руднику и у Братунцу у то време нису ни биле, а посебно сведокиње [REDACTED] која је навела да је у априлу или мају 1993. године добила поруку преко Црвеног крста од сестре [REDACTED] па је видела

да ју је послала из Мађарске, написала јој је да су били заробљени, да су били три месеца у рудничким проторијама у Сасама, да су им Срби рекли да су родитеље одвели на размену у Кладањ и да не може да јој опише шта је доживела те да ће јој испричати кад се виде, а после тога су биле у контакту путем писма па је знала да су се удале и отишле [REDACTED], да се у јуну месецу 2003.године први пут видела са [REDACTED] у Сарајеву где је дошла на 15 дана, [REDACTED] боравила је код ње и сестре [REDACTED] да јој је [REDACTED] рекла шта јој се десило док је била заробљена у Сасама и Братунцу и да јој је то први пут да се неком поверила, рекла јој је да јој је тешко да говори о томе јер ју је срамота, причала је да су одведене у Братунац и да су биле смештене у неке станове по Братунцу као и напуштене куће Муслимана да спремају и чисте собе и где су их силовали, да је њу лично током боравка та три дана у неком стану у Братунцу више пута силовао Стјепановић Новак звани „Крке“, иначе из суседног засеока, виђале су га, као деца, на аутобуским станицама када су пролазиле, да јој је [REDACTED] испричала и да јој се [REDACTED] поверила да је била силована од стране српских војника, кроз плач јој је [REDACTED] говорила како јој је жао што је невиност изгубила у силовању од стране Кркета и да никад неће прежалити што није спавала са својим момком којег је имала непосредно пред рат и за којег је требала да се уда, као и сведока [REDACTED] која је навела да су јој сестре [REDACTED] и [REDACTED] причале како су заједно са родитељима одведене од стране српске војске из стана у Сасама у просторије дирекције рудника у Сасама где су биле заробљене око десетак дана, да су јој причале да су током заробљеништва из дирекције рудника вођене, али шта се тачно са њима дешавало није сигурна, углавном су јој говориле да су свашта преживеле, нису имале снаге да причају о детаљима, да јој се прошле године (2016.) када је [REDACTED] била, отворила, па јој је испричала да су и она и друга сестра [REDACTED] силоване у Братунцу у некој кући, ноћу, док су биле затворене у руднику Сасе, од стране српских војника, да је њој пришао неки Крле или Крке из Јаруге и рекао да иде горе на спрат, да је отишла у собу на спрат и да је он дошао за њом, легао на кревет на леђа а њој рекао да се скине, а након што је урадио то што је хтео, рекао јој је да иде до купатила и да се врати доле у собу код осталих девојака, рекла јој је и да њен муж не зна да је силована и да нема храбрости да му то каже, такође јој је рекла да јој је јако дуго требало да јој то исприча јер је било срамота, али да је највише о томе причала са сестром [REDACTED] која је све то и прошла, а и ова сведокиња је на главном претресу за оптуженог у судници навела да га познаје, да је то Новак Стјепановић, фацу му познаје, мало жуту, са пегамма, да је 1991.године имао као наранцасту, не ретку, косу и пеге, зна да има брата [REDACTED] који је ишао са њом и са [REDACTED] у школу, нису комшије, места им нису удаљено пуно, зна да је долази често у колонију Сасе, у продавницу поред њеног стана где је седео са њеним комшијама [REDACTED] и [REDACTED].

Према томе, оклевање оштећене [REDACTED] да и својима најближима детаљно повери шта јој се десило, имајући у виду ове исказе сведокиња [REDACTED] и [REDACTED], добија додатно на уверљивости и смислу.

Бранилац оптуженог је основано истицао да је сведокиња [REDACTED] првобитно изјавила да јој је, колико јој је остало у сећању, [REDACTED] рекла да је њу силовао [REDACTED], међутим суд је нашао да оваква несагласност, коју је сведокиња на главном претресу донекле кориговала, не доводи у сумњу крајњи закључак да је извршилац управо опт.Стјепановић, зашта постоје знатно више и по садржини аутентичнијих доказа.

Суд истиче да је уочавање, памћење и препознавање оптуженог од стране оштећене и осталих девојака – сведокиња са којима се налазила у просторијама дирекције рудника „Сасе“ и у кући у Братунцу тим пре убедљивије што оне сагласно

описују не само његов карактеристичан изглед односно ретку боју косе, него и његово упадљиво понашање којим се оставља утисак да је он нека врста вође другим војницима, односно да је сам оптужени својом активношћу пружио могућност овим сведокињама да им остане у сећању, на исти начин како је то био случај и код сведока убиства цивила дана 20.05.1992.године, под а) ове пресуде, што је у овом образложењу претходно детаљно описано. Није спорно да је пре оружаног сукоба у БиХ оптужени већ био добровољац у Српској Крајини, да то своје искуство и спремност није скривао и да је то било познато у њиховој малој средини.

Како је напред детаљно наведено остали сведоци нису имали посебних и ближих знања о критичном догађају, а од извесног значаја био је исказ сведока [REDACTED] који је потврдио да су са њим у школу ишле женске особе по презимену [REDACTED], да су им оца звали [REDACTED] и да је имао четири ћерке и једног сина, да му је познато да је привођено муслиманско становништво до просторија Дирекције рудника Сасе, смештено у сали радничког савета у склопу зграде, да је лично једном отишао до зграде Дирекције и када је ушао унутра видео је жене, децу и мушкарце муслиманске националности који су седели на клупама, сећа се да су међу њима били [REDACTED] а домаћи Срби су по његовом мишљењу били предвођени Новаком Стјепановићем званом „Крке“ који је родом из Јаруга и око кога су се окупили још неки војници од којих истиче [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] који су се понашали бахато и стекао се дојам да нису ником одговарали и да су ван сваке контроле командовања, да је чуо током 1992.године да је у склопу зграде Дирекције и рудника Сасе било много нељудских радњи, да су се дешавала убиства Муслимана и одвођења девојака и жена у Братунац у неколико кућа, где су жене силоване, а чуо је конкретно да су се, у стану код Поште у Братунцу, који су користили добровољци и у Кркетовој кући коју је присилно узео од [REDACTED], [REDACTED] дешавала силовања Муслиманки које су доведене из Дирекције рудника Сасе, под изговором да им наводно очисте стан, да су силоване од стране више особа, младе жене, не преко 35 година.

Суд је оценио да овакав исказ сведока, у чију непристрасност није имао разлога да сумња, такође потврђује оптужбу и додатно пружа врло неповољну слику о оптуженом и другим наведеним војницима, при чему је очигледно да овај сведок није у сродству са убијеним [REDACTED]. На такав начин суд је оценио и исказ сведока [REDACTED] који је навео да су у Дирекцији, у једном периоду у 5., а могуће и у 6. месецу, боравили цивили муслиманске националности, зна породицу [REDACTED], оца су звали [REDACTED] зна да је имао четири ћерке и једног сина и зна да су у Дирекцији биле његове две најмлађе ћерке, познаје Новака Стјепановић званог Крке, његов комшија те да су им куће на раздаљини око 500 метара, добро су се познавали и дружили пре рата, све до 1992. године, да је Крке имао неку заузету муслиманску кућу, мисли код основне школе, био је на том подручју и имао је неку групу војника, у којој су, колико се сећа, од домаћих, били [REDACTED], [REDACTED] којег је Крке убио због неких размирица, а није му познато да су из Дирекције рудника девојке извођене и вођене у Братунац да чисте куће, али је чуо да је било неких женских особа које су довођене у кућу код Новака Стјепановића.

С обзиром да се ради о сведоцима по чувењу, који не тврде да су видели оно зашта се причало да се дешавало, суд је нашао да овакви искази имају мању доказну снагу од претходно наведених исказа сведокиња, на које се логично надовезују, што се односи и на сведока [REDACTED] који потврђује да је био затворен један човек којег су звали [REDACTED] мисли да се звао [REDACTED], који је имао пуно деце, шесторо

или седморо од којих се сећа [REDACTED] сина [REDACTED], једне ћерке коју су звали [REDACTED], а најмлађој се не може сетити имена, презивали су се [REDACTED] и да познаје Новака Стјепановића, заједно су завршили основну школу, сећа се да је у том неком периоду отишао за Братунац где је заузео неку муслиманску кућу и чуо је приче да су ту довођене неке девојке али ништа лично није видео.

Са посебном пажњом суд је ценио исказ сведока [REDACTED], јер је пре подизања оптужнице навео да је Новак Стјепановић звани „Крке“ повео једну групу цивила из насеља Градина у Ранкић када су његов брат и он покушали да га спрече али је за мало дошло до инцидента, поуздано зна да их је одвео у своју кућу и сутрадан их спровео до рудника, од тада није више имао никакав контакт са Кркетом [REDACTED], јер су се посвађали, што траје до данас, а познато му је да је Новак заузео једну кућу [REDACTED] и зна из приче да је он ту, са својом групом у којој су били [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED], доводио неке девојке и жене, између осталог и неке које су извођене из Дирекције.

Овај и овакав исказ сведока [REDACTED] је у сагласности са исказима сведока [REDACTED] и [REDACTED], тако да суд није могао да прихвати промену исказа овог сведока на главном претресу, како је напред наведено у којој је о оптуженом дао сасвим другачију слику, а након чега је суд приметио и констатовао на записнику и да су се након тога у судници оптужени и сведок на непримерен начин и поздравили, иако је сведок [REDACTED] говорио како су се посвађали.

Исказ сведока [REDACTED] није садржао чињенице које су у овом поступку имале значај, осим што је навео оптуженог међу онима који су чини му се све друго радили само нису били на линији, као ни исказ сведока [REDACTED] осим што је тврдио да су на Руднику главни били [REDACTED], а често је у њиховом друштву виђао Новака Стјепановића званог „Крке“, они су имали већу власт од обичних војника и доносили су битне одлуке. По налажењу суда, овакви искази сведока на свој начин чине уверљивим понашање оптуженог какво му је стављено на терет.

Са тим у вези, суд истиче да није остало незапажено и невредновано оно што су следећи сведоци наводили, а што даје донекле другачију слику о личности и понашању оптуженог. Како је напред наведено сведоци [REDACTED] само су истакли за оптуженог, и то [REDACTED] да зна да је вођа те војске био Крке из Саса који је био добар са њеним мужем, да је он није малтретирао а и ако је хтео неко да је малтретира он је говорио да не дозвољава да ико њену породицу дира, да је један [REDACTED] хтео [REDACTED] да удари пушком у леђа али му је Новак звани Крке, кога није познавала, али су га познавали други који су били заробљени са њима и који су рекли да се он тако зове, рекао и наредио да [REDACTED] не сме да туче, док је [REDACTED] потврдио да је за време боравка у Дирекцији рудника Сасе, физички злостављан од стране извесног [REDACTED], ударио га је пушком у главу због чега је пао на земљу када му је рекао да ће га убити, али га је [REDACTED] спасио, комшија [REDACTED] након чега га више није дирао, као и да је после неког времена ушао оптужени Новак Стјепановић Крке лично и рекао да [REDACTED] нико не дира. и после тога их нико није ни дирао вероватно зато што је то рекао Крке који је тамо био вођа и којег су слушали, сећа га се као сад, мисли да је имао риђу браду и да је био проћелав, висине 1,75 - 1,80м, шта је после било са [REDACTED] не зна, случајно је чуо, мисли од своје сестре, да је убијен. Са своје стране овакве наводе су потврдиле и сестре [REDACTED] и [REDACTED].

У том смислу су и искази сведока чије је испитивање предложио браницац оптуженог, на неки начин сведока карактера оптуженог и то сведока [REDACTED] да је био очевидац догађаја када је Стјепановић хтео [REDACTED] да удари ногом или руком, из разлога што је [REDACTED] малтретирао и дирао неке девојке, али је опалио метак, мисли да није имао намеру да га убије, хтео је да заштити те девојке и сведока [REDACTED] да је једном приликом у центру Саса избио конфликт између окривљеног и другог комшије [REDACTED] јер је Новак хтео да заштити две девојке, од којих је једна била [REDACTED], које је [REDACTED] напао па је дошло до несрећног случаја, Новак је хтео да га удари али је пиштољ који је држао у руци опалио и убио је [REDACTED]. Дакле, ова сведочења се односе на догађај [REDACTED]

[REDACTED] а и сам оптужени их је потврдио и на исти начин описао укратко како је до тога и због чега дошло, о чему се изјашњавао и сведок [REDACTED].

Суд је исказе сведока-оштећених [REDACTED]

као и сведока [REDACTED]

, оштећене [REDACTED]

као и сведока [REDACTED]

и [REDACTED]

[REDACTED], ценио појединачно и у њиховој међусобној вези, па је исте прихватио као јасне, истините, међусобно претежно сагласне у погледу одлучних чињеница и непристрасно дате будући да по мишљењу суда немају разлога неосновано да терете окривљеног већ су искрено испричали оно чега се сећају. Приликом оцене исказа горе наведених сведока, суд је имао у виду да је кривично дело које је предмет овог поступка учињено пре 32 година те је немогуће очекивати да се о свим појединостима догађаја и хронологији изјашњавају на потпуно сагласан начин. По мишљењу суда, управо би у великој мери сагласни искази упућивали на чињеницу да су сведоци усаглашавали исказе за потребе поступка, да су припремани. Протек времена о догађају јасно доводи до немогућности да се исприча иста прича, са истим детаљима, што значи да се могу заборавити или помешати неки детаљи самог догађаја, посебно они детаљи који ни по чему нису карактеристични, да би их сведоци памтили толики дуги временски период, али што не значи да је услед тога нужно обеснажено њихово сведочење о главним и одлучним чињеницама, да не говоре истину, а ситне неподударности обавезно цео исказ чинити непоузданим. Суд је стога посветио посебну пажњу анализи исказа сведока не дозволивши да се уколико се појави сумња у веродостојност и поузданост исказа сведока, то тумачи на штету окривљеног.

Нашавши да је са потребном извесношћу у смислу чл.2 ст.1 тач.20 ЗКП доказана основна чињеница да је опт.Стјепановић у време и на месту како му је оптужницом стављено на терет извршио обљубу над [REDACTED] на начин како је то она описала, суд је разматрао правно питање да ли такав чин треба сматрати силовањем које је једно од радњи изричито предвиђено као радња извршења кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СРЈ. Неспорно је, то ни сама оштећена не тврди да је оптужени критичном приликом према њој директно применио било какву физичку силу, нити тврди да је она пружала било какав отпор, физички или на било који други начин, нити да јој је оптужени изричито и јасно претио да ће напасти на њен живот или тело уколико не учини оно што од ње тражи, међутим суд је нашао да опште околности које су критичном догађају претходиле и трајале и касније воде томе да је доказано да ју је оптужени на полни однос присилио, користећи постојање ових околности које су и њој и њему неспорно познате, а то су да је у току рат (оружани сукоб немеђународног карактера), да српска

страна у датом тренутку има потпуну оружану контролу над тереном на коме се оптужени и оштећена налазе, да је оптужени наоружани припадник Војске Републике Српске, да је оштећена, заједно са старијом сестром [REDACTED] и још неколико девојака њиховог узраста практично у заробљеништву, да оштећеној у критичном тренутку није познато где јој се налазе родитељи, нити брат [REDACTED] који је успео да избегне заробљавање, тако да је фактички потпуно немоћна да се супротстави, и то посебно управо оптуженом за кога је навела да је и тада добро знала ко је „Крке“, о њему је још у Сасама чула све најгоре, те с обзиром на све ово суд оцењује да је оштећена [REDACTED] имала сасвим оправдане разлоге да се, како је то приказано у оптужници, боји за свој живот и услед тога да никакав отпор не пружи нити изрази и поред изостанка физичке силе и конкретне претње од стране оптуженог, а да овакву обљубу није желела и према њој је имала сталну менталну резерву.

Код кривичног дела силовања, иначе, доктринарно, нужан отпор жртве није услов за постојање кривичног дела и примена силе није по себи елемент кривичног дела силовања, наведено кривично дело је извршено и у случајевима када не постоји никакав физички отпор, ако жртва, услед напада извршиоца, места извршења и осталих околности, није била способна за пружање отпора нити су постојали икакви изгледи да отпором спречи силовање. Истовремено, пристанак на однос, како га закон предвиђа, мора бити дат добровољно, изражен слободном вољом жртве, а процењује се на основу контекста околности догађаја, тако да представља фактичко питање. Суд овде са највећом важношћу истиче да се ово односи на радње извршене у мирнодопско време, дакле под знатно другачијим околностима од оних у којима се [REDACTED] налазила тако да је нашао да је оправдана и на закону заснована теза Јавног тужиоца да је критичном приликом она силована, а у сваком случају да јој је нанета повреда телесног интегритета што је чланом 142. став 1. КЗ СРЈ такође изричито забрањено.

Напред наведени описи тегоба које је оштећена осећала након критичног догађаја - да је доста времена све то њу и њену сестру вукло, тако да нису ни причале о томе дуго година, а знале су чим би се погледале у очи само и шта је и како је било, да су пре него што су дошле у Лозницу, између себе знале шта се десило, као сестре, али су ћутале јер нису хтеле да се то продубљава, да је и њој и сестри [REDACTED] било тешко, нису хтеле да се сећају тога, али су после пар година причале и одлучиле да поднесу изјаву, да се све што јој се десило одразило на њен емотивни живот, поготово на почетку, увек је мислила лоше, сањала је ружне снове и није дуго могла да функционише како треба, имала је стручну помоћ и ишла је на терапије како би све потисла, после више година је почела мало мање да размишља и да се плаши, требало јој је дуго времена да почне да се сећа шта је било, има своју децу, сина и ћерку и породицу, [REDACTED], има двоје деце [REDACTED], логично и уверљиво подупиру закључак суда да се критични догађај мора сматрати силовањем.

Поред напред наведеног, треба додати и да су у истој ситуацији поред оштећене биле и њена [REDACTED] [REDACTED], као и [REDACTED], према њиховим убедљивим, детаљним и сагласним сведочењима, подвргнуте истом насиљу и да је извесно да је то било познато не само [REDACTED] него и самом оптуженом, као и да су ове три девојке, као и сестре [REDACTED] приближно истог узраста, [REDACTED], што јасно указује на прави разлог из кога су издвојене, а што није чишћење кућа.

Код свих ових напред наведених доказа којима је потврђена оптужба, суд је оценио да није од утицаја на поузданост закључка у донетој пресуди чињеница да не постоји медицинска документација о гинеколошком прегледу оштећене [REDACTED], након критичног догађаја, а који је изведен у Лозници, пошто је оштећена наводила да

је утврђено да није трудна. Истовремено суд је нашао да нема реалног изгледа да би покушај да се, после више од 32 године, прибави таква документација успео односно а да би такви покушаји неоправдано још више продужили трајање овог кривичног поступка. Стога суд није прихватио став браниоца оптуженог изнет у завршној речи да се не може сматрати доказаним да је [REDACTED] силована, само на основу усмених доказа, а без документације као што је оценио и да примедба да је оштећена ово пријавила тек 2013. године не стоји, с обзиром на чињеницу да се оштећена [REDACTED] као жртва силовања, што се тиче списка овог предмета, први пут помиње у записнику [REDACTED] када је испитана сведокиња [REDACTED], што је учињено по наредби Тужилаштва од 16.09.2005.године. Такође име и презиме Новака Стјепановића као осумњиченог појављује се на записнику о испитивању сведокиње [REDACTED] који је напред наведен.

Суд је на главном претресу дана 31.10.2024.године одбио предлоге Јавног тужиоца за ратне злочине да се као сведоци испитају [REDACTED], обзиром да је исти у међувремену преминуо, као и саизвршиоци кривичног дела описаног под а) изреке пресуде [REDACTED] и [REDACTED], а то сходно одредби члана 406 став 1 тачка 5 Законика о кривичном поступку, те сведоци [REDACTED] и [REDACTED], с обзиром да је очигледно да је њихов приступ суду знатно отежан из разлога што [REDACTED] већ дуго времена живи [REDACTED], а [REDACTED] и покушај њеног испитивања уз међународну правну помоћ од Министарства правде [REDACTED] путем видеоконференцијске везе са [REDACTED] или БиХ или њеног личног приступа овом суду на главни претрес није успео, због чега је суд одлучио да њихове исказе које су дали пред органима Босне и Херцеговине треба прочитати, при чему је суд имао у виду да наведене сведокиње нису оштећене и нису очевици критичног догађаја описаног под б) изреке пресуде, а процењујући пре свега и с обзиром на до тада већ изведене доказе да читање исказа ове две сведокиње са записника неће битно осујетити оптуженог у његовом праву на одбрану, при чему је најзначајније што је на главном претресу, на самом крају доказног поступка, као најважнији сведок испитана оштећена [REDACTED] која је, том приликом потврдила и да су јој [REDACTED] у Тужилаштву у Сарајеву показивали неке фотографије ради препознавања, те да је препознала тог Новака, тако да је суд одбио предлог да се из списка издвоји „Фото албум Тужилаштва Босне и Херцеговине [REDACTED]”, који се састоји од фотографија шест различитих лица, међу којима је и фотографија оптуженог, сматрајући то саставним делом записника о саслушању оштећене. Препознавање одређеног лица, ако оно није доступно дозвољено је према чл.90 ст.3 ЗКП да се изведе уз употребу фотографије тог лица заједно са фотографијама других лица која су слична опису.

Такође, суд је одбио предлоге браниоца оптуженог да се као доказ изведу извештај Комитета уједињених народа за људска права, новински чланци који говоре о поступку расправе о доношењу Закона о заштити жртава тортуре и сам Закон о заштити жртава тортуре, обзиром да исти, током поступка, нису ни достављени од стране браниоца, затим да се прибаве искази сведокиње [REDACTED], које је дала пред судом за ратне злочине у Сарајеву у случају [REDACTED] и другог оптуженог, и у поступку против [REDACTED], обзиром да исти немају директну везу са предметним кривичним поступком.

С обзиром да је током 2021., 2022. и 2023.године пред већем којим је председавао други председник већа, у међувремену који се променио, и да је том приликом испитано у том периоду укупно 11 сведока, од којих 9 по предлогу јавног

тужиоца, два по предлогу одбране, ово веће је користећи законску могућност, а и разлоге економичности, ефикасности кривичног поступка донело решење на основу члана 388 став 4 и став 1 Законика о кривичном поступку да се прочитају записници са исказима ових сведока уз сагласност странака.

Дакле, оптужени је користећи униформу коју је добио као припадник војне формације и статус припадника војне формације већинског народа на том подручју те, посебно, наоружање које припада особи његовог статуса, стекао, у том тренутку недостижну, супремацију над цивилним становништвом мањинске, муслиманске, националности, што му је пресудно омогућило да изврши кривично дело. Ово посебно и због чињенице да је оштећена, као жртва, била без икакве заштите, дословно препуштена милости оптуженог, а она ни једним поступком, на ма који начин није изазвала поступке оптуженог, понашајући се попутно у складу са његовим захтевима и наредбама.

Поводом изнетог, након оцене свих изведних доказа, сваког засебно и у односу са осталима, оцењујући у том смислу и материјалну одбрану окривљеног, суд није прихватио наводе његове одбране да није извршио предметно кривично дело, налазећи да је неистинита и срачуната на избегавање своје кривице те да је побијена наведеним бројним убедљивим доказима, за које се не може закључити да су усмерени према српском народу у Републици Српској у целини, нити националним пензијама или материјалним надокнадама за жртве рата. Овако нешто не може се утврдити посебно за ошт. ██████████, управо због њеног дугог оклевања да јавно говори о критичном догађају, а и имајући у виду да се пре дугог времена иселила ██████████, где се запослила и засновала породицу те није уверљиво да би јој некаква једнократна или периодична материјална накнада као жртви силовања била посебно значајна и да би утицала на њену савест, а напослетку овом суду је директно изјавила да имовинскоправни захтев нема.

На основу свих изведених доказа суд је на несумњив начин утврдио да је окривљени за време оружаног сукоба немеђународног карактера у БиХ између Војске Републике Српске са једне стране и Армије БиХ са друге стране, у својству војника ВРС, Братуначке бригаде ВП-7042 Братунац, кршећи правила међународног хуманитарног права, поступајући супротно одредбама чл. 3 ст. 1 тач. а) и ц) и чл. 32 и 33. IV Женевске конвенције о заштити грађанских лица за време рата од 12.08.1949. године и правила из члана 1 став 1 те члана 4 став 1 и 2 тачка а) и е) Допунског протокола II Женевске конвенције од 12.08.1949. године о заштити жртава немеђународног оружаног сукоба мучио, нечовечно поступао, плјачкао имовину становништва и са умишљајем помагао у вршењу убистава цивилног становништва бошњачке националности те узео активно учешће у силовању цивила бошњачке националности, дана 20.05.1992. године у послеподневним сатима у селу Борковац, општина Братунац, у групи са још четири припадника Војске Републике Српске и уз помоћ ██████████ учествовао у проналажењу и хапшењу групе од 14 цивила бошњачке националности у којој су се налазили ██████████

и ██████████, који су се услед страха од напада војске и полиције Републике Српске скривали у напуштеном каменолому недалеко од села Борковац, где је већина била настањена, а затим заробљене цивиле бошњачке националности спровели до куће ██████████, када је неко из групе нападача пуцањем из ватреног оружја усмртио ██████████, који се налазио на зачељу колоне а затим дошавши до поменуте куће, уз

помоћ [REDACTED] који се ту већ налазио и осталих војника, са пушкама на готово обезбеђивали терен и спречавали заробљене цивиле бошњачке националности да се удаље са лица места, којом приликом их је Стјепановић Новак ударао шакама и ногама по свим деловима тела, одузимао новац и драгоцености уз псовке на етничкој и верској основи, а након злостављања ова група је одведена до падине према оближњем потоку, где су поређани и окренути лицем према потоку, и где је на њих пуцано из ватреног оружја, којом приликом су смртно страдали: [REDACTED]

[REDACTED] и [REDACTED], те да је неутврђеног дана, почетком јуна 1992. године, након што је из просторије Рудника цинка и олова „Сасе“, месна заједница Сасе, Општина Сребреница, где је претходно била заробљена заједно са члановима своје породице и осталим цивилима бошњачке националности, оштећена [REDACTED] заједно са својом сестром [REDACTED] и особом [REDACTED] изведена из просторија комплекса Рудника цинка и олова Сасе од стране њој непознатих војника српске националности и одвежена возилом у правцу Братунца, да би их приликом доласка у Братунац ти непознати војници сместили у напуштenu кућу у Братунцу, где је оштећена преноћила, да би сутрадан или једном од наредних дана у вечерњим сатима у ту кућу ушао [REDACTED] у пратњи неколико оштећеној непознатих наоружаних војника који су их одвели у другу кућу у Братунцу, где затиче Новака Стјепановића званог „Крке“, којом приликом ју је у тој кући оптужени присилио на сексуални однос (силовао) на начин да јој је у соби на спрату те куће прво наредио да скине одећу са себе, што је иста и урадила, бојећи се за свој живот, скинувши доњи део гардеробе, остајући да стоји наспред собе, да би јој затим оптужени наредио да приђе и легне на кревет, што је иста морала да уради, те је оштећену силовао на том кревету свршивши у њу, при чему је оштећена осећала бол и дрхтавицу, јер је била невинна, што је све за последицу имало наношење повреде телесног интегритета оштећене [REDACTED].

Мада су против оптуженог подигнуте две засебне оптужнице за истоврсно кривично дело ратног злочина, по којима су поступци спојени, суд је нашао да се у конкретном случају ради о једном кривичном делу које се састоји од два различита критична догађаја, с обзиром на природу кривичног дела из чл.142 ст.1 КЗ СРЈ, при чему је за радње под а) оглашен кривим, како му је и стављено на терет да је помагао у вршењу убистава цивилног становништва, али је ово помагање као вид саизвршилаштва обухваћено директним извршилаштвом дела под б) изреке ове пресуде, у којој се стога не помиње чл.24 КЗ СРЈ.

Суд је у оквиру својих законских овлашћења и на основу утврђеног чињеничног стања у изреку пресуде, а у односу на диспозитиве оптужница, прво формирао увод са заједничким и неспорним чињеницама постојања оружаног сукоба, припадности оптуженог ВРС и наводећи прекршена правила међународног хуманитарног права, пошто је вођен јединствен кривични поступак по обе оптужнице, потом унео мање допуне у делу а) у виду прецизирања личних података убијених лица, имена родитеља и њихове старости, који су неспорни и чине изреку потпунијом док је у делу б) изреке ове пресуде изоставио наводе из диспозитива оптужнице да је извршење дела за последицу имало наношење повреда психичког здравља оштећене, с обзиром да је нашао да није доказано да је код оштећене дошло до нарушавања њеног психичког здравља у већој мери него што је то неминовно и редовно прати извршење таквих дела, а у дугом протеклом периоду није омело оштећену да се оствари у брачном и породичном смислу јер има двоје деце [REDACTED], не дирајући тиме у идентитет оптужбе, дакле водећи рачуна да се креће у границама оптужног акта и да не прекорачи оптужбу сходно чл. 438 ст.1 тач. 8 и 9 ЗКП.

Имајући у виду утврђено чињенично стање, а ценећи психички однос окривљеног према извршеном кривичном делу, суд је закључио да је окривљени био свестан свог дела, те да је хтео његово извршење, из чега произилази да је кривично дело извршио са директним умишљајем као обликом виности, при чему окривљени не мора бити свестан да својим поступцима крши правила међународног права, с обзиром на то да повреда међународног права у опису предметног кривичног дела представља објективни услов за постојање инкриминације. У односу на радње кривичног дела извршене дана 20.05.1992.године код којих се оптуженом и не ставља на терет да је и он пуцао из свог ватреног оружја на заробљене цивиле, суд налази да је доказано да је стрељање истих било обухваћено заједничким умишљајем свих саизвршилаца па и опт.Стјепановића што произлази из поуздано утврђених њихових претходних радњи и да се то односи на свих 14 цивила, укључујући и оне који су и поред заједничког умишљаја преживели, као и пок. [REDACTED] за кога опт.Стјепановић није конкретно оптужен да је из ватреног оружја лично усмртио и за кога је остало непознато ко је од шест саизвршилаца то појединачно учинио, али је извесно да је овакав заједнички умишљај постојао и у односу на [REDACTED], тако да је и у случају да је на 14 заробљених цивила пуцао неко други оптужени ту радњу прихватио као своју.

Подводећи утврђено чињенично стање, као и психички однос окривљеног према извршеном кривичном делу под правну норму, односно вршећи правну квалификацију, суд је закључио да се у радњама окривљеног стичу сва субјективна и објективна обележја извршења кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 Кривичног закона Савезне Републике Југославије (КЗ СРЈ), јер се ради о најблажем закону који се у конкретном случају мора применити, па како нису постојале околности које би искључиле његову кривичну одговорност, суд га је огласио кривим. Према томе, ни једна од опште познатих и генералних околности да је сличних репресалија према цивилном становништву било у том периоду на обе стране у сукобу (сведокиња [REDACTED] изјавила „видјеле смо да горе српске куће у Залазју“), ратне злочине према народу коме оптужени припада у ранијим ратовима па ни евентуални лични и породични губици код оптуженог (убијени [REDACTED] [REDACTED], кога помиње сведок [REDACTED], сестра, сестрин ујак, 13 ближњих чланова породице) и евентуална његова освета не представљају оправдање за искључивање или умањење његове кривичне одговорности, мада је то оптужени помињао у својој завршној речи.

По налажењу суда овде је потребно приметити да је над оштећеном чин обљубе против њене воље извршио само опт.Стјепановић, и то по њеном казивању, за разлику од сведокиње [REDACTED], те код чињенице да се оптужени иначе према [REDACTED] и [REDACTED], понашао отворено заштитнички, да су бројна сведочења да је [REDACTED] лишио живота за шта оптужени наводи да се то десило зато што је [REDACTED] покушао да силује [REDACTED] и жену која је била удата за Муслимана, постоји могућност да је критичном приликом оптужени донекле заштитио и оштећену од силовања од стране више лица, изабравши је за себе, међутим ово не искључује његову кривичну одговорност и овакву могућност суд није сматрао доказаном.

Приликом одлучивања о врсти и висини кривичне санкције суд је ценио све околности из чл. 41 КЗ СРЈ које могу утицати да казна буде блажа или тежа, па је од олакшавајућих околности ценио његове личне и породичне прилике, чињеницу да је [REDACTED], као и да је прошло 32 године од извршења дела, при чему оптужени није битно допринео дужини трајања кривичног поступка пред овим судом, те да је [REDACTED] у

тренутку пресуђења. Од отежавајућих околности ценио је пре свега велики број убијених, чињеницу [REDACTED], како је то наведено међу његовим личним подацима, [REDACTED]

[REDACTED], затим околности под којима је предметно кривично дело извршено, безобзирно понашање оптуженог испољено током извршења кривичног дела, да за лишење живота цивила, мештана села Борковац није било никаквог разлога јер нису учинили ништа што би био повод за освету директно против њих, неспорно никакво оружје код њих није пронађено нити техничка средства која би се могла употребити у ратне сврхе, а неспорно је да су међу убијенима две женске особе, као и пок. [REDACTED], те се ово троје стога морају сматрати безбедним. Том приликом суд је имао у виду да су четворица сведока, преживела стрељање, пуком срећом, тако да је у односу на њих кривично дело остало у покушају, што је конзумирано са делом извршеним према погинулима. Чињеницу коју је оптужени истицао да је касније такође био добровољац и на Косову, суд није узео као олакшавајућу околност јер за то нису пружени докази. Имајући у виду све наведене околности на страни окривљеног суд га је применом чл. 38 и 41 КЗ СРЈ осудио на казну затвора у трајању од 10 године налазећи да ће се изреченом казном затвора у односу на окривљеног постићи сврха кажњавања у смислу чл. 33 КЗ СРЈ односно постићи циљеви како специјалне, да окривљени више не врши кривична дела тако и генералне превенције, да се други уздрже од њиховог вршења, те да се на овакав начин изражава адекватна друштвена осуда за учињено кривично дело, јача морал и учвршћују обавезе поштовања закона. Према томе, суд је нашао да је предлог Јавног тужиоца у том погледу престрог, обзиром да је за опт.Стјепановића тражио казну затвора у трајању од 15 година, а имајући у виду и праксу Одељења за ратне злочине, Вишег суда у Београду.

На основу одредбе члана 258 став 4 ЗКП суд је оштећене упутио да имовинскоправни захтев према окривљеном остваре у парничном поступку, с обзиром да подаци изнети у овом поступку нису пружили довољно основа да суд о њима одлучи, да би тачно утврђивање имовинскоправних захтева отежало окончање овог кривичног поступка. Ово се односи на ошт. [REDACTED] и [REDACTED] због лишавања живота њихове ћерке [REDACTED], као и [REDACTED], а у односу на новац који је оптужени у виду плачкаања имовине цивила дана 20.05.1992.године присвојио, што оштећени није конкретизовао, док остали који су преживели стрељање – [REDACTED] и [REDACTED] одштетне захтеве нису истакли, као ни оштећена [REDACTED]. Пре подизања оптужница, током претходног поступка нису утврђени потенцијални оштећени, најближи сродници убијених цивила, [REDACTED] и [REDACTED], од стране странака у поступку није било предлога да се та лица утврде и да се изјасне о имовинскоправном захтеву, а суд је нашао да би то накнадно знатно продужило трајање кривичног поступка. Упућивање оштећених на парнични поступак за имовинскоправне захтеве је учинио такође и Суд БиХ у својој наведеној пресуди [REDACTED].

На основу члана чл. 264 ст.4 ЗКП суд је окривљеног Новака Стјепановића ослободио обавезе да накнади трошкове кривичног поступка, тј. путних трошкова сведока, награде и накнаде за браниоца по службеној дужности, имајући у виду укупну висину оваквих трошкова и његове личне и породичне прилике те [REDACTED] имовно стање, тако да су исти на основу члана 265. ЗКП, пали на терет буџетских средстава суда.

На основу члана 264 став 1 ЗКП у вези члана 261 став 9 ЗКП суд је обавезао окривљеног Новака Стјепановића да накнади трошкове паушала у износу од 10.000,00 динара у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде, под претњом принудног извршења, имајући у виду дужину трајања – 13 одржаних и 9 неодржаних главних претреса и сложеност овог кривичног поступка са једне стране и имовно стање оптуженог са друге стране, нашавши да плаћањем паушалних трошкова, за разлику од осталих врста трошкова, неће бити доведено у питање издржавање окривљеног и његове породице.

Приликом доношења овакве одлуке, суд је имао у виду и друге изведене доказе, као и наводе странака, али је с обзиром на несумњиво утврђено чињенично стање, наведене законске прописе, као и заузето правно становиште суда, закључио да исти нису од битног утицаја на евентуално другачије пресуђење у овој кривично-правној ствари.

Са свега изнетог, одлучено је као у изреци пресуде.

ЗАПИСНИЧАР

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА-СУДИЈА

ПОУКА О ПРАВНОМ ЛЕКУ:

Против ове пресуде може се изјавити жалба Апелационом суду у Београду, а преко овог суда, у року од 15 дана од дана пријема писменог отправка пресуде.